

TITOVA POT

VSI GOLOBČKI SOFIJE

TRGATEV V MESTU STOLPOV

FESTIVAL ŽAG IN SEKIR

ZGODBA O POTOPLJENI GALEJI

**to
va
rio**

80

DIN
LETO
XIX.
25. X.
1963

42

VI UREDNIKU

Kruh po JUS

Uredništvu Tovariša!

Ze cel mesec je od tega, kar je v veljavi pravilnik o kvaliteti pekarskih izdelkov. Redno kupujem kruh v pekarnah v središču Ljubljane, pa doslej še nisem opazila nobenih sprememb. Tako sem se pred dnevi v mlekarni v pasazi nebotičnika začudila, ko so mi ponudili napol pečeno kruh in sem začela upravičeno godrnjati, da sem brala pravilnik, kjer je natančno določeno, kakšna mora biti barva pečene kruha, kolikšna debelina skorje, duh, sredica, starost kruha itd. — a da pri njih o tem ni sledu. Saj vem, da prodajalci niso krivi, prodajajo pač tisto, kar jim pošljejo pekarnice. Zato se mi zdi neumno opravičevanje, da je kriva pšenica, mlinaarji itd. Skratka, tisoč izgovorov. Vsi drugi so krivi, sa-

mo naše pekarnice ne. Toda jaz mislim, da v Zveznem sekretariatu za trgovino ne bi izdali pravilnika kar tako, če ne bi bili prepričani, da je tudi izvedljivo.

MARA PRAPROT,
Ljubljana

Ali smo varni?

Drago uredništvo!

Se pred nekaj meseci sem se samo nasmihala, kadar sem v tujih revijah prebirala zapiske o ropih in umorih ter zadovoljna mislila, da pri nas kaj takega sploh ni mogoče. Zdaj pa se vedno, kadar odprem časopis, zgrozim nad raznimi izgredi, ki postajajo že povsem vsakdanji. Nič posebnega že ni, če kdo koga umori, napade ali izropa. Zdaj se ne počutim nikjer več varno. Celó v stanovanju za skrbno zaklenjenimi vrati ne. Na cesti pa se, ko se zmrachi,

kar naprej oziram, kdaj bom zagledala kakšnega sumljivca, ki se mi bo začel bližati... To zdaj traja že precej časa, in celo vsak dan huje je. Najbolj žalostno pa je, da je med izgredniki največ mladih, to je iz vrst tistih, o katerih govorimo, da so naša bodočnost, naše upanje. Zanima me, kaj so ukrenile naše vzgojne ustanove, da bi to mladino, ki je zašla, spet pripeljali na pravo pot? In kaj počno tisti, ki bi morali skrbeti za našo varnost? Če so izgredi postali vsakdanjost, bi vendar morali poostriiti nadzor, saj je sramota nas vseh, če v državi, kjer uspešno gradimo socializem in ugotavljamo velikanske uspehe, obenem vidimo, da kriminalna razšča s tolikšno naglico.

CVETKA VRTOČNIK,
Ljubljana

Zmotili ste se!

Tovariš urednik!

Ko sem prebiral slavnostno številko »Tovariša«, posvečeno dvajsetletnici kočevskega zbora odposlancev, sem zasledil napako. V članku »Kot bi bilo danes, se spominjamo« pišete o Francki Slavkovi, kar pa je skoraj gotovo pomota. Po moje gre za Franco Slakovo, sestro narodnega heroja Jožeta Slaka, ki je padel leta 1941.

DANILO PERNEK,
Ljubljana, Vegova 8

Prav imate, pomota je. Iz redakcije smo poslali članek s pravilno napisanim imenom: »Delegatka Francka Slakova je napisala«. Kaj pa je iz tega prišlo, ste videli.

Je javno mnenje res javno?

Tovariš urednik!

V dnevnikih večkrat zasledim članke, ki pripovedujejo, kako se je v kakšni državi javno mnenje odločilo za določen predlog. Zdi se mi, da »sondiranje« nekaj tisoč ljudi ne more pomeniti, da so se vsi prebivalci neke pokrajine ali celo države odločili za ta ali oni predlog. Kako naj potem človek verjame pisanju, da angleški laburisti dobivajo vse večjo podporo v ljudstvu, če so o tem anketirali dva ali tri tisoč Angležev.

EDVARD BERCE
Maribor

Oboje je mogoče: »sondiranje« javnega mnenja lahko zaupamo, lahko pa tudi ne. V ZDA je osrednja organiza-

cija za to delo Gallupov institut za proučevanje javnega mnenja, ki sprašuje ljudi o najrazličnejših stvareh, seveda vse po matematičnih računih največje verjetnosti. Pri njih je le malokaterikrat kaj drugače, kot so »prerokovalci«. Vendar pa manj izpopolnjena organizacija že sama po sebi ne dopušča nekega odstotka dvoma. Tako so se pred kratkim »urežali« v Italiji, ko so napovedovali zanesljiv napredek socialnih demokratov. Na volitvah pa se je izkazalo, da so najmočnejše napredovali komunisti. In spet dokaz, da »sondiranje« le ustreza resnici: v Franciji se je Institut za proučevanje javnega mnenja zmotil le za 0,76 odstotka, ko je proučeval naklonjenost Francozov do de Gaulle.

Politiki zelo zaupajo podatkom, ki jih zberejo ustanove za proučevanje javnega mnenja, in se po njih tudi ravnaajo. Adenauer je imel tak institut v svoji stranki oziroma institut je bil odvisen od nje. Za Macmillana pa pravijo, da zavlačuje datum volitev prav zato, ker je »sondiranje« pokazalo, da je javnost bolj naklonjena laburistom kot konservativcem. Baje je edini državnik, ki mu ni mar za take ugotovitve, de Gaulle. Z anketiranjem so ugotovili, da ga Francozi nič več tako ne cenijo...

Seveda pa je treba upoštevati, da ima objava rezultatov s takih anketiranj močan vpliv na splošno javno mnenje. Če na primer v ZDA sporoči Gallupov institut, da je začel vpliv nekega politika upadati, potem je zelo verjetno, da bo še bolj padel po objavi rezultatov ankete.

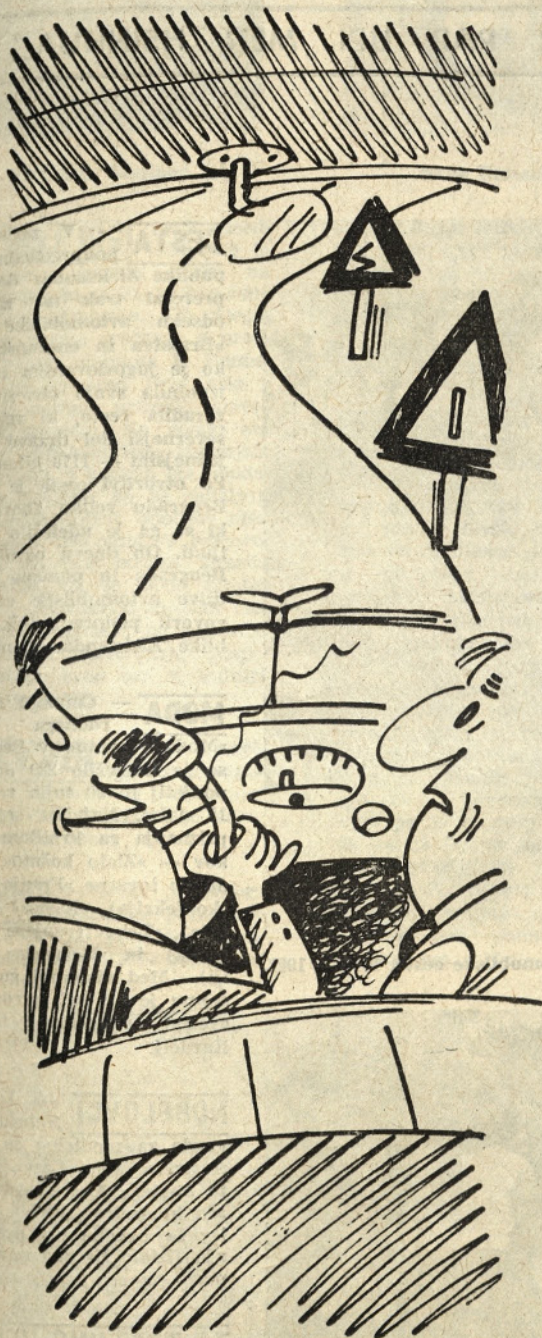
Popravek

V zadnji številki »Tovariša« se nam je v reportažo iz Sodražice pod naslovom »Dober dan, turizem!« vrnila (ne avtorjeva) pomota, ki so jo bralci, posebno domačini, gotovo opazili. Pod sliko prijazne natakare Olge na 27. strani je namreč podpis, ki govori o prirodnih lepotah okoli Sodražice na fotografiji, ki pa je nismo objavili.

PROIZVAJA
TOVARNA
Zlatorog

DVOJNO...

- VES, JAZ, ČE SEM POD PARO, MNOGO ZANE-SLJIVEJE VOZIM!
- RAZUMLJIVO! SAJ VIDIS DVOJNE PROMETNE ZNAKE!

tovariš

ILUSTIRANI TEDNIK »DELA«

VSEBINA

Praznik 111 zastav	8
Vsi golobčki Sofije	12
Trgatev v mestu stolpov	14
Festival žag in sekir	18
Zgodba o potopljeni galeji	20
Edirne ob dveh popoldne	24
Avto in jaz	52
Film: Stanley Kramer, tokrat optimist	56

Št. 42
25. X. 1963

»Prisrčni sprejem predsednika Tita po deželah obeh Amerik je še enkrat dokazal pravilnost jugoslovanske politike miru in enakopravnega političnega in ekonomskega sodelovanja, za katere realizacijo je tovariš Tito tako zaslužen in spoštovan v svetu.« (A. Ranković na zborovanju v Beogradu.) — Na sliki predsednika Tita in Kennedy ter Jovanka Broz pred Belo hišo.

Glavni urednik: Ivan Sinkovec
Odgovorni urednik: Sergej Epib

Uredništvo: Ljubljana, Tomšičeva ulica št. 3/II, tel. 23-522/26. Int. 55. — Poštni predal 468. — Uprava: Tomšičeva ulica 1, tel. 23-522, int. 22. — Prodajni oddelek: Titova 1, tel. 21-832. »Tovariš« izhaja vsak teden — Rokopisov in nenaročenih fotografij ne vračamo. Posamezna številka stane 80 din, mesečna naročnina je 350 din. Za inozemstvo 450 din — Poštnina plačana v gotovini Zlro račun NB 600-11/1-167. Izdaja in tiska CP »Delo«.

KOMBINAT TRIKOTAŽE »BEOGRAD«

BEOGRAD, Cirila i Metodija 8 — telefon 41-938

Izdeluje:
moško, žensko
in otroško
bombažno in
volneno
trikotažo.
Izdeluje tudi
vse vrste
bombažnih
in sintetičnih
nogavic.

V ŽARIŠČU

TITOVA POT

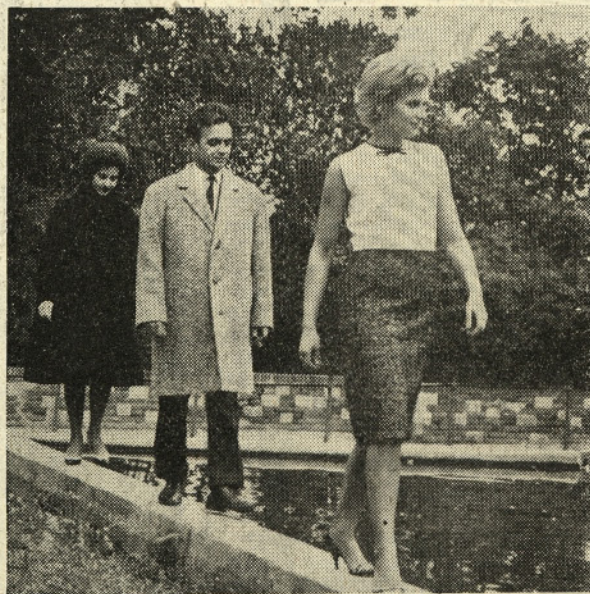
Predsednik Tito zaključuje potovanje po Latinski Ameriki in ZDA. Na prvih straneh našega in tujega tiska so se zvrstila poročila o toplih srečanjih v Braziliji, Čilu in Boliviji, o frenetičnih manifestacijah prijateljstva v Mehiki in o odkritih razgovorih v ZDA. Dokumenti o Titovih srečanjih z voditelji teh držav pričajo o želji, da bi skušali formulirati pota in prijeme konstruktivne mednarodne politike v svetu, ki mu je zadnje leto od karibske krize do moskovskega sporazuma močno spremenilo obličje. Pričakovano poročilo o pogovorih z U Tantom in tekst predloga za mednarodno kodifikacijo načel o mirni koeksistenci v OZN naj bi to splošno smer še potrdila.

Trenutno se ob tem potovanju zdi pomembno predvsem dvojje. Če gledamo najprej z ozko jugoslovanskega stališča, nedvomno drži, da se je fronta naših stikov z državami obeh Amerik marsikje utrčila, razširila in koristno konkretizirala; da so se pogledi, ki so nastali ob fondu prejšnjega sodelovanja, marsikje bolj razjasnili. To velja tudi za države, ki jih je Tito obiskal: hkrati drži, da je razreševanje vprašanj v zvezi z razgovori hkrati določno diferenciralo družbene sile ob merilu odnosa do naše socialistične države.

A če gledamo potem s stališča svetovnih interesov, ki jih ni mogoče v celoti ločevati od pravkar omenjenih neposrednih vidikov, se zdi, da danes še ni mogoče povsem dojeti pomena splošne politične koncepcije, ki je bila delno opredeljena v dokumentih s te poti. Najbolj na kratko bi jo lahko morda izrazili takole: v svetu, kjer je neposredni vojni nevarnosti najbrž že odkrhan najnevarnejša ostrina, se poudarek znanega načelnega gesla »miroljubna in aktivna koeksistencija« vse opazneje premika z izraza »miroljubna« na izraz »aktivna«. Titova srečanja vidno prispevajo k praktičnemu uveljavljanju te težnje.

Otvoritev zadnjega odseka avtomobilske ceste: 1948 — 1963.

Na sejmu »Moda v svetu« se je zvrstilo nekaj modnih revij.

CESTA — V nedeljo je podpredsednik republike Aleksandar Ranković prerezal trak na zadnjem odseku avtomobilske ceste »Bratstva in enotnosti«. Tako je jugoslovanska mladina izpolnila svojo obveznost in zgradila cesto, ki veže najsevernejši del države z najjužnejšim — 1170 kilometrov. Po otvoritvi ceste je bilo v Beogradu veliko zborovanje, ki se ga je udeležilo 150.000 ljudi. Ob dnevu osvoboditve Beograda in pomenu dograditve avtomobilske ceste je govoril podpredsednik republike Aleksandar Ranković.

MODA — Četrtega mednarodnega sejma »Moda v svetu« v Beogradu se je udeležilo 239 domačih podjetij in 90 tujih tvrdk in 15 dežel. Najvišja sejmska priznanja za kvaliteto izdelkov — »Zlato košuto« — so dobile tovarne »Franjo Kluz« (konfekcija), »Rašica« (trikotaza), »Toko« (usnjena galanterija) in »Derventa« (čevlji). Med visokimi gosti na sejmu je bil tudi predsednik zvezne skupščine Edvard Kardelj.

NOBELOVCI — Letošnji Nobelovi nagrado za medicino so dobili Avstralec John Carew Eccles in Anglež Alan Lloyd Hodgkin in Andrew Fielding Hurley za uspehe pri proučevanju fiziologije živčnega sistema.

ZA TRETJINO VEČ

Po nepopolnih podatkih je bilo za obnovo Skopja vplačano 40 milijard in 363 milijonov dinarjev, kar je za tretjino več, kot je bilo predvideno v začetku. Na seji Sekretariata zveznega odbora SZDLJ so zelo ugodno ocenili rezultate vpisa ter ugotovili, da je to ena največjih in najuspešnejših akcij.

William Gentner ml.

Haile Selassie

Salvatore Quasimodo

Douglas Home

V BELI HIŠI — Predsednik Tito je prejšnji četrtek prišel na prijateljski obisk v Združene države Amerike. Ob njegovem prvem srečanju s predsednikom Johnom F. Kennedijem so pred Belo hišo v Washingtonu priredili slovesen sprejem. Na kosilu sta oba predsednika izmenjala zdravici, v katerih sta poudarila potrebo po še nadaljnji krepitvi dobrih odnosov med obema državama. V razgovorih sta predsednika izrazila upanje, da se bodo odnosi med Jugoslavijo in ZDA razvijali predvsem na področju trgovine, razširjanju gospodarskih zvez ter v kulturi in znanosti.

IN V OZN — V torek je predsednik Tito govoril v Generalni skupščini Organizacije združenih narodov.

OBISK — Sredi prejšnjega tedna je pristala v splitski luki ameriška admi-ralska ladja »Little Rock«, ki

sodi v Šesto ladjevje (50 ladij, 25.000 ljudi in 200 letal). Z ladjo se je pripeljal na obisk v Split viceadmiral William E. Gentner ml., komandant Šestega ladjevja ZDA v Sredozemlju.

SPOPADI na maroško-alžirski meji so se konec prejšnjega tedna močno razširili. Predsednik alžirske republike Ben Bela je pozval bivše borce na splošno mobilizacijo. Maročani zahtevajo, naj Alžirci sprejmejo načelo revizije meje, alžirski tisk pa piše, da je vsega kriv maroški kralj. Po prvih uspehih maroške vojske se je alžirska vojska toliko okrepila, da je konec tedna prešla v protinapad. Generalni sekretar OZN, U Tan, je ponudil posredovanje OZN, predsednik Ben Bela pa je že prej sporočil, da ga ne bo na letošnje zasedanje Generalne skupščine OZN. — Posredovanje za miroljubno rešitev spora je med drugim ponudil tudi etiopski cesar Haile Selassie,

ki je bil pred izbruhom incidentov na potovanju po deželah zahodne Afrike (v Gvineji je prisostvoval otvoritvi velike elektrarne, ki so jo zgradila jugoslovanska podjetja). Cesar Haile Selassie je najprej odpotoval v Maroko, nato pa v Alžirijo.

SALVATORE QUASIMODO, italijanski pesnik in Nobelov nagrajenec za književnost za leto 1959, je sredi prejšnjega tedna prišel na obisk v Jugoslavijo. V Ljubljani so mu priredili sprejem v Društvu slovenskih književnikov, kjer so se naši književniki in prevajalci pogovarjali z visokim gostom predvsem o prevajanju antičnih del.

NOVI PREMIER — Angleška kraljica Elizabeta II. je sprejela odstop premiera Harolda Macmillana, mandat za sestavo nove vlade pa je dala lordu Ho-

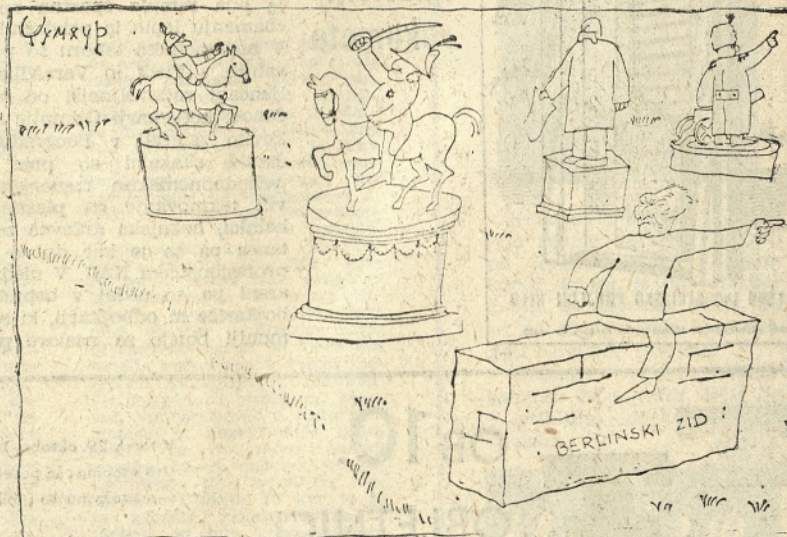
mu, dosedanjemu zunanjemu ministru. Tako se je zaključil boj za Macmillanovo nasledstvo v konservativni stranki, ki je trajal celih osem mesecev. Menijo, da bo novi premier, ki se je moral pred sprejemom mandata za vse življenje odreči lordskemu naslovu in se bo odslej imenoval Douglas Home, nadaljeval politiko Harolda Macmillana.

DR. MIRKO RUPEL slovenski literarni zgodovinar, jezikoslovec, pisec in bibliotekar, je v nedeljo zjutraj umrl v mariborski bolnišnici za možgansko kapjo. Zasluge profesorja Rupla pri odkrivanju, zbiranju in urejanju slovenskih jezikoslovnih spomenikov, pri zbiranju gradiva o slovenskih protestantih ter njegov delež pri sestavljanju obeh zadnjih izdaj Slovenskega pravopisa so neprecenljivi. Širši javnosti pa je predvsem v spominu kot vodja jezikovnih pogovorov na ljubljanskem radiu.

Protestni shod Alžircev zaradi dogodkov na meji.

ALEJA NEMSKIH VELIKANOV

(Džumhur, »Politika«, Beograd)

POLZELA

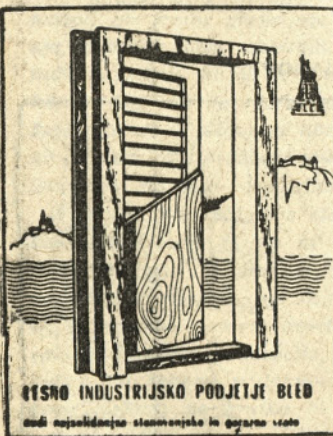
«Skrajni čas je, da kupim nogavice TRIMES iz Polzele. Bila sem zadovoljna lani — vem, da bom tudi letos!» Tako pravijo naše potrošnice. Pridružite se jim! Vedno in povsod: TRIMES

ADRIA CREME

ščiti vaš obraz pred vsemi dražljaji, hrani in neguje kožo

DAHLIA — Beograd

TT

OB 10.
OBLETNICI

ŠPORT V ŽARIŠČU

ŠPORTNA NEDELJA

Vročekrvni ljubitelji rokometu

Teden dni po prekinitvi tekme I. zvezne nogometne lige v Beogradu smo bili priča takega ne-ljubega in vse obsodbe vrednega dogodka tudi v Ljubljani. Republiški rokometni derby med trboveljskim Rudarjem in Olimpijo se je v Ljubljani namreč predčasno končal, ker so navijači gostov svoje nezadovoljstvo s sodnikovimi odločitvami manifestirali z vdorom na igrišče (naš posnetek). Sicer pa je bila minula športna nedelja v znamenju lepih in privlačnih bojov. V nogometnem taboru so po gostovanjih v Tuzli in Varaždinu Ljubljanci zadovoljniji od Mariborčanov, košarkarji Olimpije so učinkovito zaigrali v Beogradu, smučarski skakalci so pred novim vzhodnonemškim trenerjem opravili tekmovanje na plastični skakalnici, hokejska državna reprezentanca pa se je kar dobro upirala profesionalcem KAC. V mednarodni areni pa so sedaj v ospredju odbojkarice in odbojkarji, ki se v Romuniji borijo za naslove prvakov.

1968: CIUDAD MEXICO

Odločitev Mednarodnega olimpijskega komiteja, da organizacijo letnih olimpijskih iger 1968 poveri Mehiki, je v športnem svetu povzročila precejšnje presenečenje. Ciudad Mexico so namreč zlasti v tekmovanju z ameriškim Detroitom in francoskim Lyonom, dajali le malo upov. Glasovanje komiteja pa je bilo nedvoumno: že pri prvem poskusu več kot polovica glasov za Mehiko. Tako bo 16. olimpijski prireditvi (uradno številčenje upošteva tudi medvojne, neizvedene igre 1916, 1940, 1944) prvič domačin latinskoameriška država, potem ko je bilo dosedanjih 14 srečanj najboljših svetovnih športnikov razporejenih takole: Evropa 11, Sev. Amerika 2 in Avstralija 1, prihodnje leto pa so organizatorji Japonci. Po letu 1968, ko je bilo dano zaupanje eni izmed držav v razvoju, bo ostala brez olimpijskega slavlja tako samo še Afrika in prav bo tedaj, da po razumljivem evropskem intermezzu 1970, doživi premiero v znamenju petih krogov tudi ta najmlajša, a hitro napredujoča celina.

E. Bergant

V torek 29. oktobra bo izšla jubilejna številka „TT“ s povečano obsegu in z izredno pestro vsebino. Še posebno opozarjamo bralce na dva velika nagradna razpisa, zagotoviti si pravočasno to jubilejno številko „TT“ pri vaših prodajalcih.

KADITI PREPOVEDANO!

ELEKTRIFIKACIJA

V Ljubljani so zgradili moderno naselje in ga nazvali Savsko. V njem je vse sodobno, od ne najbolj udobnih stanovanj do popolne elektrifikacije. Da, elektrifikacija je tako popolna, da v večini kuhinj ni več prostora za stare standardne štedilnike ali peči na drva, ker to vendar ne sodi več v današnji čas, v čas popolne elektrifikacije. Projektanti pa verjetno niso predvidevali, da živijo na tem našem svetu tudi ljudje, ki imajo nenavaden smisel za humor. Ob nedeljah, ko zaposlene gospodinje edino-krat v tednu v miru pripravljajo družinsko kosilo, sredi kuhe izključujo električni tok. In to ne enkrat. Ko začno, jim je ta šala tako všeč, da jo potem ponavljajo nedeljo za nedeljo. Kaj jim mar vsi družinski prepri in nepredvideni izdatki, ki mora gospodinja na pol kuhano kosilo vreči v smeti, ko mož sitnari in se kljub koncu meseca odloči za kosilo gostilni, ko otroci jokajo in ne razumejo, da se da v modernem času tudi ob polni mledi biti lačen. Krivec, ki seveda vsak teden sproti pozabi obvestiti družine, da bo v nedeljo spet pripravljen na šalo, pa si najbrž zadovoljno mane roke in misli: »Spet mi je uspelo...«

PRERACUNANA ROMANTIKA

»Angelika« (Založba »Lipa«, prevod S. O.) je roman, napisan po preizkušenem receptu cele vrste pisateljev, med katerimi pa je treba ločiti tiste, ki so romantične romane pisali v času romantike in so jih pravzaprav mislili resno, ter tiste, ki se še danes igrarotomantiko in pišejo pač zato, ker hočejo nasuti bralcem poeni blaga in ker globlji stvari pisati ne znajo. Avtorja »Angelike« sta dva, Angle in Serge Golon; najbrž sta morala biti kar dva zato, da sta si izmislila in skušala upravit na dobrih 1200 strani ne, kar jima je le padlo na misel. Če bi znala vso snov prežeti z močnejšo umetniško osebnostjo, bi se lahko pred bralčevimi očmi res pokazala nsa obsežna podoba Francije vredi 17. stoletja. Tudi tako jo lahko vidi, toda avtorja nista bila dovolj spretna, da bi vse povežala v celoto in tako mora Angelika biti najprej premožna in potem pasti v najnižje plasti revščine, končno pa se spet dvigniti do tega, da ji posveti posebno po-

HUDE SKRBI

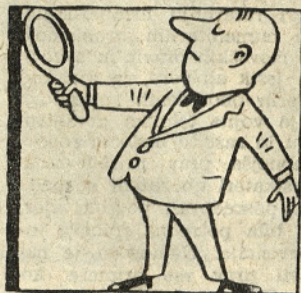
Kdor je zadnje tedne prelistaval mariborski Večer, je takoj videl, kaj je v Mariboru najbolj aktualno. Na pragu jeseni se spodobi, da pride v mesto gostovalec cirkus Adria. Toda letos bi se skoraj zataknilo. Vestni reporterji so vsak dan izčrpno poročali: V Mariboru ni kje razpeti šotora... Cirkusa letos ne bo... Mariborčani bodo ob mednarodni artistski program... Celo novi mariborski most je postal krivec, da nimajo kje postaviti šotora. Mariborčani so bili v skrbeh, ko je tresnilo kot z jasnega. »Našli so prostor«, je pisalo z velikimi črkami. Vsi so si oddahnil. Konec je bil torej srečen, tradicija ni bila prekinjena. Tudi enajsto leto je nastopil v Mariboru znameniti cirkus Adria. Kako hladnokrvni pa smo Ljubljanačani. Tudi k nam je prišel cirkus Adria, toda brez vsakršnih senzacij, samo z majhno, skromno plačano reklamo v časopisju.

MAJHNA ZAMUDA

Ob koncu turistične sezone, ko delamo bilanco za nazaj, zaradi samokritike, ki je v modi, govorimo tudi o tem, kaj bi lahko bilo boljša, pa ni bilo, ker ni moglo biti zaradi tega,

onega in tretjega. Izgovorov je vedno dovolj na zalogi. Hudo pa je, če ugotavljamo napake že za prihodnost. Tako kot na primer pri Ljubljanski turistični zvezi, ko so na eni zadnjih sej govorili, da z letošnjo zimsko sezono ne bo vse tako, kot bi bilo lahko: zamudili so s prospekti, propaganda peša itd. Torej samo tisto, kar se ponavlja že iz leta v leto. S propagando in prospekti smo vendar zamujali vsako leto, zakaj naj bi torej letos naredili izjemo. Če se je zgodilo stokrat, naj se še stoprvič. Tradicija vendar tudi nekaj velja.

ZRCALCE, ZRCALCE POVEJ

Saj poznate tisto zgodbo o hudobni mačehi v »Snežuljčici«, ki je kar naprej spraševala svoje zrcalce, ali je še najlepša v deželi. To je seveda samo stara pravljica. Toda tisto z zrcalcem radi nekateri uporabljajo še danes, samo malce obrnjeno. Na primer: neki slovenski dnevnik je zamenjal zrcalce z bralcem, ki mu pod dvema različnima naslovoma v isti rubriki, isti dan poje hvalospeve: »Kaj le počnete, da ste tako odlični...«, »...boste še dolgo tako kvalitetni?« Dnevnik pa se samozadovoljno smehlja. Naj le vidijo ljudje, da sem odličen in kvaliteten.

neokusni. Avtorjema pripoved ne teče gladko, kar naprej sta nekam zadihana, glavno pač, da je dejanje, veliko dejanja, veliko oseb, ena grša in slabša in zlobnejša od druge; čim več jih je, tem več je situacij, ko se je treba boriti, udajati, požigati, posiljevati, bežati, misliti na maščevanje... Nad vsem tem pa: vsi postopki so dobri, samo da privedejo do osebne koristi. Vsekakor čudna podoba Francije, kjer po tem romanu tako rekoč ni bilo niti enega poštenega človeka – morda Angelikin prvi mož, obtožen in obsojen zaradi čarovništva, ki pa mora biti seveda opremljen z vsemi možnimi romantičnimi rekviziti: ves spačen od brazgotin, šepavec, vendar pevec s čudovitim glasom in neprekosljiv ljubi-mec. Vse pa samo zaradi zgodbe, ki je začetek in konec vsega, brez nevtrijive ideje, brez globine. In ker je še ta zgodba pripovedovana v jeziku, ki tudi v slovenskem prevodu ne more pokazati nič posebnega, je to branje za manj zahtevne bralce. (ot)

MIRJANA MUCOVIĆ

Zagrebska pionirska revija »Kekec« je razpisala natečaj za osnutek znamke, ki naj bi jo natisnili za letošnji »Teden otroka«. Sodelovali so učenci iz 125 šol iz vse Jugoslavije in poslali približno 3600 risb. Natečaj so po šolah vodili učitelji risanja. 239 risb so izbrali za posebno razstavo v Zagrebu, med temi pa je prvo nagrado dobila risba Mirjane Mucovićeve, trinajstletne učenke šole »Prežihov Voranc« v Ljubljani.

Obiskali smo to deklico, ki jo od vsega najbolj veseli risanje in ki ima po vsem dom raztresene svoje risbe.

»Vedela sem, da gre za Teden otroka,« nam je rekla, »zato sem si čisto preprosto zamislila deklico in dečka z modelom aviona. To sem potem oddala tovarišu, ne da bi računala na kakšno nagrado, ta pa jo je poslal naprej.«

Mirjana je seveda zelo vesela svojega uspeha, še bolj pa lepega albuma z znamkami, ki ga je od »Kekca« dobila za nagrado. Pravi, da se bo risanja zdaj še z večjim veseljem oprijela.

Znamka so po njenem osnutku že naredili, izšla bo v približno dveh milijonih izvodov.

KAJ DELAJO

Organizacijo združenih narodov so ustanovili 24. oktobra leta 1945. V teh 18 letih je organizacija doživljala velike vzpone, pa tudi krize. Vendar pa je opaziti v splošnem delovanju OZN tendence napredka, ki se kaže v uspehih na širokem področju mednarodnih odnosov, kakor tudi v vse večji pripravljenosti in organizacijski sposobnosti pri zadovoljevanju potreb sodobnih skupnosti ljudstev na svetu. Ideali, ki jih je OZN postavila na čelo Ustanovne listine, so danes prav tako pomembni, kot so bili pred 18 leti.

Tako je Organizacija združenih narodov vseskozi skrbela za mednarodni mir in varnost: razvijala je prijateljske odnose med narodi, skrbela je za sodelovanje pri reševanju mednarodnih gospodarskih, družbeno kulturnih in humanitarnih problemov ter za napredek v boju za uveljavitev človeških pravic in osnovnih svoboščin ne glede na raso, spol, jezik ali vero, in z miroljubnimi nameni je posegala v primerih oboroženih spopadov.

Zlasti v zadnjem desetletju, ko je vojna tehnika grozljivo napredovala, so bila za ohranitev miru in zaščito bodočih rodov pred vojnimi strahotami najpomembnejša prav prizadevanja Združenih narodov. Preprečili so marsikateri oboroženi spopad, zgladili so marsikatero nasprotje ter posredovali povsod, kjer

je bila potrebna njihova intervencija. Nemogoče je naštetih prav vse primere, ko je OZN preprečila širjenje vojne nevarnosti, spomnimo se le miroljubne intervencije v Palestini, Indoneziji, Kašmiru, Tunisu, Suez, Kongu pa ob sporu med ZDA in ZSSR zaradi Kube itd.

V naporih za osvoboditev kolonialnih narodov je OZN doživela velike uspehe, čeprav je prav zaradi tega prišlo pogosto do velikih političnih težav. Vendar so največje težave že premagane, od 50 članov, kolikor jih je imela OZN ob ustanovitvi, se je njihovo število povečalo že na 111, med njimi pa je zelo veliko nekdanjih odvisnih narodov. Veliko osvobojenih držav pa je tudi izrednih članic OZN.

Razen prizadevanj za ohranitev miru in za osvoboditev kolonialnih dežel je bila dejavnost OZN najmočnejša v boju proti bedi, neznanju in boleznim. Prvi pomembni ukrep je bil storjen že leta 1948, ko je OZN izdelala stalni Program tehnične po-

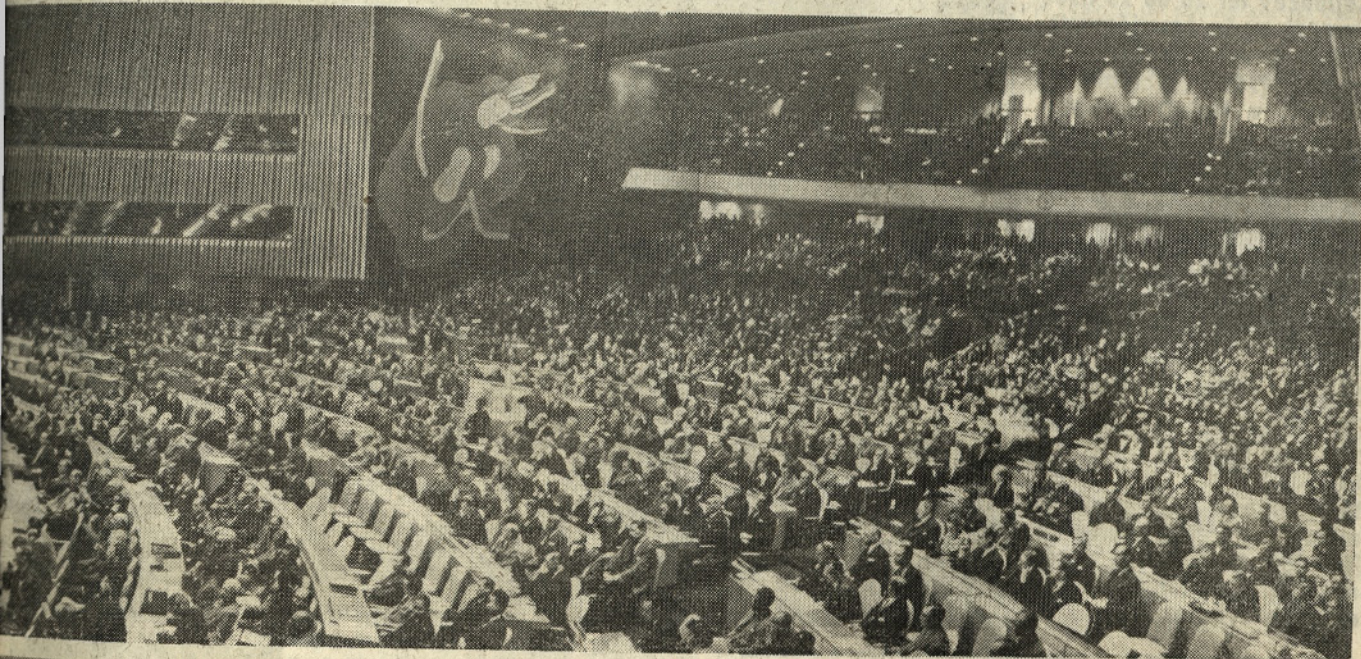
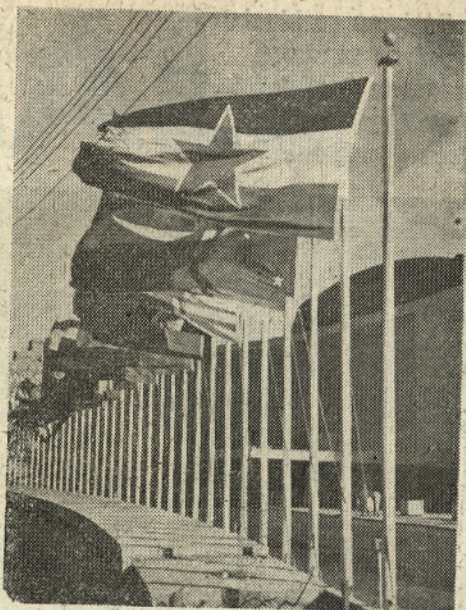
moči s splošnimi načeli. Od leta 1949 do 1961 je OZN izdala za tehnično pomoč 26,3 milijona dolarjev.

Pomen tega obširnega programa je mogoče bolje razumeti, če upoštevamo, da sodelujejo v njem razen Administracije OZN za tehnično pomoč tudi specializirane organizacije: UNESCO (Organizacija za vzgojo, znanost in kulturo), Mednarodna unija za telekomunikacije, Svetovna meteorološka organizacija, Mednarodna organizacija dela, Organizacija za prehrano in kmetijstvo, Mednarodna organizacija za civilno letalstvo, Svetovna zdravstvena organizacija in Mednarodna agencija za atomsko energijo.

Naprednim silam na svetu se je posrečilo, da je prišlo do otoplitve mednarodnih odnosov, kolonializmu potekajo tako rekoč zadnji dnevi, tako da se OZN ne bo treba boriti proti velikim nasprotnikom, marveč proti zadnjim ostankom nekoč velikega mednarodnega problema. Na ugodno vzdušje letošnjega zasedanja pa zlasti vpliva moskovski sporazum o delni prepovedi atomskih sporazumov. Tako se OZN vse bolj bliža uzakonitvi pravnih načel miroljubne koeksistence, za katero se je odločila Generalna skupščina že na lanskem zasedanju. Letošnja razprava obravnava prva štiri načela: prepoved vojne, neintervencija, mirno reševanje mednarodnih sporov in suverena enakost držav.

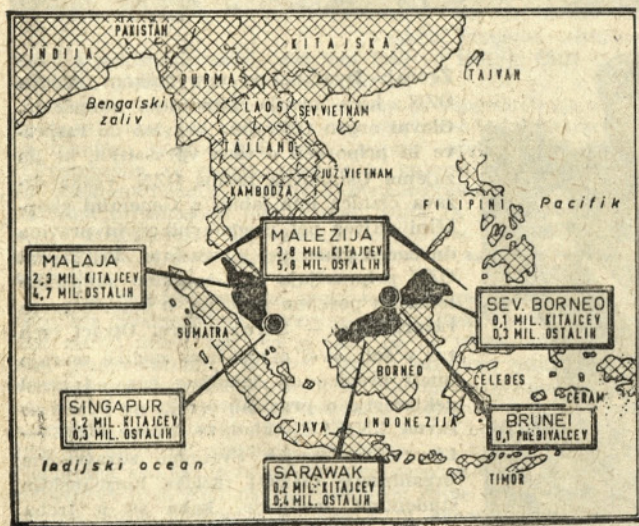
levo: Za to mizo so predstavniki 50 narodov, zbrani v San Franciscu, 26. junija leta 1945 podpisali Ustanovno listino Organizacije združenih narodov. — Desno: zastave držav članic pred palačo OZN v New Yorku. Jugoslavija je članica OZN od ustanovitve, vseh 18 let pa je zagovornik zahtev in teženj kolonialnih narodov za neodvisnosti in svobodi, vsestranskega mednarodnega gospodarskega sodelovanja brez kakršnekoli diskriminacije, ker je to bistven element za napredek svetovnega gospodarstva nasploh, in ohranitev mirobnih političnih odnosov v svetu. — Skrajno desno: Jugoslovanski izvidniki s kapetanom Dimitrom Vukobratom v sestavi enot OZN na Sinaju. Jugoslavija je bila prva, ki je zahtevala intervencijo OZN ob anglofrancoskem napadu na Suez.

Zgoraj: Dvorana v newyorškem sedežu OZN, kjer zaseda Generalna skupščina. Glavni organ OZN ima pravico do razprave in priporočil o vseh vprašanjih, ki jih zajema Ustanovna listina OZN. Vsaka država članica ima lahko v Generalni skupščini največ pet predstavnikov in pravico do enega glasu pri glasovanju. Vsi organi OZN pripravljajo za Generalno skupščino letna ali posebna poročila, o katerih mora razpravljati. — Skrajno levo: Otroci treh ras v šoli. »Vsi otroci brez razlike morajo imeti pravico do šolanja«: eno od gesel deklaracije o pravicah otrok, po kateri se ravna UNICEF, sklad za otroke OZN. — Levo: Strokovnjak Svetovne zdravstvene organizacije (WHO) razlaga burmanskim študentom medicine, kako se je treba v vaseh boriti proti kugi.

Sukarno: »Pozivam prebivalstvo Saravaka, naj se zavzema za neodvisnost in čast dežele, naj budno stoji na straži s pripravljenim orožjem.«

Malezija, nova federacija držav v Jugovzhodni Aziji (glej tudi zemljevid), obsega Malajsko federacijo, pristaniško mesto Singapur, Saravak in Sabah (kolonialistična oznaka: Severni Borneo). Velika federacija ima 10 milijonov prebivalcev (42% malajsko-indonezijske rase, 38% Kitajcev, 10% domačinov raznih plemenskih skupnosti, 10% Indijcev, Pakistancev in Cejloncev ter 20 do 25 tisoč Evropejcev in Američanov). Kitajci prevladujejo v Singapuru (76% prebivalcev), pa tudi v Malaji in Saravaku se bližajo 40-odstotni meji. V Bruneju (ki pa naj bi član federacije šele postal) prevladujejo Malajci, v Sabahu in Saravaku pa pravi domačini. Eden poglavitnih problemov Malezije: kako ustvariti skupnost, kako zblížiti Murute, ki lovijo divje prašiče z zastrupljenimi strelkami in s pihalnimi cevmi, ter kitajske filmske producente in gumijeve milijonarje in malajske veleposestnike. Nadaljnji problem je odnos sosednjih dežel do nove državne tvorbe...

MALEZIJA

V Saravaku pokajo puške.

Prijaznega vzdušja tam pravzaprav ni bilo nikoli:

V Saravaku živijo Dajaki, rjavopolti ljudje nizke rasti in s temnimi, gladkimi lasmi, večinoma tetovirani in pogosto s pobarvanimi zobmi. Ti prvotni prebivalci Bornea so morali živeti v sosesčini številčno močne kitajske manjšine, s katero se je pogosto kaj zapletlo. Kitajci, večinoma agresivni in častihlepní priseljenci iz province Fukien, prebivalci Kantona, ki veljajo za nekoliko dostopnejše in bolj strpne, ter Hakke, ki so morali kot nacionalna manjšina že na Kitajskem skozi trdo šolo, si niso nikoli upali dalje kot dve miljii od svojih prodajaln in bazarjev, kajti Dajak se le nerad loči od svojega meča, kopja in pihalne cevi, po potrebi pa izpopolni svojo opremo še z bajonetom.

Vendar ne povzročajo novih nemirov v Jugovzhodni Aziji niti Kitajci niti Dajaki, marveč Indijci na britanskih plačnih spiskih, večinoma gurkovske enote, katerih orožje je naperjeno proti Malajcem. Njihova naloga je zahtevna: obvarovati pred razpadom komaj dobro ustanovljeno zvezno državo Malezijo, državno tvorbo, ki so jo zasnovali za zeleno mizo.

Duhovni oče zamisli o federaciji Malaje s Singapurom in z britansko posestjo na Borneu je Tunku Abdul Rahman, malajski predsednik, čigar tesni stiki s koristnu britanskega imperializma so na dlani:

- britanski oficir poveljuje malajski vojski,

- pet britanskih visokih uradnikov dejansko nadzoruje vlado formalno neodvisne države,

- britanska podjetja imajo več kot polovico malajske industrije kavčuka, pri čemer zaslužijo okoli 86 milijonov dolarjev na leto.

Tunku Abdul Rahman (60 let) je — prav gotovo proti lastni volji — orodje teh finančnih interesov, kot tak pa ima tri važne naloge:

Skrbeti mora, da ne bo treba 350.000 britanskih in malajskih vojakov ponovno poslati v boj proti upornim komunistom, da kitajska manjšina ne bo prerasla v večino, kakor je to v Singapuru, in spodrina britanskega kapitala, in tretjič, da bodo naložbe britanskega kapitala zaščitene pred nacionalizacijo.

Zamisel o federaciji Malaje s Singapurom in z britanskimi interesi na Borneu se ujema z vsemi tremi nalogami: v parlamentu federacije bo imel kitajski Singapur le 15 izmed skupno 189 sedežev in torej ne bo mogel ubirati svoje poti; nagrado, ki jo je Rahman razpisal na glavo vsakega komunističnega ilegalca, bo lahko poslej zaslužil tudi kak prebivalec Severnega Bornea in končno, povezuva britanskih posesti na Borneu z Malajo onemogoča osvobodilnim gibanjem teh odvisnih držav zahtevo po priključitvi k Indoneziji.

Posledica združitve Saravaka, Bruneia in Sabaha z Indonezijo bi bila nacionalizacija tam naloženega britanskega kapitala, kar bi za Britance nikakor ne bilo preprosto.

Brunei na primer je dežela nafte z letno proizvodnjo okoli pet milijonov ton; dobiček za zdaj spravlja »Brunei Shell Petroleum Company«, naslednica »Britansko-malajske petrolejske družbe«. V Sandakanu (Sabah) je pomembna tovarna palmovega olja britanskonoizozemskega koncerna »Univeler«, ki je uredil nasade kokosovih in sagovih palm na površini 40.000 ha; Labuan, nekdane skladišče premoga za britanske parnike, namenjene na Kitajsko, naj bi po načrtih britanskih vojaških strategov preuredili v izogibalno oporišče za primer, če bi Hongkong in Singapur postala nepomembna z vojaškega stališča. Torej več kot dovolj razlogov, da je treba britanske posesti na Borneu združiti s »protikomunistično« Malajo in jih tako »zaščititi« pred težnjami po svobodi.

Načrt pa je naletel na nekaj težav: domačini na Borneu se bojijo, da jim bo v Malezijski federaciji namenjena vloga kulijev, in se zavedajo, da bi jih le nacionalne in socialne osvoboditve ter morebitna priključitev k sorodni, napredni Indoneziji obvarovala te usode, kajti poslej bodo njihovi nasprotniki ne le Kitajci, marveč tudi vrsto prednosti uživajoči Malajci. Indonezija — tako je dejal Sukarno — se ne zavzema za ozemeljsko združitve z britansko posestjo na Borneu, vsekakor pa si pridržuje pravico do zaščite koristi kolonializiranih bratskih ljudstev na tem velikem otoku. Način, kako je odgovorila Velika Britanija, sodi v preteklost: poslala je iz Indijcev sestavljene najemniške enote, ki streljajo bornejske upornike.

H. P. R.

Zemljevid na levi
nekoliko prehiteva
dogodke, zakaj Brunei
(Kalimantan) zaradi
ranjih nemirov še ni
Malezijske federacije.
Tunku Abdul Rahman
(sredina) in malezijski
predsednik Tuanku Syed
Putra (zraven njega)
iz svojega glavnega
mesta Kuala Lumpur
(desno) organizirala
protiindonezijske
demonstracije (zgoraj),
katere so Indoneziji
odgovorili z
demonstracijami pred
britanskim
veleposlaništvom
jakarti (desno zgoraj).

VSI GOLOBČKI SOFIJE

Ptičji trg imajo v Parizu ob Seini in tudi pri Voznesenski cerkvi v Moskvi se zbirajo vsako nedeljo ljubitelji kanarčkov, papig, liščkov in vsega drugega pernatega drobiža. Sofijčani pa se lahko pohvalijo, da imajo golobji sejem, kakršnega ni najbrž nikjer drugje. Na Slivnici, blizu živilskega trga in nedaleč od središča mesta, se zbirajo vsak dan, poleti in pozimi, ljubitelji in gojitelji golobov, ki jih v Bolgariji ni malo, saj imajo menda samo v Sofiji kakih deset klubov, v katerih se sestajajo gojitelji te ali one vrste golobov. Njihovi člani radi povedo, da golobji trg na Slivnici obratuje že kakih 60 let. Na sofijskih strehah in balkonih, celo v najožjem središču mesta, pa posedajo v velikih kletkah jate golobov različnih barv in pasem, ki jih lastniki popoldne spuste na sprehod nad mestnimi strehami. Kar dobro se godi tem sofijskim golobčkom ob njihovih koritih.

Pri rastek pa pride na Slivnico, kjer ves dan teče strokovni pogovor in kupčija. No, včasih tudi le menjava, včasih pa tudi nakup plemenjaka čiste pasme, za katerega mora ljubitelj odšteti petnajst ali celo dvajset levov in pri katerem sodeluje kar ves trg z vsemi »strokovnjaki«, ter stalnimi gosti in mimo ido. čimi »firbic«. Za razliko od podobnih zbirališč ljubiteljev drugod po svetu pa je posebnost sofijskega golobjega trga morda prav v mladi publiki (desno), saj je v Bolgariji golobarstvo tudi med mladino nadvse priljubljen šport.

Vsi prodajalci in kupci drže golobe, ki bodo zamenjali lastnike s strokovnim prijemom: z eno roko za noge in z drugo za koren peruti (levo). Pravijo, da je to stvar golobarske časti in da se nikoli ne zgodi, da bi komu odšel golob domov po zračni poti. Tisti, ki bi se mu to pripetilo, pravijo, se pač nikoli več ne bi smel pokazati na trgu. — Seveda pa na trgu ne manjka tudi dobro založenih »polprofesionalcev«, ki na Slivnici skoraj gotovo ne sede ves dan le zato, da bi poslušali gruljenje golobčkov. Najbrž sodi mednje tudi lastnik velike kletke, ki je ob našem prihodu prav živahno trgoval, objektivu pa je namesto obraza pokazal komolec (na sliki zgoraj), kar pa lahko vzamemo tudi kot simbolični pozdrav vseh tistih, ki se — amatersko ali pa profesionalno — na ta ali oni način prebijajo skozi življenje. . .

Tekst in slike: JOŽE BELIN

Mojster Ivačič svetuje:

ZVEZDINA MAJONEZA

Zvezdina majoneza je narejena iz jajc, začimb in olja in je zato redilna in zdrava. Primerna je za vsakogar, le bolni na žolču naj bi jo uživali v manjših količinah. Z majonezo namažemo kruhke, preden jih obložimo, z majonezo pa lahko kruhke tudi dekoriramo. Zvezdina majoneza v tubi je praktična, ker jo lahko kar iz tube

iztiskate na obložene kruhke. Iz majoneze lahko pripravimo tudi celo vrsto hladnih omak, s tem da jo razredčimo. Ostati pa mora gosto tekoča.

Pa si pogledimo nekaj zelo posrečenih kombinacij: v francoski kuhinji redčijo majonezo z belim vinom, v ruski pa z belim vinom in kislo smetano. In kaj je bolje? Po mojem — ruski način.

Če majonezo razredčimo z belim vinom in s smetano, dobimo najbolj preprosto, vendar dobro omako, ki jo imenujemo majonezna ali tudi mousselinova omaka.

Če majonezni omaki dodate z nožem sesekljane sardelne filete, dobite sardelno omako. Če majonezni omaki dodate drobnjak, dobite drobnjakovo omako. Če ji dodate ketchup ali paradižnikovo mezgo, pa tirolsko omako.

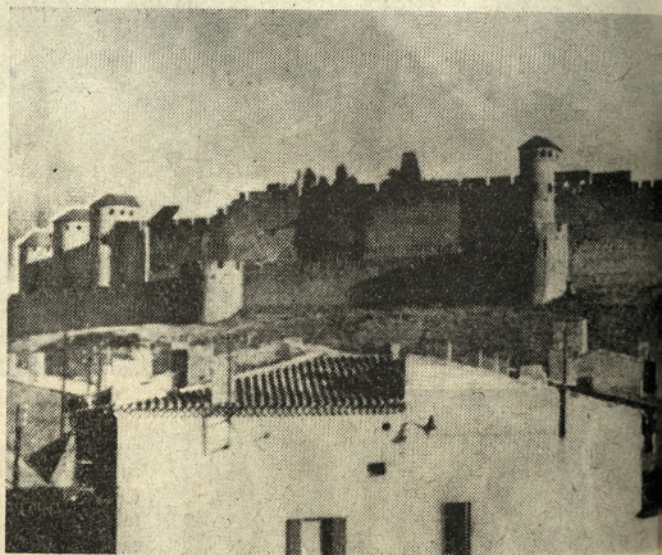
In če so vam vse našteje omake premile, potem svetujem, da dodate osnovni omaki žlico pretlačenega ajvarja (moja kombinacija). Tako dobite balkansko omako, ki je nekoč na neki razstavi v tujini zelo vžgala. In še: h katerim jedem serviramo vse te omake? K ocvrtim možganom, k hladni ali topli ribi, k hladnim ali toplim pečenkam, ali pa kombinirajte po svoje. Pa dober tek!

Vedno nasmejani, v veselju, skrbi in jezi; vedno rdečelični Jean-Jacques je vsako jutro, ko smo se zbrali v vinogradu, stopil na visok voz, dvignil roke in posnemajoč petelina (galskega!) zakikirikal in tako začel zares veliko predstavo dneva — trgat'ev.

TRGATEV

Naj so meščani starega in slavnega, znamenitega in obiskovanega Carcassona tako ponosni na svoje meščanstvo, meščanin in njegovo citadelo, vendar ima vsaka država, če že ne kak vinograd v svoji lasti, pa so vsaj njihovi starši ali sorodniki nogradniki, ki imajo svoj kos pod vročim soncem tistega dela francoske dežele, ki se zložni vzhodni Pireneji razležejo v goro, če, katerim ni ne konca in ne kraja. Ko pride v deželo okrog mesta stolporov, okolico Carcassona čas trgatve, je vsak dan praznik, slovesnost brez praznovanja zabava v trdem delu pri zbiranju grozdja god...

Studentje išči in studentje sivi vetrov, potepuhi in nebodigatreba iz Pirenejskega...

Ena najlepših stvari na svetu — to je trgateg, je dejalo in zapisalo veliko slavnih in navadnih ljudi tega sveta. Naj so bili njih jeziki taki ali drugačni, naj so pisali z nalivnim ali gosjim peresom, naj so bili trgovci, pisatelji ali pa so sukali meč te ali druge dobe, vsi so si bili edini: trgateg, to je nekaj. Veselje nad letino, veselje nad sončno energijo, zbrano v sladkih, sočnih jagodah... In naj reče pač kdor kaj hoče, trgateg v deželi francoski pa je še nekaj posebnega. V krajih, kjer ni ne gozdov in ne njiv, ne vrtov in ne pašnikov, kjer so povsod sami vinogradi...

MESTU STOLPOV

Črno in gosto je carcassonsko vino, sladko in ne brez maliganov teče po grlu ob vsaki priložnosti, velikokrat na dan (slika desno). Panorama mesta Carcassona je sestavljena iz 53 stolpov in treh kilometrov dvojnega obzidja (slika spodaj).

cije in od kdove kod se tedaj natepejo na jug pod Pireneje. Kmetje rabijo mnogo delavnih rok in prav jim pridejo ljudje, ki ne govore o zavarovanjih in sindikatih, ki jim ni toliko do denarja, temveč jim je trgateg bolj šport, priložnost za štirinajstdnevno uživanje kmečke domačnosti, slanih šal in neskončne količine vsakdanjega rdečega vina, zrezkov iz trdega ovčjega mesa in vsakršnih dogodivščin, od plesov z vaškimi lepoticami do pripovedovanja veteranov iz vseh vojn, ki so kdajkoli divjale na tem planetu.

Slavni Carcassonne, mesto stolpov, je na ruševinah rimske trdnjave (kmetje menijo, da so Rimljani lahko imeli tu samo gostilno, kar dokazuje velika količina najde-

nih steklenih kozarcev in steklenic), ki je propadla pač takrat, ko so se narodi začeli seliti s severa proti jugu, iz sivih v sončne kraje. Carcassonne je stal tam, kjer so vsa ta ljudstva počivala, da bi se potem z dvojno močjo zagnala čez Pireneje. In v tistih prehodnih časih, ko v Evropi ni bilo meje, ki bi bila veljavna več kakor 24 ur, so začeli Vizigoti na griču ob reki Aube, na ruševinah rimske gostilne ali trdnjave, graditi svojo trdnjavo, ki so jo počastili celo s tem, da je bila — nekaj časa seveda — njihovo glavno mesto. Bilo je to, če kronike ne lažejo, nemirno in daljno peto stoletje naše dobe.

Z Vizigoti se stvar ni končala. V svoji vnemi so pozidali grič tako trdno, da ga

sovražniki niso mogli podreti. Teh pa je bilo veliko. Zastave so se menjavale in vladarji so vedno kaj dozidali, vedno kaj še bolj utrdili, pa naj so bili to Saraceni, ki svojega polmeseca celo četrtno osmega stoletja niso sneli s carcassonskih stolpov, ali pa kdo drug. Vedno je mesto slovelo po trdnem obzidju in dobrem vinu. Tega pa je bilo toliko, da so s sodi natrpali vse kleti velike trdnjave. V njej ni bilo več prostora za ječe, kjer bi pokončevali ničvredneže. In prav zaradi tega je prišla nesreča v deželo. Zavihrala je strast verskih vojn in krvi je bilo več kakor vina. Deželi je grozilo opustošenje in obubožanje. Toda našli so se modri in energični vitezi in veljaki, ki so carcassonske zidove še bolj utrdili, povečali kle-

ti in naredili v njih prostor tudi za vso drhal, ki je izzvala prelivanje krvi. Ali je bilo vse prav in pravično, bi bilo težko soditi iz take časovne daljave, toda vojne je bilo le konec. Ljudje so se utrudili, po krvi so si spet zaželeli vina in ko so se ga dobro nasrkali, so postali vsi prijatelji in so skupno peli protivojne popevke, od katerih so mnoge še ohranjene.

Potem so se nemiri umaknili v zgodovino. Carcassone je ostal sam in ves predan svoji preteklosti, svoji slavi in spominom. Na griču nad reko Aube stoji danes mogočna trdnjava s 53 stolpi, ki je vsak zase kar majhen nebotičnik, obzidje pa v dveh neprekinjenih verigah oklepa staro mesto polno sivih hiš in starinskih cerkva.

Tako približno mi je Jean-Jacques razložil na kratko po svoje, a zelo nazorno vso zgodovino svojega mesta in tudi kos francoske zgodovine, ki si je pogosto izbirala prizorišče za svoje najbolj krvave dogodke prav v teh krajih. Jean-Jacques meni, da je bilo to zaradi temperamenta južnjakov, ker bi na severu ti zgodovinski spektakli nikakor ne imeli takega učinka.

Naj bo, kakor koli že biti hoče, Carcassone je eden izmed redkih gradov-mest, ki so povsem ohranjeni. Nekateri — strokovnjaki — menijo, da je Carcassone na kopnem to, kar je Dubrovnik ob morju. Naj bo po njihovem.

In tako smo štirinajst dni trgali grozdje, jedli ovne in popili vina, kolikor se ga je pač popiti dalo. Včasih pa tudi precej več. Tako je pač trgategv. In ob večerih smo plesali in spet pili, jedli in spet pili, ker se temu zlu nikakor nisi mogel umakniti. Če je prišla na dan dobra šala — takoj kozarec. Če je prišlo mimo vrta lepo dekle takoj kozarec. Če se je na večernem nebu prikazalo letalo — spet kozarec. In razlogov je bilo kar blizu neteto.

Jean-Jacques pa je pil tudi na jezo. Velika jeza je tako stiskala njegovo srce, da je vpričo žensk govoril nespodobno, ko je zmerjal oblast. Vso tisto drhal, kakor je dejal, od gospoda predsednika pa navzdol do tistih onegavih poslancev, ki niti na zemljevidu niso nikoli pogledali, kje sploh je občina, kjer so bili izvoljeni. Hudo je Jean-Jacques zmerjal vse vlade in ko se je zbralo še več vaščanov in meščanov, je bila njihova jeza zelo podobna tisti iz davnih verskih vojn.

Toda zaradi vere se sedaj nihče ne bo mlatil. Zaradi vina se pa bo ...

— Ali veste, gospod Roland, da so v Thezau kmetje vdrli v trgovčevo klet in mu izvihli na cesto pet tisoč hektolitrov pravkar uvoženega alžirskega vina! Ni dovolj, da smo Alžir izgubili, sedaj bomo še vino

tam kupovali ... Toliko ga je teklo po cesti, da so bili vsi psi pijani v mestu in da je veliko mačk pocrkalo, ker so utonile v njem. In kmetje so jokali, ker jim je policija pokadila z bombami, ko so bežali nazaj v vasi. Bilo je veselo, veselo ...

Dobri, poštene, delavni in vedno bolj jezljivi Jean-Jacques je znal skoraj tako kakor uvodničarji »Monda« razložiti zadrego, v katero leze francoski kmet. Le da so bile njegove besede bolj sočne, bolj kmečke in zaradi vsega tega kar bolj veljavne.

— Cene so nizke, šmenta. Prodajamo, kakor da bi dajali zastoj. Preden se sod vina skotali iz Carcassona do Pariza, mu dolijejo vode in nabijejo ceno, da bi

ga rodna trta več ne spoznala in priznala za svojega. Tako je s paradižnikom, tako je s krompirjem, tako z breskvami. Kar berite! Povsod se puntamo, a malo pomaga. Ta naša nora država se je spečala v tisti skupni trg in sedaj lahko vsi vozijo k nam svoje in nam zbijajo ceno. To je državi všeč! Nam pa ni! In nam ne bo! Če smo se od Alžircev kaj naučili, smo se tudi to, da obstaja beseda komandos. V našem mestu jih še ni, a tam okrog Theza jih imajo povsod. Zagrozili so trgovcem, da jim bodo skrivaj ali javno zlili vse vino, ki ga bodo kupili kjerkoli na tujem in prodajali pri nas ceneje, kakor je naše vino. Sveta jeza bo prišla nadnje!

TRGATEV V CARCASSONU - MESTU STOLPOV

Vsako leto se v južnih krajih Francije zbere veliko število študentov iz Pariza in iz drugih univerzitetnih mest. Medtem ko je francoskim študentom trgatev eden pomembnih virov dohodkov, pa je tujim študentom to predvsem veliko doživetje prave Francije. Nekateri se napotijo nabirat grozdje že sredi avgusta, začnejo čisto ob španski meji in se potem z letnim časom in vremenom pomikajo proti severu ter končajo svoje »popotovanje« nekje v pariški okolici. Med vsemi je pri Jean-Jacquesu služil tudi Nizozemec Peter, na katerega je vino delovalo tako, da je najraje zaspal po vsakem kozarcu (slika levo). Carcassonn (spodaj) pa spominja na kulise iz velikih filmskih zgodovinskih spektaklov, toda njihovi režiserji in scenaristi imajo pri postavljanju kulis veliko manj domišljije, kot so jo imeli strategji, ki so gradili Carcassone.

Tako je naprej, vse dokler Jean-Jacquesov nos ni postal čisto rdeč, dokler ni postal zaripel, da bi mu lahko tudi srce počilo. Potem je nehal, zil vase nov kozareček in začel jesti že čisto mrzlo ovčjetino. Morda je dobri, stari Jean-Jacques pozabil povedati, da je francosko kmetijstvo tako rekoč na psu, da je tako zapleteno v trgovske mreže, da tako, kakršno je, zdobljeno na majhna posestva, ne bo moglo več dolgo kljubovati zakonom časa. Kako in kdaj se bo vse to spremenilo, še pred smrtjo dobrega Jean-Jacquesa ali po njegovi smrti, kdo ve? Možno je v modrih delovnih oblekah z obvezno modro baretko — uniformirani francoski kmetje — so trdovratni. Toda tudi razvoj, zakoni časa so vse bolj trdovratni.

In tako je minila trgatev. Sladkemu vinu trte smo prilili malo grenkega vina, ki ga je skuhala oblast — kakor je menil moj gostitelj in delodajalec. Minilo je štirinajst dni in dobri mož se je poslovil od mene in od vseh, ki smo mu pomagali trgati in piti. Z veliko steklenko in z majhnim svežnjem bankovcev v roki nas je pozdravil. Steklenko smo vzeli in denar tudi, čeprav se nam je vsem zdelo, da bi pravzaprav mi morali Jean-Jacquesu plačati za vse, s čimer nas je zabaval, pojel, hranil in kar nam je pomagal razumeti boljše kakor uvodničar sicer zelo uglednega pariškega dnevnika.

Tekst in slike: DRAGO KRALJ

Mojster Ivačić
svetuje:

SLJEMENOV »MESNI DORUČAK«

Pravijo, da jedo Angleži in še nekateri drugi narodi bolj smotrno kot mi. Strokovnjaki za prehrano priporočajo obilen zajtrk. Pri nas pa je slaba navada, da sploh ne zajtrkujemo ali spijemo samo kavo. To pa je premalo. Že ob desetih dopoldne postanemo lačni. In če dobro premislite, vas

stane pozneje malica ravno toliko kot pravilno pripravljen zajtrk. Poskusite vstati samo 20 minut prej in zajtrkujte v miru in obilno. Ob desetih dopoldne pa si privoščite le sadje ali jogurt. Svetujem, da za zajtrk poleg mlečne kave in kruha jeste Sliemenov »mesni doručak«. Konzerva je prilagojena ljudskemu okusu in ni preveč začinjena, zato tudi ni nevarnosti, da bi bili preveč žejni. Jeste lahko hladnega, s paradižnikom, s kislo kumarico, s papriko ali z ajvarjem. Lahko pa ga narežete tudi na rezine, ga na maščobi prepečete, na vrh pa ubijete še po kakšno jajce. Po pravilnem zajtrku se boste počutili dobro in vaša storilnost bo večja.

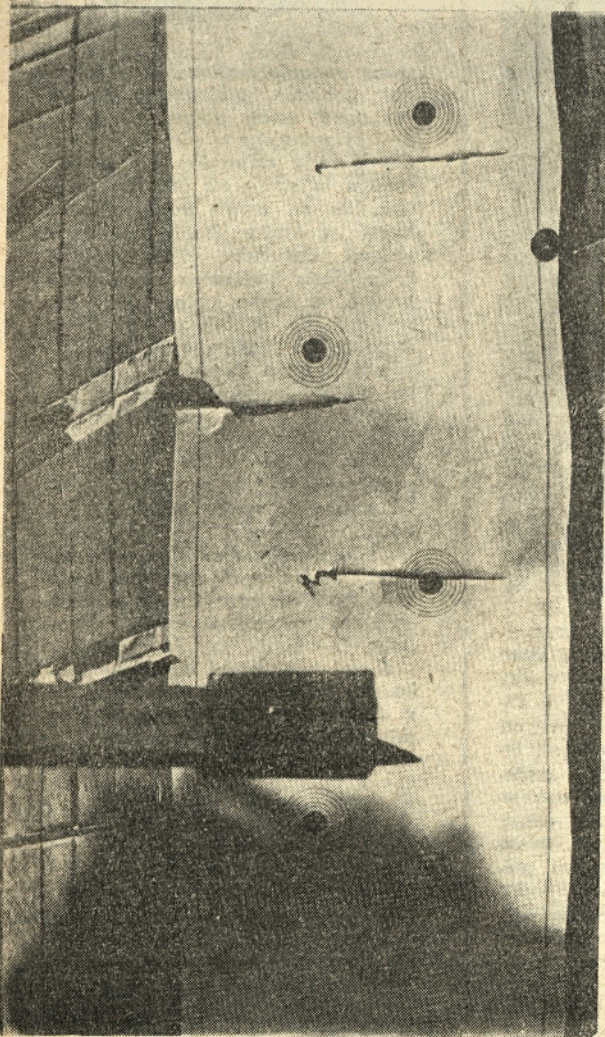
Če pripravljate za sindikalni sestanek sendviče ali obložene kruške, lahko namesto drugih mesnih izdelkov uporabite »mesni doručak«.

Sliemenov »mesni doručak« lahko narežete tudi na lističe in ga z dodatkom čebule, olja in kisa pripravite v solati.

**MOČAN DRVAR JE DOBER DRVAR, SPRETEN
DRVAR PA JE ŠE BOLJŠI DRVAR – TAKO PRI-
ČAJO REZULTATI BLEJSKEGA TEKMOVANJA.**

Festival žag

Preteklo nedeljo se je na nogometnem igrišču SK Bled zbrala enajstotica, občinstvo in sodniki. Začela se je tekma, kakršne na tem igrišču še ni bilo — nisa padali goli, temveč drevesa. Drevesa na nogometnem igrišču? Tako je! Tekmovali namreč niso nogometaši, marveč najboljši gozdni delavci Jugoslavije. Vsaka ekipa je imela s seboj navijače, ki so večkrat ognjevitro vzpodbujali svoje izbranec. — Na drugi sliki z leve Blejčan Ciril Breznik, zmagovalec drugega dne, med izvajanjem ene izmed dvanajstih disciplin »reza z motorno žago« — Lupljenje debel je bila tudi samostojna disciplina. Na tretji sliki z leve vidimo zmagovalca med posamezniki, Savinjčana Ivana Prepadnika med tem »sitnim« delom. — Največje zanimanje je vzbujala disciplina »sekanje v cilj«, kjer je moral tekmovalec s težko sekiro v polnem zamahu zadeti čim bliže cilju, kot vidimo na levi sliki spodaj — Da bi čimbolj izenačili tekmovalne pogoje, so organizatorji prvič pri nas prenesli tekmovanje iz gozda na posebej urejeno športno igrišče (desno).

in sekir

V pravem gozdu festivalov širom nile domovine smo dobili novega — festival žag in sekir. Vse kaže, da bo — kot festival lahke glasbe — postal tradicionalen blejski festival. Zakaj tudi ne? Mar se človeka ob pravkar izpetem festivalu jugoslovanskih popevk v Opatiji ne loteva občutek, da je petje sekire dostikrat ubranejšje od razglašenega kričanja naših popevkaric in da je hreščanje žag pravi balzam za slušni živec, ki ga je znikastil letošnji finale v Opatiji? Da sploh ne pri merjamo zamahov zdravih, mišičastih gozdnih delavcev z »vidovim plesom« popevkarjev do mikrofoni!

Zato naj živi in se razvija prvi blejski festival žag in sekir! Prepričani pa smo, da bi za vse številne tuje in manj številne blejske turiste pomenil pravo atrakcijo, če bi ga v prihodnje priredili še za časa sezone, sredi avgusta.

Na tem svojevrstnem tekmovanju sta izven konkurence tekmovala tudi Tomas Kutin in Franz Wazeling, ki sta na podobni tekmi doma v Avstriji zasedla prvo in tretje mesto. Na blejskem festivalu bi se v konkurenci uvrstila nekam med sedmo in deveto mesto. Pač odličan dokaz spretnosti naših gozdnih delavcev!

Na »festivalu« je tekmovalo deset ekip iz Slovenije in dve ekipi iz Srbije in BiH. Najuspešnejši so bili gozdni delavci iz Postojne, za njimi se je uvrstila ekipa Blečjanov in nato Savinjšani z individualnim zmagovalcem Prepadnikom na čelu. Poudarili smo že, da tokrat prvič ni šlo le za fizično moč, temveč je bil poudarek na spretnosti obvladovanja ročnih žag in kvaliteti opravljenega dela, kjer je bilo vključeno tudi ocenjevanje premera, dolžine in kubature lesa, zlaganje »okroglice« in podobno.

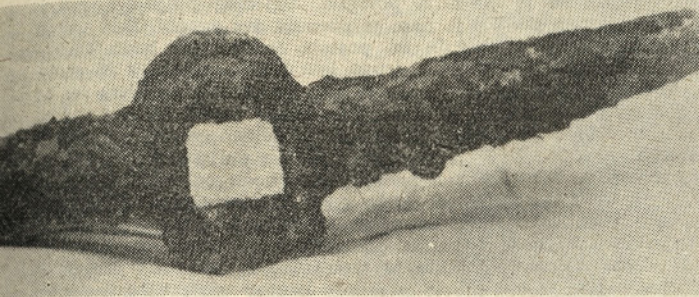
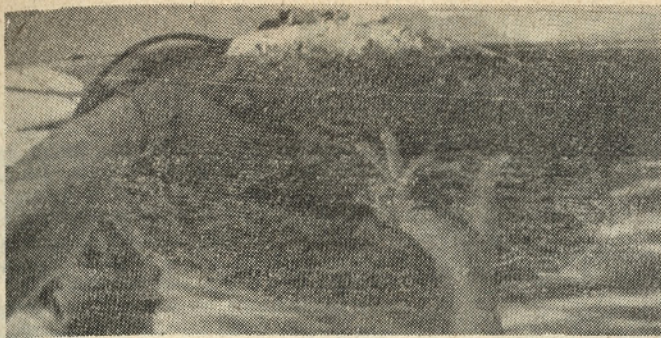
Besedilo: B. FINZGAR
Posnetki: E. SELHAUS

Podvodne arheološke odprave pri Savudriji

ZGODBA O POTOPLJENI GALEI

Prvi pogled ni na dnu odkril nič posebnega. Šele napenjanje oči je pomagalo, da smo na peščenem dnu zagledali konce zarjavelega in obraščenega železa, ki so se kazali kot bati (levo). Okoli ostankov davne ladje pa kljub vestnemu pregledovanju in iskanju nismo dolgo časa našli ničesar. Mulj je v dolgih stoletjih pokril vse ostanke. Šele dolgotrajno kopanje je prineslo prve rezultate. Leseni deli so bili hitro nalomljeni (zgoraj desno). Potlej pa se je nasmehnilo več sreče. Ob boku smo našli še ostanek sidra (zgoraj) in velik obtežni kamen, za katerega smo sprva menili, da je mlinsko kolo (zgoraj). Za prevoz navzgor je služila napihnjena vreča (spodaj).

Zjutraj je bilo morje sivo.
 Povsod je vladala grobna tišina.
 Niti pljuskalo ni, kot da bi
 čakalo, da se bodo vanj spustila
 nova čudna bitja, ki pod vodo
 rijejo, kopljejo, bliskajo,
 lomijo ... Niti veter ni upal
 zapihati in dvigniti zastave
 rdečega kvadrata,
 prepolovljenega z belo diagonalo,
 ki je opozarjal vodje motornih
 čolnov, naj se ognejo temu
 mestu, ker so pod vodo
 potapljači. Samo na barki je vse
 vrvelo. Ploščad je neopazno
 zdrsnila ob bok, na njej pa so se
 drug za drugim znašli črni možje
 okrašeni s pisano navlako. Brez
 hrupa so zdrsnili drug za
 drugim v sivino in spodaj čakali
 drug drugega. Tudi spodaj je bilo
 vse sivo. Čakali smo v gruči, da
 bi priplavali z vrha še poslednji.
 Plavali so počasi, čakanje se je
 vleklo v večnost. Amfore so
 samevale nekaj deset metrov
 proč. Ponujale so svoje vitke
 vratove.

OBETA SE PLODNO POLETJE 1964

Zaplavali smo bliže. Sivina se je umikala migotajočim vetrnicam in nepremičnim živopisnim spužvam. Iz odprtine velikega vratu je leno zaplavala progasta riba. Ustavila se je za hip, kot da bi hotela vprašati, kdo si upa motiti ritem življenja, v katerega posije sonce le opoldne. Zavila je oči, se obrnila in švignila med glinastimi kosi. Ljudje — žabe pa se za njeno začudenje niso menili. Kot grobarji so v črnih neoprenskih oblekah plavali dalje in otipavali kos za kosom. Vsak kos je imel svojo obliko, svojo barvo, morda celo vonj. In nobenega niso dvignili. Včasih je kdo odkrnil majhen košček in ga spravil v vrečo. Ostanek pa je spustil nazaj. Zaplaval je kot list v vetru. Zaneslo ga je zdaj sem, zdaj tja, pri tem se je nekajkrat obrnil, skalil vodo na dnu in obstal. Morda ga nikoli več ne bo nihče dvignil. Ostal bo pozabljen, 20 m globoko na dnu, sam med ostalimi nemimi črepinjami. Razpadel bo. Nihče ne ve kdaj. Čez tisoč let? Dva, tri, štiri tisoč let. Dvoje tisočletij je že zdržal skorajda nespremenjen in se ga je dotaknila orokavičena roka samo zato, da ga oškrne, naredi še manjšega, manj pomembnega.

V črno odete postavbe so se približale peščenemu dnu, kjer amfor ni bilo več. Spustile so se k dnu in sedle nanj kot pozabljene amfore. S počasnimi gibi so greble po dnu. Voda se je začela kaliti, počasi jih je objel gost siv oblak. Izginile so z rumenimi jeklenkami vred. Le stolpi mehurjev so bruhali proti gladini in dokazovali, da je davno grobišče spet obiskal človek. Zračne kepe, ki so se lomile v pramenasti svetlobi, so dajale dnu nov čar. V tej podvodni idili pa se je z dna nena doma odtrgala črna kepa. Miganje s plavutmi je ob dnu še bolj skalilo vodo. Postava je švigala skozi debelo plast vode,

kot da se je zgodilo nekaj strahotnega. Svinčeni pas se je sredi poti navzgor ločil od migetajočega telesa in začel drseti nazaj proti dnu. Ostale postavbe so se vzdignile z dna in gledale proti vrhu. Kaj se je zgodilo? Nesreča?

Pod vodo je zavladalo razburjenje. Dvojica se je začela dvigati. Nekaj metrov za njimi se je leno dvigala vreča. Sama. Ročaja sta bingljala navzdol, zgornji del pa je bil čudno zabuhel. Dvigala se je vse hitreje in čez nekaj časa dohitela potapljača in ju prehitela. Takoj za prvim, ki je odvrzel pas, je butnila na površje. Zgoraj pa so potapljača, ki je bruhal vodo, in samevajočo vrečo, začudeno gledali. Črna postava se je prikobacala do ladje, fantje na krovu so poskakali v vodo. Z ramen so mu potegnili jeklenko in takoj pogledali na manometer. Pritisk? 100 atmosfer. Obrazi so bili začudeni in njihovo razburjenje se je stopnjevalo. Krč? Slabost? Globinska pijanost? Srce? Vprašanja oči so ostala nepojasnjena.

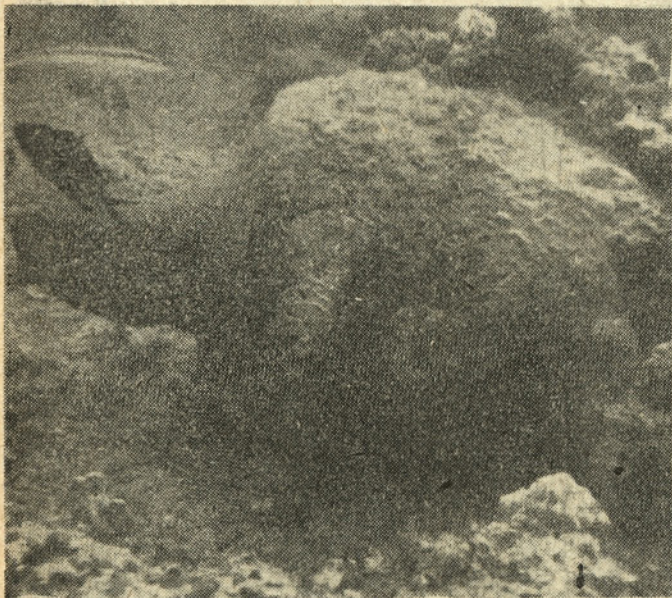
»Kaj se ti je zgodilo?«

»Nenadoma nisem mogel več potegniti. Vem, da je še najmanj za pol ure. Vendar nisem mogel. Niti molekule. Odprl sem rezervo. Nič ni pomagalo. Dno se je zdelo še bolj grozljivo. Marko je vtaknil ustnik akvalunge v usta in potegnil. Dihal je iz rumene steklenice. Malo se je zatikalo, a dalo se je dihati. Gruča fantov se je zgrnila in ugibala. In končno se jim je le posvetilo. Na dnu je bila kalna voda. Drobec peska je zašel v membrano. Ta se zaradi tega ni več premikala in je zaprla pot zraka iz ventila do ustnika.

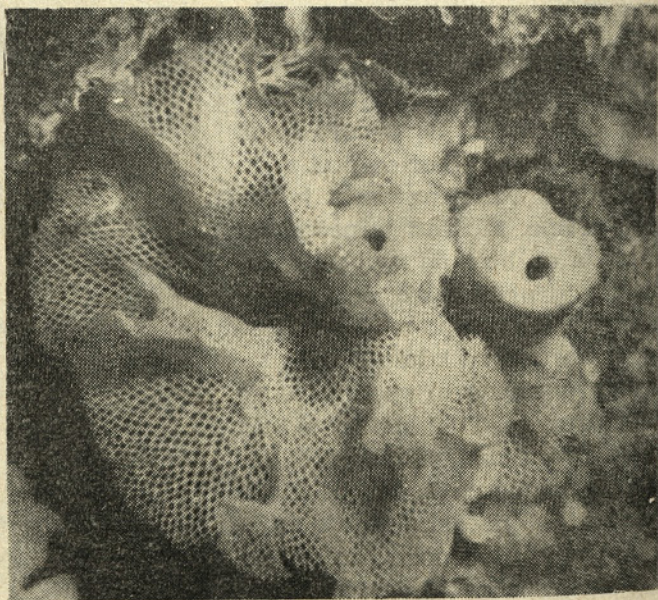
Dvojica, ki ju je vreča, napolnjena z izdihanim zrakom (zato se je dvigala sama) in predmeti, pobranimi na dnu, prehitela, se je vrnila nazaj k dnu, takoj ko je videla, da je s prijateljem vse v redu.

Delo štirih se je nadaljevalo. Grebli so po dnu, zasajali železne kline in lomili kose lesa. Vse, kar so našli, so spet spravljali v vrečo. Marsikaj je ostalo nepojasnjeno. Čudno se jim je zdelo, da so amfore nametane na enem kupu, ostanki ladje pa so moleli iz dna na drugem mestu.

Zakaj so amfore na enem kupu, ladje pa na drugem mestu ni mogel pojasniti niti arheolog. Ni pojasnjeno, zakaj se je ladja potopila. Arheolog puljskega muzeja nam je povedal dve zgodbi. Ena izmed njih bo postala resnica, ko bodo ljudje žabe drugo leto ladjo dvignili z 20 stoletij dolgega sna. Do prihodnjega leta pa bo ladja ostala zarita v pesek. Manj kot leto dni bodo v Republiškem centru za podvodna raziskovanja in v puljskem muzeju snovali načrte, kako bodo odkopali ladjo, ki leži zarita v pesek, iz nje pa štrlijo le deli železnega ogrodka, na katero so morda bradat mornarji privezovali vrvi jader. Malo je videti ladje pod vodo, težko je brez posebnih naprav odstranjevati pesek. In vendar so ljudje-žabe pesku do sedaj že izrgali dele lepo ohranjenega lesa, ki so ga arheologi odnesli v muzej, potapljači pa v preiskavo. Strokovnjaki bodo s pomočjo ogljikovega izotopa C 14 določili dokaj točno starost. Kaj več pa letos ne bo mogel vedeti o ladji nihče. Kaj je v trupu? Spet amfore? Polne vina ali olja, žita? Orodje davnih mornarjev? Vse tisto, kar je bilo na krovu ladje, je morje že pogoltnilo. Voda je raznesla po bližnji okoliščini predmete, ki so bili na krovu ladje takrat, ko se je potapljala. Te predmete je zelo težko opaziti. Kljub temu se je ljudem-žabam posrečilo najti težko kamnito kolo za obtežitev ladje in svinčeno sidro. Kolo je tako kot nekdanj, sidro pa je že razpadlo. Leseni deli so zgnili, obtežilni svinčeni del pa se je ohranil. Bil

Najbolj pogosti podvodni družabniki so bili črni knezi. Opažovali so le od daleč, ob najmanjšem migu so odplavali med amfore.

Na amforah so se v preteklih stoletjih nabrali mahovnjaki. Pogost okras so bili rumeni ali rožnati mahovnjaki, »Neptunove čipke«.

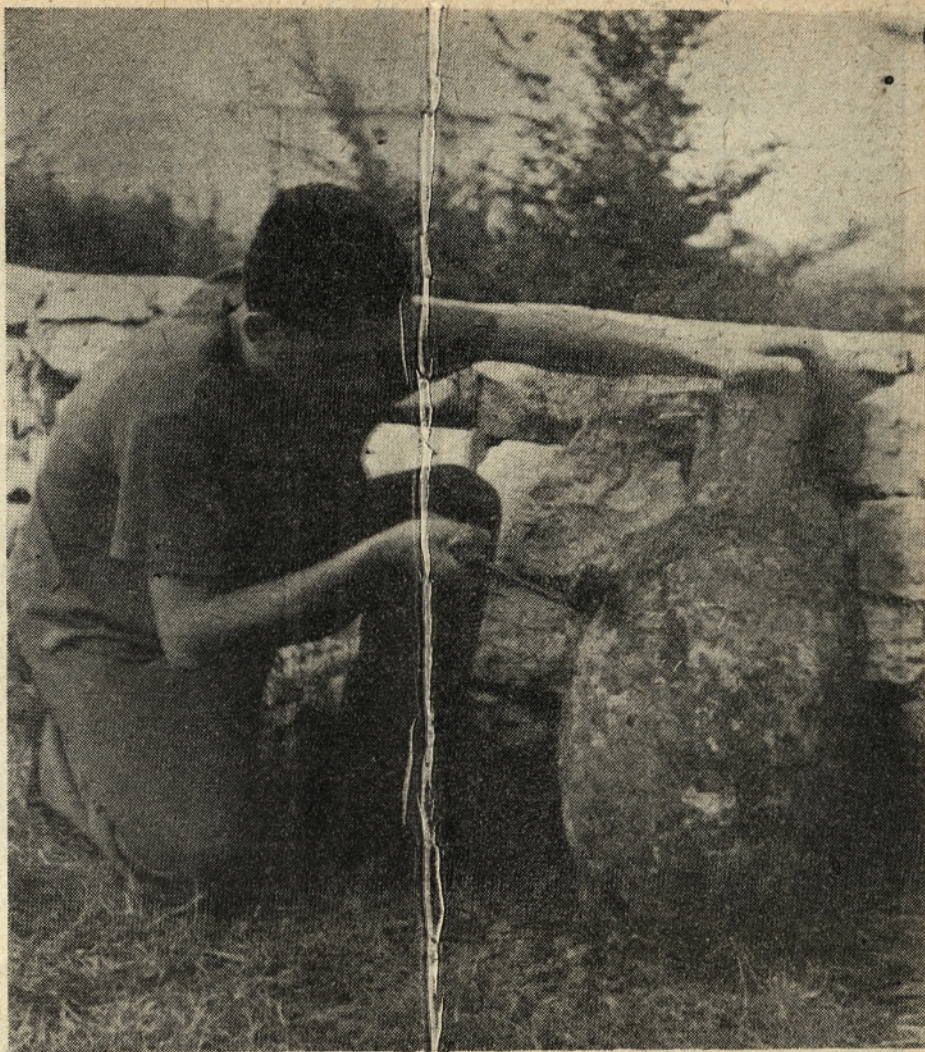
je zarit globoko v dno, nekaj metrov proč od levega boka. Potapljači pa so našli še bronaste žeblice in kozarce. Te najdbe kažejo, da si lahko arheologi z optimizmom obetajo plodno poletje 1964.

Potapljači so preiskali vso okolico ladje. Dan za dnem so zasajali v dno železne palice. Potem so kopali toliko časa, da so prišli do lesa na enem koncu ladje. Treba pa je bilo najti tudi drugega. Ta je bil oddaljen od prvega 22 metrov, med obema pa stoji ravna vrsta obraščenih ostankov železa. Prvi konec ladje, tik ob skalni steni, ki se spušča 20 metrov globoko, je zakopan pol metra pod dnom, drugi, ki je pomaknjen proti morju, pa 2 metra. Prav zaradi tega, ker ladja ni potopljena vzporedno z obalo, daje misliti, da ni bila izropana in da jo niso napadli gusarji, temveč obstaja možnost, da se je v neurju — tu piha včasih veter s hitrostjo več kot 130 kilometrov na uro — ladja zaletela v breg in potonila. V sebi je ohranila ves svoj tovor. Kaj je prevažala, bodo pokazala sita, skozi katera bodo prihodnje leto vodne črpalke brizgale pesek in vse drugo iz ladijskega trupa.

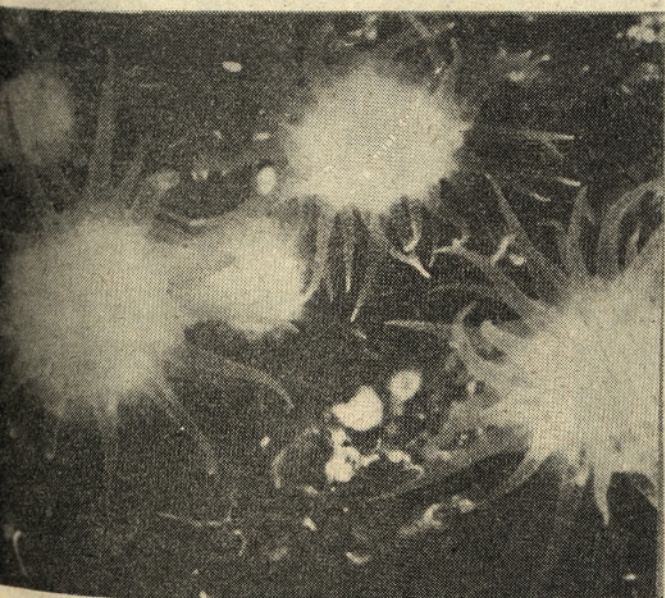
Tekst: JOŽE VETROVEC

**Slike: MARJAN RICHTER
ZVONE KRALJ
JOŽE VETROVEC**

PRIHODNJIČ: POTOPLJENA ISTRA

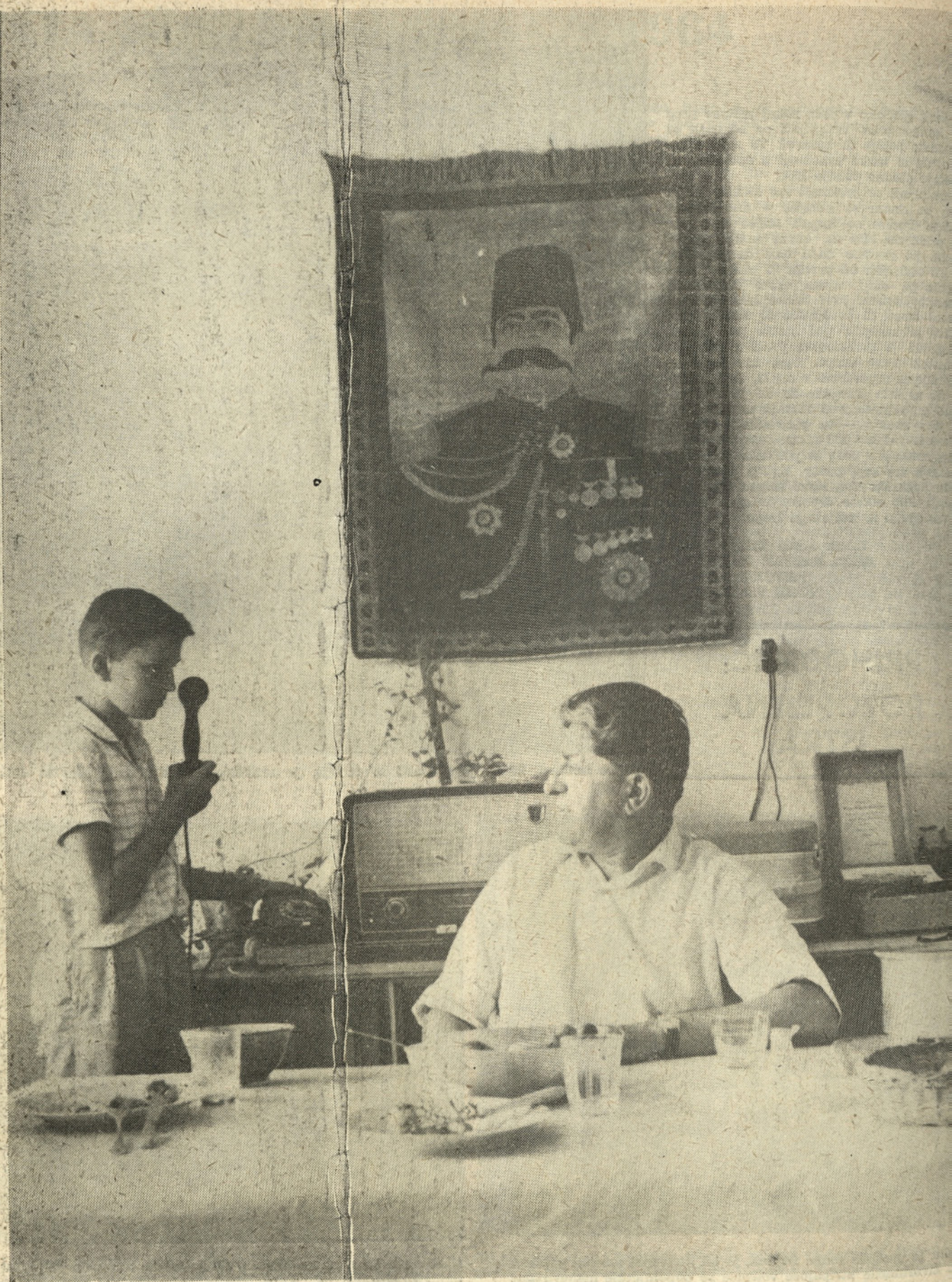
Vsako amforo, ki so jo prinesli iz mrtja, je arheolog natančno pregledal in očistil.

Kadar je posijalo sonce do dna, je bil podvodni svet še posebno lep. Živorumene utripajoče vetrnice so dopolnjevale mahovnjake.

Med vsem tem pa so tičale tudi nekatere strupene ribe. Med najbolj strupenimi, ki so čuvala »zaklad«, je bila škarpina.

Edirne — mesto na šestnajstem kilometru od bolgarsko-turške meje na poti proti Carigradu. Dva bazarja, dva hotela, petdeset ali šestdeset džamij. »Nekoč jih je bilo tristo petinšestdeset... Toda takrat je imel Edirne skoraj pol milijona prebivalcev, danes pa jih šteje le malo čez trideset tisoč... Edirne je bil takrat med največjimi mesti Evrope! Takoj za Parizom, Londonom in Berlinom!« rad pove gospod Hikmet Alganer — ljubitelj zgodovine in direktor podružnice turške banke v Edirnu (na sliki čisto levo). In kaj je te dni novega v Edirnu? »Hm, pravzaprav nič posebnega. Morda bi vas zanimal stari amam.« In že nas pelje prijazni gospod Alganer pogledat, kako napredujejo dela v starodavnem amamu; popravlja ga mojster Ali Eroglu (na sliki levo), ki se je med popoldanskim počitkom pravkar globoko zamislil nad perspektivami edirnskega nogometa. »V nedeljo bomo igrali z 'Aksehirjem'. Ta je eden od najmočnejših v Anatoliji. Saj boste ostali do nedelje!« Spodaj: prizor z ulice v Edirnu.

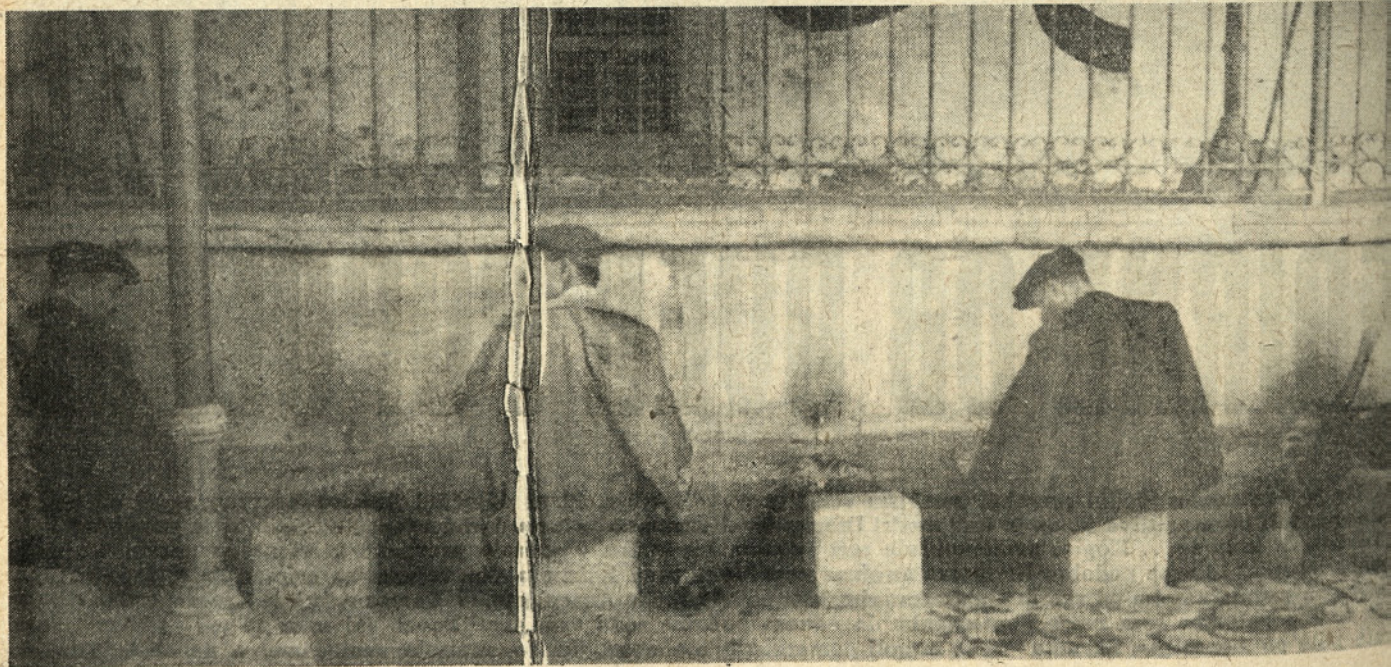
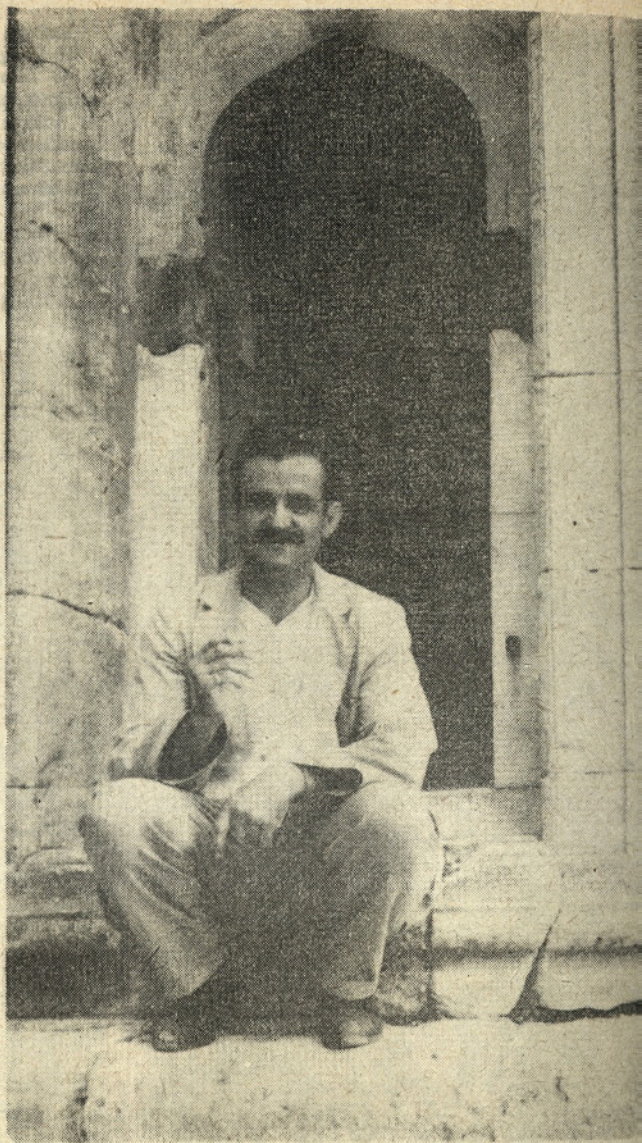
EDIRNE OB DVEH POPOLDNE

Da je Aleksander Veliki presekala gordijski vozlov prav v Gordiju, ki ni daleč od Ankare, pravzaprav ni nič nenavadnega. Bolj presenetljivo je, da je tudi modri Diogen živel skromno in preudarno prav v Sinopu, ki je dandanes tudi v Turčiji. In še in še... Kopico presenetljivih reči prikljče popotniku v spomin prospekt, ki si ga po načelu samopostrežbe izbrskaš iz kupa podobne literature na obmejnem bloku pred Edirnom. No, recimo, na primer, da se je »očarljiva Kleopatra sestala z enim od svojih ljubimcev, rimskim poveljnikom Antonijem, v Tarsusu«, ki je seveda v Turčiji in kjer se je popolnoma brez zveze z omenjenim dogodkom slučajno rodil tudi sveti Pavel. »ki se je od tod podal na svoja sveta pota po Anatoliji«. Skratka — kar mrgoli pomembnih osebnosti, ki so zapisale svoje ime v današnji Turčiji.

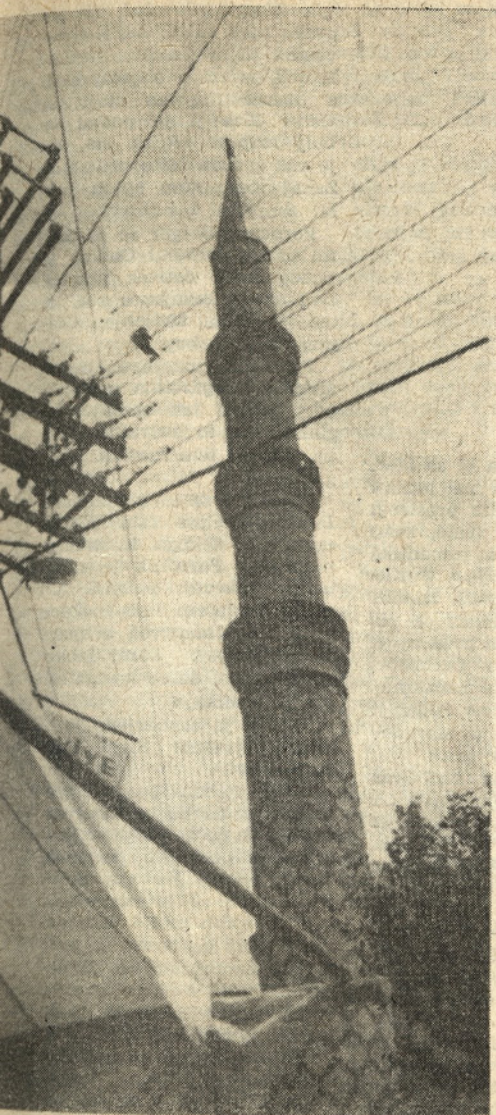
Kaj je pisala lady Montagu?

Edirne ni ne Gordij ne Tarsus ne Aksehir, kjer počiva Našredin Hodža. Skozi Edirne vodi le cesta proti Carigradu, po kateri drve za zadnjim jesenskim soncem Opel caravani, porscheji in volkswagni, natanko po tisti poti, po kateri je jezdil čilega vranca Mehmed Osvajač tisti večer, ko se je odločil da naskoči, seveda ne osebno, to se le tako reče, debele carigradske zidove. Naj še se hočemo iti resne turiste, potem pač ne moremo mimo tega, da so bile tu najprej ruševine nekega naselja starih Tračanov, za katero nihče več ne ve, kako mu je bilo ime, potem pa je zgradil tu mesto cesar Adrian, po katerem ga nekateri pisci prospektov še kar vztrajno imenujejo Adrianopolis, medtem ko ga učbeniki zgodovine poznajo kot Jedrene in bolgarski obmejni stražarji kot Odrine. Praviijo, da je tukaj cesar Konstantin premagal cesarja Licinijusa in da so za tistimle vogalom Goti, ko so skupaj z Alani marširali proti Carigradu, mimogrede namahali cesarja Valencija. Med drugim so se tukaj dajali Bizantinci in Bolgari in mesto so dvakrat oplenili Križarji, ga zavzeli sultani in tako naprej...

Potem odpelje vodnik svojo čredico, midva pa gredva z gospodom Alganerjem čez reko Tunyo na ruševine sultanovih dvorov. Še stoji tam stolp, v katerem je posedal sultan Sulejman Veličastni pred velikimi pohodi proti Dunaju, Beogradu, Sarajevu... «Proti vsem tistim krajem, ki so bili včasih naši, turški...» pove gospod Alganer. «Tukaj so umirali sultanovi vojaki in tu je spomenik padlim v bojih pred sedemsto leti...» Potem pa zavijeva še k obokom nekdanih kuhinj, ki so edini vzdržali vsa ta leta in pod katerimi so brkati pilavjuzbaše delili kotle pilava bojevnikom, ko so sedlali konje za dolgo pot. «In tamle so bili amami. Turška kopel je zdrava reč in v taboriščih sultanovih vojakov je zato nikoli ni manjkalo.»

Kaj sem zamudil v Edirnu?

V Edirnu imajo minaret (levo), za katerega pravijo, da je najvišji v Turčiji in menda celo na vsem svetu. Visok je šestindevetdeset metrov in z njegovega vrha vabi k molitvi muezin Jusuf (na sliki levo), ki smo ga obiskali ravno, ko se je malo oddahnil po končanem sprehodu v tretje nadstropje svojega delovnega mesta, medtem ko so se verniki pripravljali k molitvi (spodaj levo v kotu). Ulica je ostala prazna in le raznašalec kave (na sliki spodaj) je tekal s svojimi pladnji od trgovinice do trgovinice. V oštariji JALCIN PASA pa se je v senci figovih dreves ob rujnem vinu hladila že nekoliko utrujena družba veseljakov (spodaj), ki so me prepričevali, naj za Alahovo voljo počakam večera, da bom videl še malo edirnskega nočnega življenja.

Pozabljena stranska vrata Orienta, stara slava nekdanje prestolnice sultanov, ki so se, kot ve povedati gospod Alganer, še tudi potem, ko se je dvor preselil v Carigrad, radi vračali v stari Edirne...

Fijakarji in vojaški policaji, karavan seraji in ruševine, ki so bile nekdanj palača, v kateri je bil sklenjen mir leta tega in tega. Stojnice s kravatami, kosami, vrvmi, žvečilnim gumijem domače proizvodnje, nargilami starega vzorca, moderniziranimi s cevkami iz pisane plastične mase, in uličice, tesne in stokrat prelomljene, v katerih poje kladivo in škriplje dreto. »Edirne je bil že od nekdanj znamenit po imenitnih sedlarskih izdelkih. Celo lady Montagu je, če se ne motim, pisala o čudovitih, z zlatom okrašenih edirnskih sedlih in uzdah,« pobrška po spominu gospod Alganer, ko se ustaviva pod sahat kulo in je kazalec prilezel do dvojke.

Pritiska zadnja letošnja vročina, nekje grgra nekaj kot Esma Redžepova in v izložbah trgovinic, ki so po modrih izkušnjah stoletij vse obrnjene na tisto stran ceste, ki je v popoldnaski pripeki v globoki senci, čakajo kupcevi lonci in skleda, samovarji in perilniki in, tu in tam, hladilnik ali pa pralni stroj, na katerega je skrbna roka trgovca postavila prtiček in nanj vazico z rožicami tiste sorte, ki jo le še na redke čase lahko vidiš nad volani zaljubljenih avtobusnih šoferjev.

Najlepši od vsega drugega blaga pa je bil uvožen magnetofon z odkritim pokrovom, na katerem je bil v žarkih barvah juga naslikan tih zaliv s palmami, pod katerimi sedita pod krvavim soncem dva Turka v širokih hlamudračah in pisanih turbanih. In to sta bila tisto popoldne edina zaresna Turka v Edirnu.

Tekst in slike: JOŽE BELIN

LJUBEZEN PO POŠTI

Ko je pozvonilo pri vratih, je Margaret Lowen odmaknila zaveso in videla, da je obiskovalec neki moški. Bilo je sobotno dopoldne; tanke mišje sive lase si je bila tesno navila na navijače. Ni bila našminkana in edino, kar bi lahko šteli v dobro jutranji halji, je bilo to, da je bila udobna.

Toda Margaret je bila preveč brezbrizna, da bi si še prizadevala za lepo zunanost. Pri triinpetdesetih letih je popolnoma pozabila na nečimrnost. Stopila je k vratom in jih sunkovito odprla.

Moški je bil v zadregi. »Gospodična Lowen?«

»Da, prosim.«

Moški je privzdignil zamaskirani klubok.

»Kriminalistična policija. Jaz sem poročnik Berger. Iz sedmega okoliša.« Ko ji je pokazal izkaznico, ga je povabila, naj vstopi.

»Kaj želite, poročnik? Ravno kar sem se hotela obleči...«

»Saj vas ne bom dolgo motil, gospodična Lowen. Hm, saj ste gospodična?«

»Ta.«

»Ali vas ne kličejo Margie?«

»Prav gotovo ne,« mu je nejevoljno odvrnila.

»Žal mi je. Toda rekli so mi, da stanuje tu neka gospodična Margie Lowen.«

Tako? Pogladila je ovrtnik jutranje halje. »Najbrž bi radi govorili z mojo nečakinjo. Hčerka mojega brata je in imenoval jo je po meni.«

Poročnik Berger je olajšano zavzdihnil. »Stanuje nečakinja pri vas, gospodična Lowen?«

»Da, pa je zdaj ni doma. Za konec tedna se je odpeljala k moji sestrī. Zakaj?«

»Tega vam ne morem tako na hitro razložiti. Ali ne bi sedla?«

Nerada ga je peljala v dnevno sobo. Odprl je aktovko in potegnil iz nje šop pa-

pirjev. Margaret ga je opazovala z napeto pozornostjo.

»Pripovedujte mi o svoji nečakinji, gospodična Lowen. Stanuje pri vas že dolgo?«

»Skoraj šest let. Odkar so ji umrli starši. Pomeni mi toliko kot lasten otrok.«

»Koliko je stara?«

»Dvaindvajset.«

»Je zelo družabna? Hočem reči, ali ima dosti prijateljev?«

»Kar precej, se mi zdi. Zakaj?«

Poročnik je vzdihnil. Najbrž vas bo neprijetno preseglo, gospodična Lowen, toda v normalnih okoliščinah se ne bi vmešali v to zadevo. Zgodilo se je nekaj, o čemer vas moram obvestiti in česar vam nečakinja sama od sebe najbrž še ni povedala. Pred dvema letoma je navezala prijateljske stike v pismih z nekom, ki se imenuje Raoul Collins.«

»In kaj potem?«

»Ta Raoul Collins je najbrž zvedel za njen naslov pri kakem klubu, ki posreduje naslove. Saj poznate te vrste klube. Včasih oglašujejo v časopisih, osamljena srca ali kaj podobnega. Odkajljal se je. »No, in tako je pisala temu Collinsu, on pa ji je redno odgovarjal. Kočljivo pri tej zadevi pa je to, da mož sedi v kaznilnici. Dostmrtna ječa.«

»Kaj?«

»Obžalujem, toda tako je. Ze v mladosti je zašel v slabo družbo in ko so nekoč hoteli izropati krznarno, je nekoga ubil. V normalnih okoliščinah bi ga obsodili na električni stol, ker pa je bil še mladoleten, so mu kazen spremenili v dosmrtno ječo. Zdaj mora biti star osemindvajset let. In naravno je, da se čuti osamljenega...«

Nenadoma ji je postala udobna halja pretesna. Zrahljala je ovrtnik in se naslonila nazaj na stolu. »Tega ne morem verjeti, je tuda-

vila. »Česa takega bi se Margie prav gotovo ne lotila.«

»Nikar ne bodite prestrogi z njo. Saj sami veste, kako je to. Mladostna romantika ali kaj podobnega.« Poročnik je zardel zaradi lastnih besed in začel listati po papirjih, ki so ležali pred njim. »To smo našli v Collinsovi celici. Pisma vaše nečakinje. In tole fotografijo.« Podal ji je fotografijo. »Je to Margie?«

»Da. Da, to je ona.«

»Obžalujem, da sem vas nadlegoval, gospodična Lowen. Zagotavljam vam, da v tej zadevi ni nič slabega, nič prepovedanega. Hočem reči, da so vsa pisma cenzurirali in da v njih ni bilo nič graje vrednega. Okleval je, nato pa odprl tanko, svetlo rdečo mapo. »Nemara bi hoteli eno ali dve prebrati?«

Pisava je bila majhna in lična. Margaret je krčevito stiskala eno roko v gubah jutranje halje, z drugo pa je držala pismo. Brala je: »Najdražji Raoul,

pišeš, da bi dal vse za to, da bi bil lahko pri meni. Verjemi, da tudi jaz hrepenim po tem prav tako kot ti. Če bi bila vsaj kakšna možnost, da bi uresničila te divje hrepenече sanje. Celo za ceno žrtve. Včasih premišljam, čemu vsemu bi se odrekla, da bi ti in jaz živela skupaj.

Se v nečem sva si podobna. Tudi jaz bi bila zadovoljna s tem, kar imava, dokler se ne bi zgodilo nekaj, kar bi nama prineslo srečo. Do takrat pa morajo najina pisma premostiti prepad in izpolniti praznino.

Zavedam se, da z besedami nikoli ne bom mogla izpovedati ljubezni, toda najina pisma so kljub temu najdražje, kar mi je poklonilo življenje...«

Gospodična Lowen mu je vrnila pismo. Rekla je: »Ne morem razumeti, kako je mo-

gla Margie dovoleti, da je prišlo tako daleč. Saj je sicer vendar tako pametno dekle. Morda je malo boječa, toda z obema nogama stoji na tleh.« Glas ji je postal še bolj hripav: »Rekli ste, da je vsa zadeva čisto nedolžna. Zakaj ste potem sploh prišli sem?«

Poročnik Berger se je nagnil naprej. »Raoul Collins je pobegnil. V četrtek ponoči. Dva druga kaznjenca sta pri tem izgubila življenje, Collins pa je pobegnil.«

Tisto malo barve, ki je poživljala Margaretina uvela lica, je pri teh besedah izginilo. »Saj to je strašno. Kaj pa ima pri tem opraviti Margie?«

»Zdaj gre za to, gospodična Lowen: Collins rabi denar, zavešje in nekoga, ki mu bo pomagal.« Poročnik je z debelim prstom potrkal po svetlo rdečem pisemskem papirju. »Nima več svojcev ne prijateljev. Torej lahko domnevamo, da se bo skušal prebiti semkaj.«

Srce ji je razburjeno bilo. »Kako strašno! Kaj lahko storimo?«

»Samo nobene panike! Prepričan je, da bo tu našel zavzno in ne sovražnice. Bržkone je oborožen, toda če boste mirni, bo vse prav. Spodbudno se je nasmehnil. »Če bo sploh prišlo tako daleč. Najbrž ga bomo že prej prijeli. Za primer, da bo poskušal priti z vami v stik, bomo postavili svoje ljudi v vašo bližino.«

»Kaj pa, če ga ne boste izsledili?«

»Tudi s tem je treba računati. Če bi se mu posrečilo prebiti se do vas, vam ni treba storiti drugega, kot zavrteti tole telefonsko številko.« Iz žepa je potegnil majhno belo vizitko. »Prihiteli bomo v nekaj sekundah.«

Vstala je, udje so ji bili kot led. »Hvala bogu, da Margie ni tu.«

»Prav imate. Svetoval bi vam, da bi jo spravili na varno, toda morate nas razumeti. To, da si bo prizadeval stopiti v stik z vašo nečakinjo, je naša največja priložnost, da ga zgrabimo.«

Poročnik je vstal, zbral pisma in jih zložil v mapo. Ko je že prijel kljuko, se je obrnil: »Se nekaj, gospodična Lowen. Na vašem mestu ne bi telefoniral nečakinji, prav tako ji ne bi povedal te zgodbe. Na koncu bi ute-

O. H. LESLIE - FOLB

nila storiti kaj — kaj nespa-
metnega.«

»Da,« je soglašala Marga-
ret Lowen. Lahno se je opo-
tekla in se z roko oprla na
komodo. »Nočem, da bi se
Margie kaj pripetilo. Preveč
sem navezana nanjo.«

»Dobro.« je rekel poročnik
Berger. »Sproti vas bomo ob-
veščali.«

Ko je odšel, je stopila v
spalnico in se brez misli ob-
leklela. Z nervoznimi prsti je
vlekla navijače iz las in raz-
česavala tanke pramene.

Opoldne je v naglici zau-
žila nekaj grizljajev. Potem
je odšla nakupovat. Celo uro
je prebila v samopostrežbah
in izbirala zalogo za prihod-
nji teden. Dolžnost, na katero
se je že davno privadila, ji
je bila dobrodošla, zamotila
se je z njo in ni ji bilo treba
misliti na to, kar ji je od-
kril jutranji obiskovalec. Ko
je prišla domov, se je trudna
in izčrpana povzpela po stop-
nicah, oblečena legla na po-
steljo in spala, dokler ni ura
na kaminu odbila šest.

Okrog sedmih se je stem-
nilo in noč, ki se je bližala,
je še stopnjevala napetost v
njej. Spet in spet je razmiš-
kala zavese in oprezovala po
tihli ulici. Domnevala je, da
so med drevjem in parkira-
nimi avtomobili skriti poli-
caji. Toda nikogar ni mogla
odkriti. Po večerji se je po-
mirila. Ko je končno okrog
pol devetih sedela pred televi-
zijskim sprejemnikom, se ji
je zdelo, da je o policajevem
obisku samo sanjala.

Takrat je zaslišala v kleti
nekakšen šum. Dvignila se
je, izključila sprejemnik in
stopila na hodnik. Luč iz so-
be je osvetljevala vrata v
klet z mračno svetlobo. Pol-
na strahu je strmelja vanja.
Ojunačila se je in odprla
vrata.

Zagledala je najtemnejše
oči, kar jih je kdaj videla.
Na stopnicah, ki so vodile
v klet, je čepel mlad možki.
Njegova postava je bila še
deško vitka, brada toga, sve-
tli lasje kratki in gosti. To-
da z obraza mu je odsevala
skrajna odločnost in obup:
nasršena brada, oglat nos,
ozke, tesno stisnjene ustnice.

Brez besed in nezaupljivo
sta merila drug drugega.

»Nič vam ne bom sto-
ril, gospa,« je nato rekel hri-
pavo. »Prav nič. Zato mirujte.
Da le ne boste vpili, pa bo
vse v redu.«

»Kaj iščete tukaj?«

»Dobro veste, kaj hočem.
Vi ste Margiena teta. Mora-
te vedeti zame.«

»Margie ni tukaj,« se je iz-
muknila. Približal se ji je,

in jo prijel za komolec. »No,
pa stopiva v stanovanje.«
Mladi mož jo je peljal v dnev-
no sobo, kjer se je sesedla v
naslonjač. Pritisnil se je k
steni blizu okna in opazoval
ulico.

»Kje je Margie?«

»Je mar to važno?«

»Pa še kako!«

»Pustite pri miru mojo ne-
čakinjo. Saj je niti ne po-
znate.«

»Le vi tako mislite. Bolje
jo poznam kot...« Utihi
je in začel hoditi gor in dol
po preprogi. »Pazite se gospa.
Nimam dosti časa. Z Margie
moram priti v stik in to kar
najhitreje.«

»Margie ni tukaj.« Priza-
devala si je, da bi njen glas
ne zvenel preveč predirljivo.
»To sem vam vendar že po-
vedala.«

Zastavil ji je pot. Njegova
kretinja je bila preteča. Bala
se mu je pogledati v oči, opa-
zovati njegov obraz. Tedaj
je njegov glas nenadoma po-
stal mehak, kot da bi v njem
prevladala strah in nego-
tovost.

»Vedeti morate, kako je
z Margie in z menoj. V re-
snici ljubim vašo nečakinjo,
prisegam vam. Za nič na sve-
tu bi ji ne mogel prizadeti
kaj hudega. Le videl bi jo
rad, rad bi govoril z njo.
Morate mi pomagati!«

»Kolikokrat pa naj vam še
povem: ne vem, kje je.«

Jezno je prhnil in spet za-
čel begati sem in tja. Videti
je bilo, da se ne more od-
ločiti, kako naj ravna s te-
to svoje ljubljeno. Tedaj
mu je pogled obstal na foto-
grafiji, ki je stala na mizici
za kavo.

»Tako lepa je...«

Margaret se je premagala,
da ni zahlipala. »Dajte ji mir.
Vi—v resnici je ne poznate.
Margie je vendar še napol
otrok!«

»Vem le to, kar moram ve-
diti.« Spet se ji je približal
z nekakšno nasilnostjo na
obrazu. »Poslušajte! Ali ve-
ste, koliko sem bil star, ko
so me vtaknili v ječo? Sedem-
najst let! In ali veste, kako
dolgo sem sedel tam? Enajst
let!«

Okrenila je glavo, on pa
jo je pograbil za ramena in
jo prisilil, da mu je gledala
v oči. »Ali veste kako prekleto
osamljen je človek v svoji
celici? V hiši s tisoč drugi-
mi — toda čisto sam. Ali
si lahko to predstavljate?«

»Vem,« je rekla zavzeto.
»Saj vas razumem.«

»To si samo domišljate. V
resnici pa sploh ne veste ni-
česar. Margie mi je poda-
vala nekaj, kar...« Genjem

Spomin na boje prve brežiške čete - prazni

Panorama
Brežic.

OBČANOM ŽELE PRIJETNO PRAZNOVANJE:

Občinska skupščina SZDL, ZKS, ZMS, ZB, SINDIKALNI SVET,
ZDRAVSTVENI DOM, SPLOŠNA BOLNIŠNICA,
ZAVOD ZA RAZVOJ KULTURE IN PROSVETE z dejavnostmi: prosvetni dom,
ljudska knjižnica, relejna radiooddajna postaja,
kino Brežice, Cerklje, Dobova, Globoko in Bizeljsko,
»PREVOZ« — Brežice,
»AGROSERVIS« — Brežice obrat »Agrotehnike« Ljubljana,
OPEKARNA Brežice.

TRGOVSKO PODJETJE KRKA BREŽICE

na veliko in malo z vsemi poslovalnicami
na območju občine ima za potrošnike veliko
izbiro vsega prodajnega blaga.
Za praznik Brežic vsem čestitke!

Ob otvoritvi Poslovalnice 19 »Živila« v Brežicah.

KOLEKTIV TRGOVSKEGA PODJETJA

Ljudska potrošnja BREŽICE

s specializiranimi poslovalnicami — mešano blago —
usnje — tekstil — obutev — konfekcija — železnina —
elektromaterial — galanterija in kozmetika — avto-
material — želi prebivalcem prijetno praznovanje
občinskega praznika, vsem poslovnim prijateljem pa
pošilja tovariške pozdrave.

občine Brežice

GRADBENO
PODJETJE

gradbenik

gradi visoka in nizka poslopja, opravlja tudi restavriranja, adaptacije in rekonstrukcije ter pleskarstvo. Za praznik brežiške občine čestitamo vsem prebivalcem naših lepih krajev.

Novi oddelek
Splošne
bolnišnice
v Brežicah —
gradil
»GRADBENIK«

PRIPOROČA SE

KOLODVORSKA RESTAVRACIJA BREŽICE

z obratoma gostilna Katič
v Dobovi in gostišče »Pri
veseli Mimici« na Bizelj-
skem. — Domača hrana in
pijače, prenočišča, parkirni
prostor, skrbna postrežba.

KADAR PRIDETE V BREŽICE, NAS OBIŠČITE —
ZADOVOLJNI BOSTE!

je umolknil in izpustil njena ramena. Nato je stopil k oknu in se zamišljeno zazrl ven.

Margaret je opazovala njegovo ozko, sklonjeno postavo in njene oči so postale nenavadno motne. »Dobro,« je zamolklo rekla.

»Kaj?«

»Dobro, poklicala bom Margie, če to zares želite.«

Obraz se mu je razsvetlil. Opazoval jo je, ko se je dvignila s stola in odšla ven na hodnik. Številko, ki ji jo je dal policaj, je znala na pamet. Brez obotavljanja jo je zavrtela.

»Poročnik Berger,« se je oglasilo v slušalki.

»Dober dan. Tukaj Margiena teta. Jaz—pri meni je nekdo, ki bi rad govoril z Margie. Takoj zdaj.«

»Ali je Collins? Recite preprosto: da, če je pri vas on, gospodična Lowen.«

»Da. Da, tako je.«

»Zadržite ga. V nekaj trenutkih bomo pri vas.«

»Prav. Že razumem.«

Položila je slušalko na vili. Ko je začutila, da jo je nekdo zgrabil za roko, je zakričala. Bliskovito se je obrnila in zagledala Collinsov bradati obraz tesno ob svojem, oči so mu trepetale od jeze.

»Poklicali ste kifeljce.«

»Ne.«

»Lažete. Da, da. Že razumem,« jo je besno oponašal. »To je past.« Razjarjeno se je udaril z roko po boku. »To bi si bil lahko mislil.«

»Prosim vas,« je ihtela Margaret. Razkačenost v njegovih očeh in mržnja v glasu sta povzročila, da je začela trepetati. Prestrašena se je umaknila. »Pojdite, prosim. Saj vam vendar ne moremo pomagati. Živa duša vam ne more pomagati.«

»Pa ne mislite, da vam bom odpustil to podlost?« Zgrabil jo je. »Mene zvabiti v past!«

»Vsač hip bodo tu.«

»Torej sami priznate.« Vesel iz sebe od razburjenja je planil nanjo. Margaret je hripavo zvreščala in zbežala v dnevno sobo. Peneč se od jeze je zdrvel za njo, kar sleg od maščevalnosti. Toda preden jo je utegnil zgrabit, je Margaret Lowen našla nekaj, kar bi ji lahko služilo za orožje: srebrni svečnik. Preteče je zavihtela težko orožje nad glavo, ko je sopeč stegnil roke po njej. Skoraj jo je že zgrabil za prsto roko — tedaj je zamahnila s svečnikom proti njej. Težki podstavek je v polno zadel njegovo svetlo glavo. Udarec je bil tako silovit,

da jo je ostra bolečina spretela po roki in hrbtu. Tedaj se je Raoul Collins zgrudil na preprogo.

Vznemirjeno je strmela vanj in videla, kako mu je gosta kri pomazala lase. Že je za trenutek verjela, da je mrtev, pa je njegovo hropeče dihanje pričalo, da je le omedlel.

Tako je stala skoraj celo minuto, sklonjena nadenj, in se bojevala s histerijo, ki se je je polaščala. Nato se ni mogla nič več obvladati. Padla je na kolena in skрила njegovo glavo v svojih tankih rokah. Solze so ji lile po obrazu.

»Ljubi moj,« je ječala. »Moj ubogi, mali ljubi.«

Po polnoči so policaji zapustili hišo. Margaret Lowen je bila kot okamnena, toda želja, ki jo je gnala, naj napiše pismo, je bila močnejša kot izčrpanost. Vzela je z mize fotografijo svoje nečakinje. Tisto fotografijo, ki jo je bila poslala Raoulu Collinsu pred dvema letoma; zdaj jo je raztrgala na drobne koščke. Nato je sedla k mizi in vzela svetlo rdeč pisemski papir. Pisala je:

»Najdražji Raoul!

Ljubezen po pošti

Pravkar mi je teta povedala, kaj se je zgodilo. Ne morem ti opisati, kako zelo me je prizadela tvoja nesreča. Kljub temu ti moram nekaj priznati — prosim, imej me za trdosrčno zaradi tega: vesela sem, Raoul. Srečna sem, ker ti je spodletel ta nespametni beg in ker se zdaj spet vračaš v ujetništvo. Hvaležna sem, ker si bova lahko pisala še veliko pisem, teh svetlo rdečih slov ljubezni in zvestobe, ki so nama postala tako dragocena, da bi brez njih pač ne mogla več živeti...«

Prevedla TANJA DOLINAR
Ilustriral ACO MAVEC

STEFAN OLIVIER

NOVI ŠEF

»Saj res, nanje sem čisto pozabil,« je negotovo rekel Feldhusen. »Seveda. Osnova naše blaginje. Poglejva, kako je bilo to doslej urejeno? Pod mojim prednikom, mislim.«

»Profesor Weinreich jih je nekaj prepustil meni. Za vse ob svojih nalogah ni mogel skrbeti. Po njegovi smrti sem odgovarjal za vse.«

»Tako torej.« Feldhusen je razmišljal, ne da bi spremenil svoj obraz. »Hm,« je zamrmral, »strašno dosti časa vzame ta posel. Toda ni si mogoče pomagati. Glas o novem zdravniku gre hitro okrog in vse ženske želijo, da bi videle, kakšen je in mu odkrile svoje težave. Predlagam tole: še naprej boste skrbeli za stare pacientke, jaz pa bom prevzel nove. Kasneje se bova o tem podrobneje domenila. V redu?«

To pomeni, da bom s svojimi opravili v treh mesecih, si je mislil Neugebauer. Manj mi ni mogel ponuditi. Toda tudi to bo pokrilo račune za pohištvo. »Da,« je odvrnil.

»Dobro. Kdaj pa so ure za privatne pacientke?«

»Jutri popoldne.«

»V redu, bom prišel. Imava še kaj?«

Za konec je Neugebauer prihranil nekaj, kar ga je najbolj trlo. Iz žepa

je potegnil kos papirja: »Tu je seznam jutrišnjih operacij, doktor,« je dejal. »Ali bi povedali, katere boste opravili vi?«

»Odlično,« je vzkliknil Feldhusen. »Pokažite!« Ko je bral, je premikal ustnice. Ponavljal je imena bolnic in predvidene operacijske posege.

Ničesar ne bo ostalo zame, si je mislil Neugebauer. Na vse, kar je mogel, bo položil svoje roke. Najbolje je, da grem.

Feldhusen mu je vrnil papir. »Precejšen seznam, zelo obširen. Toda to so še vaši primeri, Neugebauer. Jaz bi rad najprej spoznal paciente, razen tega pa moram v prvih dneh videti še zelo mnogo stvari, tudi administracijo, napraviti formalne obiske, segati v roke. Saj veste, kako je to. Jutri operirajte kot običajno. V sredo bova šla skupaj po bolnišnici, potem bova pa videla. Ne bova hodila drug drugemu v zelje, o tem sem prepričan.«

Odloženo, si je mislil Neugebauer. Ne želi z menoj slabo voziti. »Kakor želite,« je rekel skoraj srečno.

Feldhusen je vstal. »Potem je tudi to rešeno.«

Neugebauerja je spremil do vrat prav tako prijateljsko kot glavno sestro. Ko je bil na hodnik, je slišal preteči glas gospodične Rieck in smeh novega zdravnika. Zares sem počel vse narobe, mu je prišlo še enkrat na misel.

Ko se je tisti večer vrnil domov, je bilo v stanovanju vse tiho. Niti šuma ni bilo slišati. Nasmehnil se je. Liselotte je morala biti zelo stroga. Vrata mu je odprla, ko je še zvonil. Prijel jo je za ramena in poljubil. Potem je odšel v otroško sobo.

Ko se je vrnil, ga je čaj že čakal. Ni počakala, da bi spregovoril. »Kakšen je?« je vprašala.

»Zelo dober kolega. Lepše postave kot tvoj stari mož.«

»Neumnež! Kako izgleda?«

»Kot igralec po premieri. Tudi govori tako. Posel bo napredoval.«

»Koliko je star?«

»Sredi štiridesetih, bi rekel.«

»In odkod je?«

»Nimam pojma, tega ga nisem vprašal.« Srknil je nekaj čaja. »Lahko boš plačala pohištvo, pustil mi je stare privatne paciente.«

»Misliš, da bo to dovolj?«

»Moralo bo biti. Navijal bom, kolikor bo mogoče.«

Dolila mu je čaja. »In kakšen je sicer?«

»Sicer? Očarljiv. Vedno najde pravo besedo. Zdi se, da nima rad težav.«

»Ne kot ti,« je rekla.

Neugebauer je molčal in gledal v skodelico.

»Bo jutri operiral?«

»Ne... ne, nikogar še ne pozna. Treba ga je uvesti... v vrsto stvari. Ne, ne bo operiral.« Strmel je predse. Bil je utrujen.

»To se mi zdi čudno.«

»Kaj je čudno?«

»Da ne bo operiral.«

»Kaj je to čudnega?« jo je razdraženo vprašal. »Povedal sem ti, da se mora najprej uvesti.«

»Ti ne bi nikoli tako delal,« je odgovorila.

Neugebauer je molčal. Spomnil se je na operacijsko sobo, na njene hladne, bele stene. Videl je ozko mizo, vonjal suh, z etrom prepojen zrak. Tihe roke so se mu zdele tako blizu, pari oči so se svetili med čepico in masko. Imela je prav. Sam ne bi izpustil niti ene teh napetih ur.

»To je res čudno,« je ponovila.

»Ne boš se dolgo čudila.« Zasmejal se je in jo pogladil po roki. »Gotovo bo začel v četrtek, potem bo tvoj stari mož opravil.«

— — —

Toda Feldhusen tudi v četrtek ni začel.

Seznanil se je že z vsemi kottičkami svojega oddelka, imel razgovore z uslužbenci, skrbel za pisarniško poslovanje in spoznal vse pacientke. Povsod so se čudili njegovemu spominu. Njegov ugled je rastel; rastel je njegov vpliv; njegova knjiga pacientov se je polnila. Pacientke so bile nanj nore.

Toda operiral ni.

Ceprav je bil priljubljen in čeprav so ga cenili, je nekaj manjkalo, da bi ga povsem sprejeli. Manjkalo je nekaj, kar lahko zdravnik doseže le v operacijski sobi, z nožem v rokah, na ozki meji med življenjem in smrtjo, kjer ne morejo besede nikoli popraviti napake. Feldhusen je to vedel, toda pred izpitom se je obotavljal in ga odlagal.

Toda končno je prišel dan, ko ga ni mogel več odložiti. Obhod šefa zdravnika je bil že skoraj končan in dolga vrsta belih plaščev se je razšla po hodnikih. Samo Neugebauer, operater dr. Krüger in nadstropna sestra Waltraud so ostali s Feldhusnom.

V zadnjo sobo na koncu hodnika so prejšnji dan namestili Marianne Maurer.

Neugebauer je potrkal in odprl vrata. Vstopil je za Feldhusnom, za njim sta vstopila dr. Krüger in sestra. Vanje so zrla Mariannine otroške oči. K postelji je stopil Feldhusen.

»Dobro jutro,« je vedro pozdravil, nato pa se je obrnil k Neugebauerju: »Tukaj bi lahko organizirali lepoto tekmovanje, doktor.« In potem k Marianne: »Kako vam je všeč tukaj, gospa Maurer? Je vse v redu?«

»Dobro,« je odgovorila Marianne, »čisto dobro.«

»Tako je prav.« Ko jo je spet pogledal, se je jamica v njegovi bradi poglobila. »No, doktor Neugebauer, zakaj je morala gospa Maurer zapustiti možovo posteljo in mizo?«

Neugebauer mu je tiho nekaj razlagal. »O pacientki sem vam govoril predvčerajšnjim,« je nato spregovoril glasneje.

»Da, da, seveda. Vem. To je vse precej enostavno.« Feldhusen je sedel na rob Mariannine postelje in jo prijel za roko. »V četrtek bomo pogledali. Upam, da se ne bojte.«

»Ne, profesor,« je zaupljivo odgovorila Marianne.

»Doktor,« se je zasmejal Feldhusen, »samo doktor. Ni razloga, da bi se bali. V četrtek opoldne bom prišel in vas vprašal, če je bilo hudo.«

Zbrala je ves svoj pogum. »Ali me boste operirali vi, doktor?«

„Ali me boste operirali vi, doktor?”

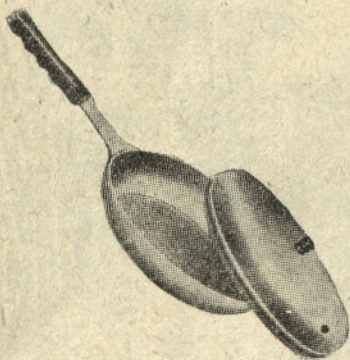

Mojster Ivačić svetuje:

PRETISOVA PONEV.

V Pretisovi ponvi lahko me-
so pečemo ali pražimo in ker
se ponev dobro zapre, je pri-
merna tudi za dušenje. Poleg
mesnih jedi pa lahko v ponvi
pripravljamo še marsikaj. Du-
šimo zelenjavo ali riž, praži-
mo praženec ali pečemo krom-
pir. Za danes svetujem begov

kačamak ali, kot ga v Bosni
tudi imenujejo, bogati kačá-
mak. Pripravimo pa ga tako-
le: V Pretisovi ponvi zavremo
7 dl vode, dodamo žlico rast-
linske maščobe, maslo ali
olje, malo solimo in ko zavre,
zakuhamo 25—30 dkg koruz-
nega zdroba ali grobo mleto
koruzne moke. Vse skupaj naj
počasi vre in se pokrito duši
20 minut. Dušeni kačamak
obilno potresemo z naribanim
in če se le da, z ovčjim si-
rom. Na vrh postavimo nekaj
jajc, pečenih na oko, ali pa
ne pretrdo jajčno jed. Če vam
ugaja, pa lahko povrh vsega
potresete še mleto sladko pa-
priko. In kaj ponudimo zra-
ven? Katero koli od sezonskih
solat, pozimi pa lahko tudi
kislo zelje. Želim vam dober
tek!

NOVI ŠEF

Le delček sekunde je zamrl smeh
na njegovem obrazu, a tega ni nihče
opazil. Ali me boste operirali vi?
Štirje so to slišali.

»Do — bro, moja draga gospa,« je
potegnil besede. »Vi ste pacientka
dr. Neugebauerja. Za vas skrbi, kot
da je vaš zakoniti varuh. Ugotovil je,
kaj je narobe. Zares mu moramo pu-
stiti zadoščenje, da vas napravi spet
zdravo. Ali ne mislite tako?«

Točno isto je rekel v sobi 210, si je
misлил Krüger. Petsto mark, si je mislil
Neugebauer. Privatna pacientka. Mož
arhitekt. Oče gradbeni podjetnik. Pe-
sto mark. Zadnji obrok za pohištvo
in, še nekaj bi ostalo. Ali bo spustil
to skozi svoje prste?

»Da, seveda,« je zašepetala Marianne.
Bila je v hudi zadregi. »Mislila sem
samo...« Umolknila je. Vse je bilo
tiho. Neugebauer, Krüger, sestra Wal-
traudt — vsi so molčali. Feldhusnu
je bilo zelo nerodno.

»Ali me boste operirali vi, doktor?«
Odloži, je pomislil. Odloži vsaj še
enkrat. Napravil bom to, začel bom.
Seveda, začel bom. Le malo še počakaj,
samo nekaj dni, le še kak dan. In ne
sme biti privatna pacientka.

Da bi pridobil čas, je vprašal po nje-
nih simptomih. Otipaval je trebuh, vi-
del belo kožo, v katero naj bi zarezal
prihodnji dan. Z veselim nasmehom
je vstal: »Na vsak način bom zraven.
Ne bojte se. Vse bo v redu.«

Marianne je prikimala, rekla pa ni
ničesar.

Dva moža sta čakala pred Marian-
nino sobo. Feldhusen je takoj uganil,
kdo sta, nič ju ni bil vesel.

Mož Marianne Maurer je bil nero-
den kot mlad fant. Drugi mož je bil
močan, hodil je počasi. Feldhusen je
opazil močno brado in obraz, na kate-
rem ni bilo prostora za smeh.

»Moj tast, gospod Jensen,« je tiho
spregovoril Maurer, »midva...«

»Dobro jutro, doktor,« je spregovo-
ril Jensen, kakor da njegov zet ni
ničesar rekel. Njegov globoki glas je
kar bobnel po hodniku. »Rad bi spre-
govoril z vami, če je mogoče.«

Feldhusen je videl, da se temu člo-
veku ne more izogniti. Niti zdaj niti
kasneje. To je bil Jensen. Bivši zidar,
zdaj pa največji gradbenik v mestu.
Šef svoje družine in podjetja. Njegova
volja je bila zakon.

»Gotovo, gospod Jensen. Pravkar
smo končali. Prosim, vstopita, gos-
poda. In vi tudi, Neugebauer. Hvala
vam, Krüger, hvala, sestra Waltraudt.«

Krüger in sestra sta gledala za nji-
mi. »Ali bo operiral?« je vprašala.

»Mislim, da bo moral,« je odvrnil
Krüger. »Želel je samo priznati ob-
čutljivemu Neugebauerju. Zdaj pa bo
sprejel, čeprav ne rad, in pobral pe-
sto mark.«

»Zdi se mi, da je že čas,« je rekla,
ko mislim o starem možu...«

Zarežal se je. »Ste našli steklenico
piva, ki sem jo pustil v hladilniku,
sestra?«

»Vi, alkoholik!« je dejala, toda be-
sedi nista zveneli neprijazno.

— — —

Zdaj so štirje možje sedeli v pisarni,
ki ni bila več Neugebauerjeva. Pod
Jensenovo težo je škripal naslonjač.

»Prepričan sem, da bosta razumela,
gospoda,« je rekel Feldhusen, »ne bi
rad, da te operacije ne bi opravil dr.
Neugebauer.« Nasmehnil se je in se
obrnil k Jensnu. »Vi tudi ne bi hoteli
končati zgradbe, ki jo je začel nekdo
drugi.«

»Zgradba ni človek,« je togo in suho
pripomnil Jensen. »Stvar je taka, dr.
Feldhusen, Marianne je otrok. Ne mo-
re stati na svojih nogah, je pa trma-
sta. Najprej ni hotela o boleznih nič-
esar slišati, k zdravniku ni hotela. Po-
tem ni hotela operacije. Nato je dobi-
la zaupanje v dr. Neugebauerja. Toda
brž ko se je to zgodilo, je doktor
rekel, da je ne bo operiral. In ves ne-
smisel se je začel znova.«

Neugebauer je pogledal Feldhusna:
»Predpostavljaj sem...«

Feldhusen ga je s pogledom usta-
vil. Vedel je, kaj je predpostavljaj Ne-
ugebauer.

»Tokrat je odločno odklonila,« je
nadaljeval Jensen. »Pregovarjali smo
jo na vse mogoče načine. Končno
se je umirila in začela dobivati zau-
panje v novega šefa. In zdaj ste ji
rekli, da je ne boste operirali.« Njego-
va roka je težko padla na stranico
naslonjača.

Za trenutek je Feldhusen povsili oči.
Prišlo je. Bilo je neizogibno, zdaj se
je zgodilo. Operacije ni mogel odklo-
niti, sicer bi vzbudil sum. Prižgal si
je cigareto in z namrščenimi obrvmi
opazoval, kako gori. Ne vznemirjal se,
si je mislil. Kaj pa je to takega? Pre-
prosta laparotomija (odpiranje trebuš-
ne votline s prerezanjem trebušne ste-
ne), to je vse. Rez, iztrebljenje, šiva-
nje. Popolnoma preprosto. Vse skupaj
je le strah, je začel prepričevati sam
sebe. To je vse. Nič drugega. Bolan
sem, ker se izgovarjam in sem neod-
ločen. Če mora biti, naj bo sedaj. Te-
daj mu je nova misel šinila skozi
možgane: Gina. Že dvakrat me je
vprašala. Ko bo vse mimo, ji bom po-
vedal vse podrobnosti. Vem, da bi rada
slišala sleherno podrobnost...

Dvignil je glavo in se nasmehnil.
»Upoštevam vaše besede, gospod Jen-
sen,« je rekel, »operiral bom vašo
hčer.«

»Dobro,« je odvrnil Jensen. Na nje-
govem obrazu je bilo prvič vsaj malo
prijaznosti. Feldhusnu je pomolil svo-
jo močno roko.

— — —

Marianne Maurer je dobila injekcijo.
Hladen alkohol na koži in rahel zbo-
dljaj. Ležala je in čakala. Zavese so
bile spuščene, za njimi je bila jutranja

Mojster Ivačič svetuje:

To, kar je pri nas kava, je na Holandskem kakav. Pijejo ga za zajtrk in še ob različnih dnevnih časih. Kakav lahko pripravite na najrazličnejše načine:

kakav na mleku
kakav na vodi (za dieto nesladkan)
kakav na vodi, vendar sladkan le toliko, da je prijetnega okusa

kakav na vodi, izboljšate ga z žličko likerja Cherry brandy in s sladko smetano

kakav lahko servirate tudi hlajen. Ravno tako kot ledeno kavo, lahko pripravite tudi ledeni kakav s smetano. Če je družba ženska, prilijete malo maraskina. Če pa je družba moška, prilijete konjak. Za mešano družbo uporabite oboje.

Če pa rabite kakav za kremo, priporočam, da ga prej poparite z nekaj žlicami vrele vode. Kakav se bo zgostil in zboljšal se mu bo okus. Gosto razmešan kakav lahko umešate med penasto umešano maslo, po okusu pa dodajte sladkorja v prahu. Tako pripravljeno kremo lahko uporabite za polnjenje drobnega peciva, rolade ali torte. Krema pa lahko po okusu dodaste še vanilin ali žličko ruma.

KRAS

svetloba. Ničesar še ne čutim, si je mislila, gotovo so dali premajhno injekcijo.

Potem jo je nenadoma zajel veder občutek, nekaka lahkomišelost. Mirno je ležala in prijetno se ji je zdelo, da se ji ni treba premakniti. Ničesar ni potrebovala ali želela. Zazdelo se ji je, da je bitje, ki je do vsakogar dobro, nikomur v nadlogo.

Zatem so jo dvignili, jo položili na drugo posteljo in odpeljali. Dvigalo je brželo višje in višje. Se je slišala šepetajoče glasove, a razumela ni nobene besede. Pripeljali so jo v lesketajočo se, razsvetljeno sobo, videla je bele ploščice in svetleče se steklo. Zazdelo se ji je, da je zelo utrujena.

Ko so jo spet dvignili in skrbno položili, ni vedela, ali se je to zgodilo v minuti ali uri. Casa za njo ni bilo več. Ko je odprla oči, je skozi tenak pajčolan opazila Neugebauerjev obraz.

»Zaspite,« je rekel, »vse bo dobro.« Začutila je nekakšen pik na levi roki, ki pa je bil bolel. Vse bo dobro, si je mislila.

Neugebauer je pogledal na uro, dvajset minut čez deset. Se deset minut, si je mislil.

Feldhusen je sedel v svoji sobi pri knjigi. Ze ure in ure jo je prebiral. Bil je kot študent, ki se hoče še zadnjo minuto pred izpitom nekaj naučiti. »Kirurške tehnike v ginekologiji« je bil naslov knjige.

Nekatera poglavja je prebral že desetkrat, prebral je vsako podrobnost, besedo za besedo, pretehtal je vsak zaplet. Zdaj ni mogel najti nič več novega. Besede mu niso nič več povedale — bile so mrtve črke.

Nekdo je potrkal.

Glavna sestra je šla po preprogi skoraj neslišno. »Vaša kava, doktor.«

Trpko se je nasmešnil. »Prav lepa hvala. Postavite jo tukaj. Koliko imam še časa?«

»Še deset minut. Potem moramo začeti.«

Moramo? je pomislil Feldhusen. Jaz da, ti ne.

Počasi je popil kavo. Potem je priprl sobo in vstopil v dvigalo. Povsod so ga vljudno pozdravljali, spoštljivo so se mu priklanjali.

Šef bo operiral...

Vrata operacijske sobe so se za njim avtomatično zaprla. Duh po etru in razkužilu ga je zajel kot topel val. Potem je stopil k umivalniku med Neugebauerja in Krügerja. Premišljeno in skrbno je drgnil vsak prst posebej, tako se je učil že pred dolgimi leti. Nihče ni govoril. Vsi so strmeli v namiljene roke.

Nadeli so mu haljo in jo tesno za tegnili. Dali so mu masko. Njen bombažasti rob se mu je tesno pritisnil na znojni obraz. Za hip je občutil nekako omotičnost.

Tega ne morem storiti, je pomislil, preprosto ne morem. »Hvala, sestra Sieglinde,« je zaslišal svoje besede.

Potem je opazil široko, z jodom za risano progo na koži Marianne Maurer. Operacijska sestra mu je z uglaseno, izkušeno kretnjo podala nož, ne da bi ga pogledala. Začutil je držaj in pogled rezila. Dvignil je glavo in se ozrl proti Neugebauerju — njegove oči so bile temne, zenice ozke, toda ne sovražne.

Dobro, da je tukaj, si je mislil Feldhusen.

Zarezal je.

Rez je mnogo premajhen, je preblisnilo Neugebauerja. Ne bo mu uspelo. Ali pa mu bo? Če mu bo, bo zares dobro. Bilo je, kakor da Feldhusen bere njegove misli. Potegnil je še za palec, nato še za palec in pol. Rez je tekel navpično pod popkom, tenka rdeča črta. Neugebauer je z gazo brisal kri in spenjal narezane žile. Spone na robih rane so bile kakor rakove klešče.

Feldhusen je šel globlje. Tenka plast tolišče. Prerezal je fascio (ovojnica, ki pokriva mišice) ter razmaknil mišico.

Noževa konica je vztrepetala, zašla je med mišična vlakna in jih prerezala. Neugebauerjeve roke so se iztegnile, kakor da se hoče sam lotiti stvari. Ne zaupa si, je pomislil. Upajmo, da ni kaj pokvaril.

Ko sta se dotaknila instrumenta, je medlo zazvenelo. Krüger je namestil široke, tope lopatice samodržca (kirurška priprava, ki razmakne robove reza).

Feldhusen je začutil na obrazu pot. Ker se je nerodno sklanjal nad operacijsko mizo, ga je bolel hrbet. Najslabše pa je moralo šele priti.

Ko je Neugebauer opazil, da ima Feldhusen potno čelo, je z očmi namignil strežni sestri. S kosom vate ga je obrišala. Feldhusen jo je hvaležno pogledal. Prišli so do trebušne mreže. Feldhusen se je še bolj nagnil. Neugebauer je s kleščami prijel prozorno mrežo. Feldhusen jo je potegnil na drugi strani in jo med obojimi kleščami prerezal. Skozl odprtno je porinil prst.

Počasi je dvignil trebušno mrežo in jo začel rezati. Ko je že skoraj končal, mu je nož oprasnil rokavico. Pogledal je prst, na katerem je prerezal gumij, a kri se ni pokazala. »Sieglinde,« je tiho dejal Neugebauer, »druge rokavice.«

Sestra Sieglinde je spretno nataknila šefu nove rokavice. Feldhusen je spet prijel nož, kot da se ni nič zgodilo.

Srečo ima, si je mislil Krüger. Prejšnjo noč je popival, zato je bil truden. Če ne bi imel maske, bi okrog njega čutil vonj po alkoholu. Tako pa ga je čutil le sam, bil je zoprn vonj. Da bi bila operacija že mimo. Potem pride na vrsto veliko, hladno pivo.

»Krüger,« ga je Feldhusen z nasmehom pograjal, »asistiranje pomeni pomoč pri pacientu, ne pa spanje s pacientom!«

»Žal mi je,« je zmedeno zamrmral Krüger in potegnil samodržec bolj narazen. Neugebauer se je za masko nasmešnil. Stara, obrabljena operaterska šala! Sestra Sieglinde ni premaknila

NOVI ŠEF

niti veke. Operaterski pogovori so jo motili komaj toliko, kot motijo črvi prodajalca jabolk.

Neugebauer je spel robove trebušne mreže. Ko so skrbno odmaknili črevesje, so opazili tumor: blestečo se majhno okrogolino, ki je štrlela iz stene maternice, veliko kot sliva, bila je modrikasto rdeča.

Prav tako, kot sem sklepal, je pomislil Neugebauer. Močno se razteza v steno. Ali jo bo znal izluščiti?

Ko je minilo naslednjih deset minut, je Neugebauer vedel, da je njegova žena imela prav. Obstajal je razlog, da se je Feldhusen izogibal operacijam: operirati ne zna.

Ko je začel izrezovati tumor, se je zdelo, da ni opazil, koliko je velik. Zarezal je v kepico, potem pa naprej v zdravo tkivo. Prerezal je žile. Vse številnejše žile v mišičnem tkivu so čedalje bolj krvavele. Bilo je veliko preveč krvi. Neugebauer je spenjal in brisal z gazo, srce mu je divje tolklo. Kaj če bi Feldhusen vzel nož? Ko je pogledal Sieglinde, je videl, da misli isto.

Toda napravil ni ničesar. Živi organ je Feldhusen pohabljal košček za koščkom. Nihče mu tega ni preprečil, nihče mu ni ustavil roke.

Krüger in anesteziistka Regina Florstedt sta čutila napetost, čeprav doktor Florstedt ni mogla ničesar videti, Krüger pa le del tistega, kar se je dogajalo. Toda vse sta brala na Neugebauerjevem obrazu — bil je kakor zrcalo.

Feldhusen je videl, da mu izluščenje ni uspelo. Napaka je bila mnogo prevelika. To, kar je naredil, ne bi mogel nihče zašiti. In tudi če bi, zaraslo tkivo ne bi vzdržalo popadkov.

Zravnal se je. »Kako je s pacientko, dr. Florstedt?«

»Popolnoma dobro, doktor,« je odgovorila. »Pulz 76, krvni pritisk 135.«

»Dobro.« Feldhusen se je obotavljaj Neugebauerjeve oči so gledale vzporedno z njegovimi. Prej mu je bil njegov pogled v podporo, zdaj se ga je bal.

Zbral je ves pogum. »Hysterectomia« (operacija, s katero se odstrani maternica), je rekel. »Nič drugega ni mogoče storiti.« Povesil je glavo, kakor da se brani pred protestom, a Neugebauer je molčal. Kaj naj bi rekel? Bilo je prepozno. Pomagal je odstraniti maternico. Ostal je samo štrcelj, klavrn ostanek živega mesa.

Ko so ustavili krvavenje in ko so bili prvi šivi narejeni, je Feldhusen dobil spet zaupanje. Zapiral je trebušno steno, plast za plastjo. Krüger je odložil samodržec. Doktor Florstedt je z obraza Marianne Maurer vzela masko. Sestra Sieglinde je odložila zadnje operacijske pripomočke, naglo kot vedno.

Ko so pacientko odpeljali, je stal Neugebauer kot odrevenel. Ni čutil vročine in ne vonja po etru. Končano, si je mislil. Nobenih otrok za tega majhnega dekleta. Vse življenje brez otrok. In ne vnuka in dediča za starega moža.

Feldhusen je uganil njegove misli. »Da,« je rekel, »zelo mi je žal ubogega dekleta. Toda nič drugega se ni dalo napraviti. Tumor se je preveč razrastle v steno. Takšna stvar se ne bi dala nikoli popraviti.«

Neugebauer ni spregovoril in tudi drugi niso spregovorili. Feldhusen je čutil, da se z njim ne strinjajo, čutil je, da bi bilo zaman, če bi jih skušal o tem prepričati. Rokavice je vrgel v umivalnik. »Ali greste?« je vprašal Neugebauerja.

»Žal; imam še delo,« je takoj odgovoril Neugebauer. Šlo je za izpraskanje maternice pri starejši ženski, sumili so, da ima raka, a mudilo se ni. Predvsem je hotel biti sam.

»Prav...« je rekel Feldhusen in se obrnil k drugim, »hvala vsem. Če me boste potrebovali, bom v svoji pisarni.«

Odšel je. Sestri, ki mu je odprla vrata, se je zahvalil z nasmehom, drugim je pomahnil z roko. Molče so gledali za njim.

V pisarni je Feldhusen nervozno segel po knjigi, ki jo je bral pred operacijo.

... Če je uspeh iztrebljenja mioma (benigni tumor) dvomljiv, je treba odstraniti maternico...

Feldhusen je to prebral še enkrat. Tukaj je njegova rešitev. Storil je najzanesljivejše. Ne bo več miomov ne komplikacij. Ni si pridobil slovesa, storil pa tudi ni napake. Nihče ga ne bo mogel dolžiti.

Ko je potrkal, se je za hip ustrašil. Neugebauer?

Bila je glavna sestra Louise. Skrbno je postavila na mizo skodelico kave. Njen izsušeni obraz je spraševal že sam.

»Ali lahko čestitam, doktor?«

»Menim, da,« je z olajšanjem odgovoril Feldhusen, »prav lepa hvala.«

»Je šlo vse v redu?«

»Da. Popolnoma.«

— — —

Neugebauer je stal pred umivalnikom. Izpraskanje je bilo hitro in preprosto. Ženska se je začela prebujati. Slabotno je stokala, njene suhe roke so se sunkovito premikale v usnjenih jermenih. Neugebauer jo je molče pogladil po gladkih laseh. Potem si je s trudnimi gibi slekel haljo. Sieglinde mu je pomagala. Vedela je, kaj se je podilo po njegovih mislih. Videla je že mnogo operacij in mnogo rok, zato je vedela, kdo zna operirati. Novi mož ni znal.

»Ubogo dekle,« je tiho rekla, »to se pri Weinreichu ne bi moglo zgoditi.«

Tedaj bi se moral Neugebauer postaviti za šefa zdravnika. Moral bi reči: »Ni prav, da sodite vi, sestra Sieglinde.« A tega ni mogel storiti.

»Niti pri vas,« je še rekla, preden je odšel iz sobe.

Pobit je šel Neugebauer na obhod po porodniškem oddelku. Hodil je od vrat do vrat, kramljal, čestital, tolažil. Videl je izčrpane obraze, obupane in srečne. Iz otroške sobe na koncu hodnika je slišal predirljiv jok. Ko je stopil k majhnim košaram, je opazoval zgubane obrazčke, ki so bili tako mladi, videti pa so bili stari, se je spet spomnil na Marianne Maurer.

On ji je svetoval, naj se da operirati. Vprašala ga je: »Ali bova potem še lahko imela otroke?«

In on ji je odgovoril: »Seveda.«

Obstal je pri otroku gospe Weber. Prvi otrok starejše ženske. Zakasnel otrok. Šibki popadki. Klešče. Zdaj pa je tukaj. Ni srečnejše ženske v vsej zgradbi, kot je njegova mati. In Marianne Maurer — kdaj se bo prebudila?

Ko je odšel iz otroške sobe, je zavil na septični oddenek. Hitel je, da bi čimprej opravil. »Je vse v redu?« je vprašal sestro.

»Vse, doktor, razen gospe Kirchner. Kar naprej joka.«

»Se vedno?« Odprl je vrata prve privatne sobe. V njej je ležala bleda ženska, videti je bilo, kot da je brez življenja. Imela je čeden obraz, bila pa je izčrpana. Ko je vstopil, si je z rokama pokrila obraz.

»Zdaj, gospa Kirchner, je pa tega dovolj. Bilo je treba prebroditi divjo reko, toda zdaj sva na drugi strani. Vi in jaz, oba skupaj.«

A ni nehala jokati. »Tako me je sram, doktor, same sebe me je sram.«

»Ničesar se vam ni treba sramovati,« je rekel.

Potegnil je stol k njeni postelji in sedel. Na mizici je imela pred majhnim šopkom vijolic fotografijo svojih otrok, dečka in deklice, zraven pa še možovo sliko. Neugebauer ga je poznal, pred dnevi je z njim govoril. Bil je trgovski nameščenc, na videz samozavesten, toda v resnici je bil negotov sam vase, z velikimi upi in majhnimi pričakovanji.

»Tega ne bi smela storiti,« je zastokala gospa Kirchner. »Toda sploh nisem vedela, kako...«

»Zdaj nehaite jokati.«

»Da... da.« Segla je po robec.

Neugebauer je videl sto takih primerov. Dva otroka, malo denarja, prenapolnjeno stanovanje; pri Kirchnerjevih stanujejo tudi moževi starši. Tretjega otroka ne bi smelo biti, toda tu je bil. Komisije niso dovolile splava. Ženska je skušala zadevo rešiti sama. Ko so jo pripeljali, je imela hudo vnetje trebušne mreže.

Neugebauer jo je prijel za roko.

»Nočem pridigati, gospa Kirchner,« je dejal, »toda lahko bi umrli. In potem bi bila vaša otroka prepuščena sama sebi. Ni tako zelo verjetno, da bi mame zanj najbolje skrbeli.«

Spet je zajokala.

Nežno jo je pobožal po roki. »Zdaj je vse v redu. In nimate se česa sramovati. S tem je pa takole: vsakdo se

veseli prvega otroka, nihče ni proti drugemu, če ne pride prehitro, tretji pa je navadno nekoliko odveč — zaradi stroškov. Veseli boste, da imate še lahko otroke — kljub vsemu.»

»Tega ne bom več storila, doktor.«

»Prav, gospa Kirchner. Midva si lahko verjameva.« Vstal je in postavil stol k mizici. »Danes imamo v bolnišnici mlado ženo,« ji je rekel tiho, kakor da bi ji pravil nekaj, kar ne bi smel, »ki bi raje imela otroka kakor vse drugo na svetu. Toda ne bo ga imela. Samo pomislite, kako vesela bi bila, če bi lahko zamenjala z vami.«

Gospa Kirchner ga je gledala s solzami v očeh.

Popravil ji je rjuho. »Zdaj je vse dobro,« je še zašepetal, »dobro spite.«

Ko je odšel, je vrata tiho zaprl.

Zunaj je obstal, obotavljal se je. Bil je čas za kosilo, a spet je zavil v privatno krilo. Tiho in previdno je odprl vrata zadnje sobe. Marianne Maurer se še ni prebudila. Dihala je normalno, lažje in mirneje kot prej. Narkoza je že popustila, sedaj je spala. Ničesar še ni vedela; bila je še srečna.

Le spi! si je mislil Neugebauer. Dolgo spi, čim dlje.

— — —

Danes ni nobene operacije, je pomislil Neugebauer, ko je naslednje jutro stopil v svojo sobo. Toda jutri jih bo več. Neprestano operacije. In Feldhu-

sen bo operiral, on pa bo asistiral. Telefon je rezko zabrnal.

»Tukaj Neugebauer.«

»Tu Feldhusen. Dobro jutro, prijatelj. Ste dobro spali?«

»Dobro.«

»Odlično! Neugebauer, rad bi vas nekaj prosil. Med pošto sem dobil pismo zdravstvenega oddelka. Zdi se mi, da me bo zaposlilo vse dopoldne. — Da... da. — Zato vas prosim, če bi prevzeli moj obhod v privatnem krilu. Samo danes — odlično! Hvala, Neugebauer. Na svidenje.«

Ko je hodil po privatnem krilu od sobe do sobe, je Neugebauer govoril s pacientkami in se šalil z njimi, gledal njihove diagnoze in tabele. Medtem pa mu je še vedno zvenel v ušesih Feldhusenov glas: Odlično! Hvala, Neugebauer. — Smešno! Ni bilo pristno.

Prišel je v zadnjo sobo. Številka 213 Marianne Maurer. Ko je prišel za ključko, je v trenutku spoznal, zakaj ga je prosil Feldhusen, naj prevzame vizito. Feldhusen je bil strahopetnež, slabič.

Ko je vstopil z dr. Krügerjem in sestro, je Marianne Maurer vse pogledala in se nasmehnila. Neugebauer je takoj opazil, da je pričakovala Feldhusna, ne pa njega. »Žal mi je, da ste razočarani že zjutraj,« je spregovoril, »žal je šef zadržan. Prišel bo kasneje. Prišli smo vam povedat, da smo z vami zelo zadovoljni.«

»Zadovoljni? Zakaj?«

»Ker ste tako pogumno deklet. Vsa operacijska soba je takega mnenja.«

Njene oči so srečno zažarele. »O, vi samo tako pravite.«

»Ne, res ne. Krüger, ali ni tako?«

Krüger je prikimal: »Tako je.«

Neugebauer je sedel k postelji in odmaknil vrečko s peskom. Pogledal je povoje in dal nekaj kratkih navodil.

Potem je Marianne vprašala: »Ali je vse v redu, doktor? Mislim... ali so dobili... ven?«

Neugebauer se je trudil, da bi ostal vder. »Da, zunaj je. Toda še naprej morate sodelovati z nami, trebuh naj bo popolnoma miren.«

»Poskušala bom.«

Potrepljal jo je po roki. »Vas je mož že obiskal?«

»Da, že dvakrat. Zunaj čaka doktorja Feldhusna.«

»Aha,« je rekel Neugebauer, »dobro, še naprej bodite pridno deklet.« Potem je z dr. Krügerjem in sestro odšel.

Ko je stopil proti sosednji sobi, mu je prihitel nasproti Maurer. »Ah, doktor Neugebauer, vesel sem, da sem vas ujel. Bil sem že prej tukaj, toda tajnica mi je rekla, da šefa dopoldne ne bo.«

Da ga ne bo? je pomislil Neugebauer. Jutranji hitri pogovor; nato pa ga ni v bolnišnici. Njegova tajnica ga torej skriva. Toda če Feldhusen misli, da bom jaz odgovarjal za njegove napake, se moti.

● nadaljevanje prihodnjč

ZASČITNI ZNAK -
ZNAK KVALITETE

Francelj, poskusi,
odlične so!?

Na izletu, pikniku in potovanju
naj vam tekne mesni izdelek
Mesne industrije EMONA — Zalog.

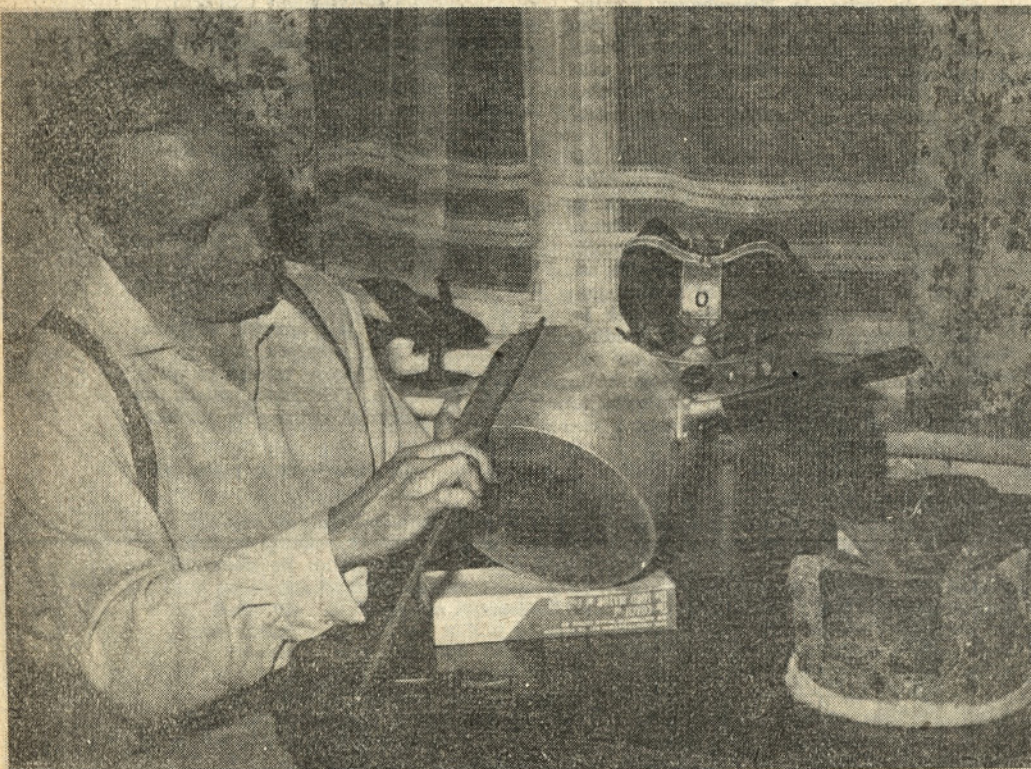
MESNA INDUSTRIJA

emona

ZALOG-LJUBLJANA

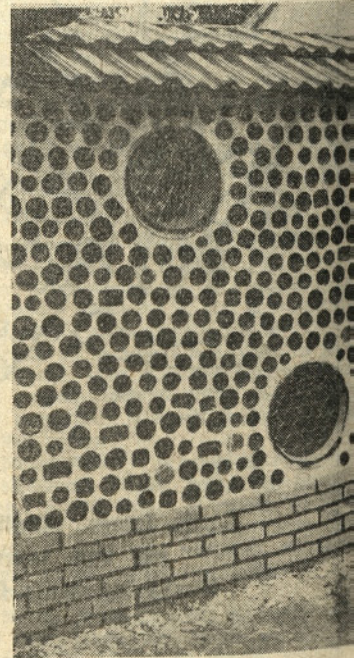
Stara ponev v novem sijaju

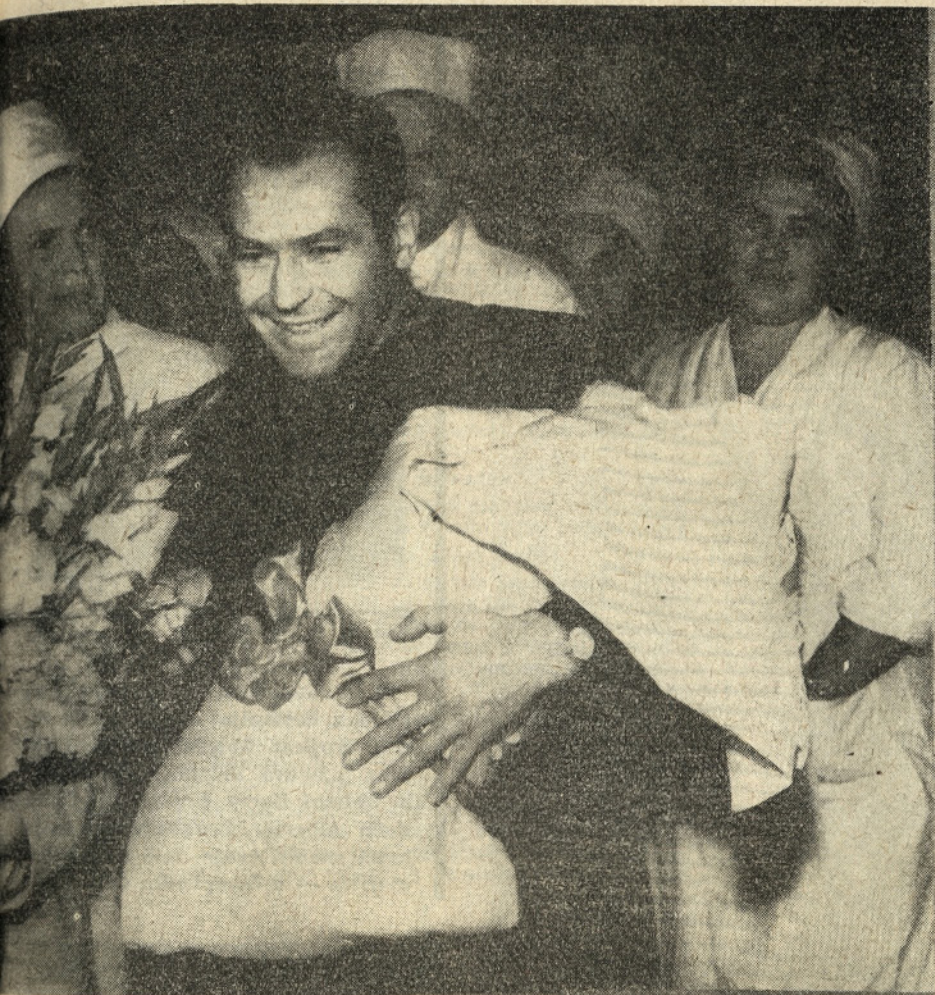
Dolga leta je bil Frank Guffick mornar, pa mu je oslabilo srce in moral je dati slovo valovom. Naselil se je v Rumfordu v Essexu (Velika Britanija) in tudi na suhem ostal zvest morju: izdelal je že nešteto starih in novih ladij. »To me še vedno povezuje z mojim ljubim morjem,« pravi. Vmes je zadnje čase zajahal še enega konjička: posneti hoče angleške kraljevske insignije, ki jih hranijo v londonskem Towru: dve kroni, žezlo, kroglo in meč. Za surovine ni v zadregi: osnova za bleščečo krono mu bo stara aluminijasta ponev. Ko bi bilo vse, kar je s kralji v zvezi, tako poceni...

Moderno slikarstvo ➡

Jean Quinn, 18-letna »Miss New York«, pozira v hotelu Waldorf-Astoria najbolj umetniško nadar. jenim opicam Združenih držav Amerike, da bi med njimi odkrili najinteligentnejšo in jo potem s plačo 3000 dolarjev tedensko zaposlili v novem filmu. Kot vidimo, slike niso niti najmanj podobne modelu. To je očitno znamenje, da imajo smisel za moderno umetnost. Tiskovni šef družbe »20th Century Fox« Larry Schneider je nekaj opičjih umetnin ponudil v nakup znanecem in dosegel cene do 40.000 dinar. jev za platno. Podobno so šle že v začetku stoletja za čeden denar v promet slike, za katere se je pozneje izkazalo, da jih je ustvaril osel, ki so mu na rep privezali čopič.

Prvi vesoljski otrok

Morda bodo morali v prihodnjih stoletjih v osebnih izkaznicah k podatkom o kraju, okraju in državi rojstva dodati še — planet. V našem desetletju pa se moramo zadovoljiti le z rojstvom otroka, katerega oče je letal po vesolju. Germanu Stepanoviču Titovu, drugemu sovjetskega kozmonavta, ki je avgusta 1961 v 24 urah 17-krat obkrožil Zemljo, in njegovi ženi Tamari Vasiljevni se je rodila krepka punčka Tanja. Stiri kile dvajset ob rojstvu prav nič ne kažejo, da bi očeta kozmični žarki v vesolju kaj prizadeli.

Steklenice — novo gradivo

Kam s praznimi steklenicami iz kleti? Najbrž jih tudi nemški Odpad (pardon: Dinos) plačuje preslabo, pa je prišlo gostilničarju Friedrichu Schmittu iz Herforda v Zahodni Nemčiji na misel, da jih lahko koristno uporabi za originalno reklamo: ob predelavi gostilne jih je dal vgraditi v zid, tako da se vidijo samo raznobarna dna steklenic. S sodčkom na sredi opozarjajo mimoidoče, da ima gostilničar še mnogo njihovih polnih vrstnic.

PSST V NEAPLJU je osemnajsetletna mladeniča, ki ga je prehitel petindvajsetletni souporabnik ceste, popadla taka sveta jeza, da je streljal za njim s pištolo. V Messini poznajo v cestnem prometu še uspešnejše metode: tu je sramotno prehiteni s pritiskom na plin »do deske« ponovno dohitel nesramneža, ki ga je prometno razžalil, in mu je domala odgriznil uho. Vendar služijo vse te norosti podivjanih motorizirancev znanosti: prepričljivo potrjujejo Darwinov nauk o poreklu človeka.

ČE NAJDETE NA MORSKI OBALI kita in ste dovolj pri močeh, postopajte takole: obrnite žival najprej na trebuh potem jo pokrijte s praznimi vrečami in jo neutrudno polivajte z vodo vse dotlej, da nastopi nova plima in odplakne nasledlega sesalca nazaj v morje. Britansko kraljevsko društvo za varstvo živali, ki je izdalo ta navodila, vam bo zelo hvaležno.

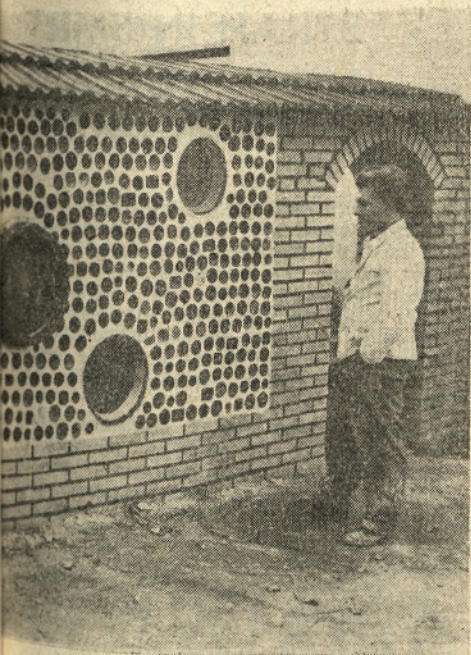
ZDRUŽENI NARODI izdajajo v Kongu tednik v francoskem in angleškem jeziku, Francoska izdaja se imenuje »Tam-Tam«, angleška pa »Tom-Tom«.

PO LETIH SOVRASTVA in nemirov vlada v Argentini, odkar je bil za predsednika republike izvoljen Illia, sama dobrota in spravljivost. To kaže tudi primer iz podeželskega mesteca, kjer sta obe nasprotni stranki na volitvah dobili v občinskem odboru enako število glasov. Iz katere stranke naj bo župan? Medtem ko bi se prej ob tem problemu kaka četrtina prebivalstva pobila v populčnih bojih, so se zdaj odločili za žreb. Ena stranka naj bi bila številka 1, druga 2, izžrebani listek pa naj bi pomenil, iz katere stranke naj bo župan. Vendar je bilo v občinskih veljakihi le še toliko starega ponosa, da so hoteli oboji številko 1. Zatekli so se torej k žrebu z novcem. Nov problem: kdo naj vrže novce? Odločili so se za župnika, čeprav je ena od strank odločno antiklerikalna. Župnik je vrgel usodni novce — in župan bo njegov najhujši nasprotnik.

IZ ZAPORA V MONAKU so ta dni kljub upiranju izpustili učitelja Bernarda Heslota. Zasej je na kriva pota in prestajal kazen zaradi tatvin. Novinarjem je povedal, kako nepozabno je življenje v monaških zaporih. Celice so prostorne, sončne in zračne, vse s prekrasnim razgledom na morje. Na terasi lahko uživajo zaporniki sončne kopeli. Hrana ima prav tako kot čuvaji. Vsako nedeljo je na krožniku pečena kura. Le ena senca leži nad »gojenci« zapora: ne smejo se več kopati v morju, kot so se nekajaj. Direktor mora ba le uporabiti ves svoj vpliv, in zgovornost, da prepriča zapornike, ki jim je potekla kazen, da sploh zapuste ječo. Kronika monaške kaznilnice ne pozna primera, da bi kdo pobegnil iz zapora.

PARIŠKI SOFER Eugène Joliot, kiha na način, ki ga je komaida mogoče razlikovati od glasu avtomobilske hupe. Ker je v Parizu trobljenje prepovedano, je imel že večkrat težave s policijo. Zdaj je zaprosil oblasti za uradno potrdilo da so glasovi, ki prihajajo iz njegovega avtomobila, pretresljivi kihi in ne prepovedano trobljenje. »Zdaj lahko končno brez skrbi sedem za volan,« si je oddahnil Eugène Joliot.

POLICIJA V BEJRUTU (Libanon) je začela uporabljati za lov na žeparje posebne železne pasti. Eden od kriminalistov v civilu si je zadnjič vtaknil novl izum v žep in se pomešal med množico, da bi ujel kakega žeparja pri dejanju. Nenadoma je nekdo strašno zatulil. Bil je kriminalist osebno: pozabil je na nevarno napravo v svojem žepu in segel vanj.

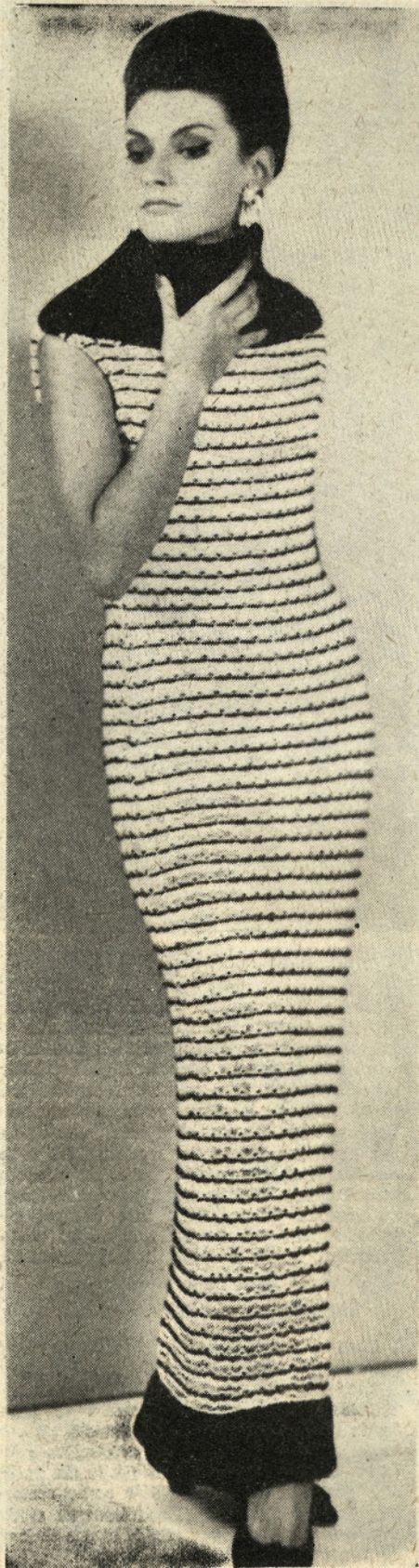

Obilje rogov

Tole kravo bi kak nedeljski lovec skoraj lahko zamenjal za jelena in obesil njeno rogovje na zid kot trojejo. »Inglise« danškega kmeta Christiana Skouja je za petdeset odstotkov prekoračila plan proizvodnje rogov. Nedavno ji je namreč zrastle sredi glave še tretji rog. Pognal je iz hrustanca, ne iz čelne kosti. Ko je veterinar ponudil Christianu, da rog z operacijo odstrani, ni hotel ponosni lastnik triroge krave o tem nič slišati.

Kačasta jesenska moda

Komaj smo našli v reviji tako visok in ozek prostor, da vam prikažemo večerno toaleto, ki jo je za letošnjo jesen in zimo pripravila italijanska modna hiša Galitzine. Zelo tesna obleka je iz črno-bele volnene pletenine in ima visok črn ovratnik. V nasprotju z letošnjimi francoskimi modeli drznih dekoltejev je zapeta do vratu.

Barry Breeze, ki naj bi po naročilu Alberta Hawkinsa ubil njegovo ženo

Pred sodiščem v Birminghamu (Velika Britanija) se je znašla čudna trojica: 54-letni Albert Hawkins, njegova 53-letna žena Emrys in 29-letni Barry Breeze. Obtožnica dolži Alberta Hawkinsa, da se je hotel znebiti svoje žene in je iskal morilca — s časopisnim oglasom.

FELJTON

STRAH IN SMRT NEMŠKIH PODMORNIC

12

Asdic (aparati za iskanje podmornic) se je pokazal popolnoma brez moči. Rešitev je bila ne samo v pomnoževanju hitrih eskortnih enot, pač pa bolj v razvoju zanesljive radarske obrambe. Znanstveniki, pomorščaki in letalci so storili, kar so mogli, toda uspehi so le počasi dozorevali. Nadalje so potrebovali orožje, ki bi moglo iz zraka uničiti podmornice, kadar izplovejo na gladino.

Ko so Angleži oba iz problema naposled obvladali, so nemške podmornice spet morale napadati pod vodo, nakar jim je lahko priti do živega po starih, dobro izkušenih metodah. Toda minili sta še dve leti, preden so čakali to olajšanje.

Medtem so novo »taktiko volčjih tropov« — njen inspirator, poveljnik podmornic admiral Dönitz, je v prvi svetovni vojni tudi sam poveljeval podmornici — uporabljal strašni Prien in drugi prvovrstni pod-

Z oglasom v časopisu je iskal morilca svoje žene

V »Evening Mailu« je izšel pred nekaj meseci oglas: »Mogoče je zaslužiti 250 funtov sterlingov (okoli pol milijona dinarjev) v nekaj minutah. Iščemo osebo s povprečno inteligenco in odločnim značajem, pripravljeno tvegati delo posebne vrste, ki bi ga bilo treba opraviti samo enkrat.« Oglas je pritegnil pozornost Barryja Breeza, nemirnega mladeniča brez stalne zaposlitve. Telefoniral je na številko, navedeno v oglasu. Še preden se je lahko predstavil, se je moški glas onstran žice domenil z njim za sestanek v neki predmestni gostilni.

Na sodišču so rekonstruirali, da se je med Barryjem Breezom in Albertom Hawkinsom razvil nekako takle pogovor:

Hawkins: »Gospod Breeze, sam ne morem ubiti svoje žene, pa bi prosil vas.«

Breeze: »Ubiti svojo ženo? Ali sem prav slišal?«

Hawkins: »Da. Mislim, da je bil oglas v časopisu dovolj jaseh. Storiš bi to sam, a sem prepričan, da bi sum takoj padel name.«

Breeze: »Toda zakaj hočete ubiti svojo ženo?«

Hawkins: »To je dolga zgodba, ki se tiče samo mene. Nujno je, da se je znebim. Ni važno, ali bo treba uporabljati revolver ali vrv. Umreti mora. Zame je važno, da opravite svoj posel dobro. Mislim tako, da ne bo nobenih sledov in sumljivih okoliščin. Ne bo posebno težavno in prepričan sem, da sem ponudil dovolj.«

Breeze, kljub svoji ne prav čisti vesti globoko pretresen ob tem hladnokrvnem naročilu za umor, je hotel pridobiti čas. Zmenil se je s Hawkinsom za prihodnji dan in šel prijaviti pri policiji.

Naslednji večer sta sedela v gostilni dva agenta v civilu. Breeze je zahteval od Hawkinsa pet funtov, da si nabavi za umor revolver in v hipu, ko jih je dobil, sta Hawkinsa zgrabila policista. Vsa Anglija napeto pričakuje razsodbo v edinstvenem procesu.

Po zaslišanju na sodnji skuša uradnik zaščititi Hawkinsovo ženo Emrys pred radovednimi in nadležnimi fotografi

morniški poveljniki, polni energije. Toda kmalu so bili izplačani. Dne 8. marca 1940 je angleški rušilec »Wolverine« potopil Prieno »U 47« z vso posadko in devet dni nato sta ob kombiniranem napadu na neki konvoj propadli znameniti nemški podmornici »U-99« in »U-100«. Obema sta poveljevala izvrstna častnika; izločenje teh treh sposobnih mož je močno vplivalo na razvoj atlantske bitke. Med poveljniki podmornic, ki so prišli za njimi, so bili le redki tako brezobzirno pogumni in tako zmogni. Na zahodnih dovoznih poteh so Angleži v marcu 1940 potopili pet nemških podmornic; in čeprav so utrpeli hude izgube — zaradi podmornic 243.000 in zaradi letalskih napadov 113.000 ton — so lahko prvo rundo bitke za Atlantik označili kot — »neodločeno.«

NOVA »RUNDA« BOJA ZA ATLANTIK

Ko je nemškim podmornicam postalo vzhodnejše vodovje atlantskih dovozov preveč, so se umikale dalje proti zahodu, kamor so lahko prispele — ker so bila Angležem pristanišča južne Irske zaprta — le redke flotilje za spremno varstvo, zaščitena iz zraka pa je bila nemogoča. Iz pomorskih baz, ležečih v Združenem kraljevstvu Velike Britanije, so torej lahko le na četrtini poti proti Halifaxu uspešno spremljali konvoje. V začetku aprila 1941 je trop nemških podmornic napadel na 28° zemljepisne širine neki konvoj, preden so ga mogle doseči zaščitne enote. Deset od dvaindvajsetih ladij so potopili, a tudi neka nemška podmornica je morala na dno morja. Angleži so nekako morali opraviti s tem, da bi razširili svoj bojni radij, ali pa so jim bili dnevi šteti.

POT VELIKEGA LOKA

Med Kanado in Veliko Britanijo leže otoki Nova Fundlandija, Grenlandija in Islandija. Vsi so ob najkrajši poti med Halifaxom in Skotsko, ki ji pomorščaki pravijo tudi Pot velikega loka. Na teh odskočnih deskah razmeščene bojne sile bi bile lahko po odsekih obvladale to pot na vsej njeni dolžini. Na Grenlandiji ni nikakih surovin in gradiva, ostala dva otoka pa bi bili v ta namen lahko kaj hitro izgradili. Nekoč je nekdo rekel: »Kdor ima Islandijo, ima v roki pištolo, naperjeno na Anglijo, Ameriko ali Kanado.« V tej zavešti so Angleži zasedli, ko je bila Danska pregažena leta 1940. Islandijo s privoljenjem prebivalstva. Aprila 1941 so začeli

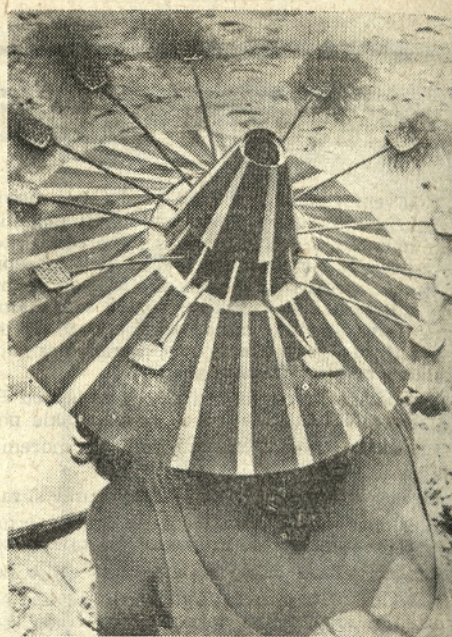
graditi oporišča za angleške flotilje spremnega varstva in za letalske sile. Od tod se je razširilo območje nadvodnega spremnega varstva do 35 zemljepisne dolžine. Pa tudi zdaj je še tam, bolj na zahodu, zijala usode polna vrzel, ki je začasno ni bilo mogoče zamašiti. V maju 1941 je bil neki konvoj, ki je plul iz Halifaxa, pri 41° zemljepisne dolžine silovito napaden, preden ga je dohitela obramba proti podmornicam, in to je stalo Angležem devet ladij.

Jasno, da ne bi zadostovalo nič drugega kakor konvoj iz pristanišča v Kanadi do pristanišča v Veliki Britaniji. Zato je angleška admiraliteta predlagala 23. maja 1941 vladama Kanade in Nove Fundlandije, da bi St. Johns na Novi Fundlandiji skupaj uporabljali kot izpostavljen oporišče za skupne zavezniške konvoje. Po takojšnjem privoljenju so proti koncu meseca naposled raztegnili pretrgano spremno varstvo čez ves »loka«. Kanadska vojna mornarica je poslej bila odgovorna za to, da je konvoje v zahodnem sektorju oceanske poti ščitila s svojimi sredstvi. Iz Islandije in iz Velike Britanije so lahko Angleži varovali ostali del velikega loka. Kljub temu so tudi zdaj še ostale razpoložljive moči nevarno majhne in izgube so strmo naraščale. Samo nemške podmornice so

Televizija tudi že v zraku

Slabih štirideset let je od prvih praktičnih uspehov pri prenašanju slik na daljavo. Potem je tik pred drugo svetovno vojno prišlo do skromnih televizijskih programov v Evropi in Ameriki, svoj veliki pohod ponekod skoraj že v sleherno hišo pa je začela televizija šele po vojni. Zdaj je po svetu že na tisoče televizijskih oddajnih postaj in na desetine milijonov sprejemnikov. Ni daleč čas, ko bodo umetni sateliti povezali ves naš planet v eno samo orjaško televizijsko mrežo. Na enem področju pa se je namestitev ekranov dolgo upirala tehnikom: sprejem slik v letalih je bil povezan s silnimi težavami. Japonci so jih premagali in kot prvi nudili potnikom svojih letalskih družb v zraku televizijski spored.

No, pa prihodnje leto!

Za letos nam hlajenje ni več potrebno, prihodnje leto pa bomo poleteli gotovo vsi nosili takele slamnike s sončnimi baterijami in ventilatorjem, ki nam bo prijetno hladil glavo. Okrog stožca klobuka razporejene baterije dajejo dovolj energije, da vrte ventilator, skrit nad lasiščem. Čim bolj vroče je, tem hitreje se suče ventilator. Klobuk je poslala na neko razstavo družba, ki sicer izdeluje sončne baterije za vesoljska vozila.

FELJTON

potopile v treh mesecih, od marca do maja, 142 ladij z 818.000 tonami. Od teh je bilo 99 angleških s tonažo okoli 600.000 ton.

AMERISKA POMOČ O PRAVEM ČASU

V taki naraščajoči napetosti je začel prezident Roosevelt, — oprt na vsa pooblastila, ki jih je imel kot vrhovni poveljnik bojnih sil in ki jih določa ameriška ustava — pošiljati Angležem pomoč v orožju. Sklenil je prepričati nemškimi podmornicami in gusarskim ladjam, da bi se približevali ameriškim obalam, in hotel je zagotoviti, da bi vsaj kolikor toliko vojnega materiala, ki ga on pošilja Veliki Britaniji, prispelo čez ocean. Iz prvotnih zasnov so se razvili velikopotezni načrti, kako bosta obe angleško govoreči velenili složno branili Atlantski ocean. Prav tako kakor so Angleži spoznali potrebo, da zgradijo oporišča na Islandiji, je tisti mesec tudi Roosevelt izvedel ukrepe, da bi na Grenlandiji ustvaril letalsko oporišče za ameriške potrebe. Zavezniki so vedeli, da imajo Nemci na vzhodni obali Grenlandije nasproti Islandiji vremenske poročevalske postaje; prezidentova akcija je torej prišla o pravem času. Po drugih ukre-

pih so lahko ne samo angleške trgovalne ladje, marveč tudi angleške vojne ladje, poškodovane v hudih bojih v Sredozemlju ali kje drugje, popravljale ameriške ladjedelnice, kar je angleško preobremenjeno reparaturno službo takoj razbremenilo, in to je bilo res nujno potrebno.

Imenitna novica je prispela v Anglijo v začetku aprila. Prezident je brzojavil Churchillu 11. aprila, da predlaga vlada Združenih držav, da svoje tako imenovane varnostne cone in patrolna območja, ki jih je določila že kmalu po začetku vojne, razširi do črte, ki bi obsegala približno vse severnoatlantsko vodovje zahodno od 26° zemljepisne dolžine.

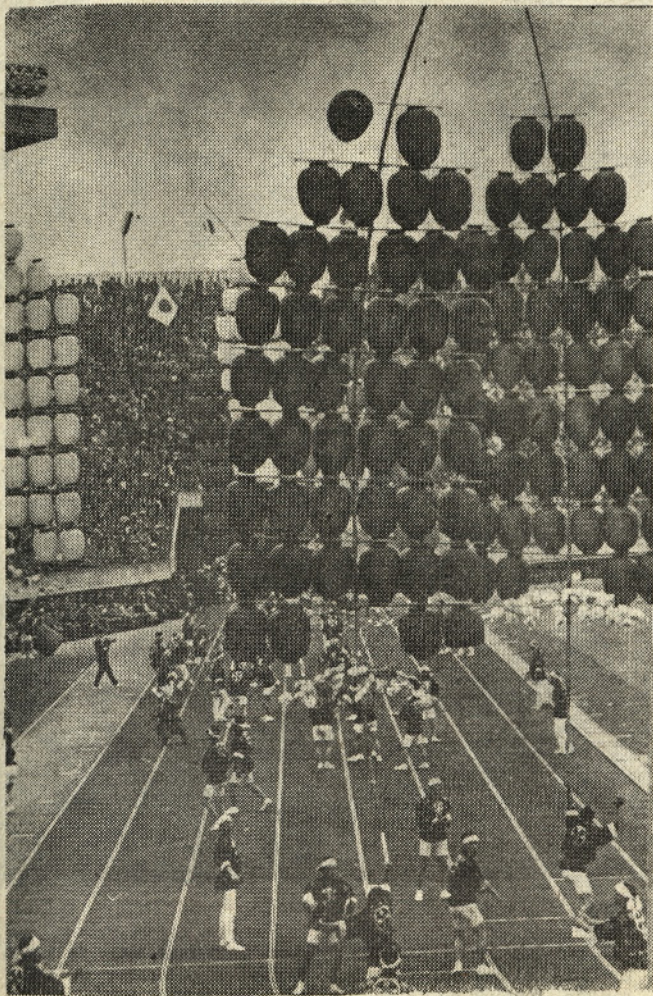
VAŽNA ODLOČITEV

Prezident je predlagal, da bi v ta namen operirala letala in vojne ladje z Grenlandije, Nove Fundlandije, Nove Skotske in Združenih držav, z Bermudov in z otokov Zahodne Indije, pozneje, če treba tudi iz Brazilije. Pozval je Angleže, naj ga strogo zaupno obveščajo o svojih konvojih, »da bi ameriške patrolirajoče enote lahko izbrskale vse ladje in letala napadalnih držav, ki operirajo zahodno

od nove meje našega varnostnega območja. Amerikanci pa bodo Angleže sproti obveščali o pozicijah gusarskih ladij in letal znotraj ameriške patrolne cone.« To brzojavko je Churchill »z velikim zadovoljstvom in olajšanjem« sporočil dalje, admiraliteti.

Dne 18. aprila je vlada Združenih držav objavila demarkacijsko črto med vzhodno in zahodno poloblo, ki jo je omenil prezident Roosevelt v svojem poročilu 11. aprila. Ta črta je poslej bila prava meja Združenih držav na Atlantiku. Vključevala je vsa britanska ozemlja na ameriški celine ali blizu nje kakor tudi Grenlandijo in Azore in kmalu potem so jo pomaknili tako daleč na vzhod, da je vključila tudi Islandijo. Po tej objavi so zdaj nadzorovale ameriške vojne ladje vodovja zahodne poloble in Angleže obveščala o sovražnem gibanju znotraj teh področij. Združene države slej ko prej niso bile v vojni, zato tudi angleških konvojov niso mogle neposredno varovati. Ta odgovornost je bila na vsej poti še vedno na angleških ramenih.

● nadaljevanje prihodnjš

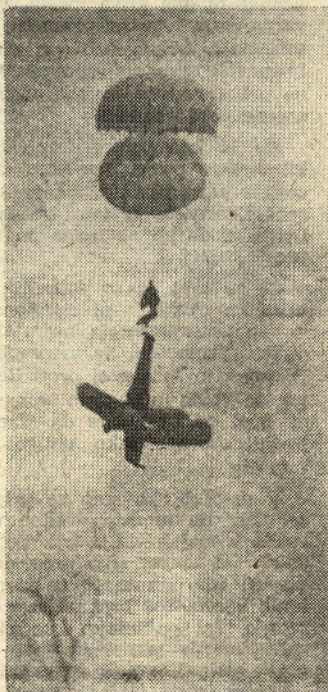

Generalka za olimpiado

S tradicionalno parado »Gant« se je začel na olimpijskem stadionu v Tokiu 11. oktobra mednarodni športni teden. Stiriintričdeset držav (med njimi tudi Jugoslavija) je poslalo svoje zastopnike, da se še enkrat pomerijo pred velikim shodom športnikov vsega sveta prihodnje leto na istih igriščih.

Železni živci

Francoški padalec Chionni se je nad letališčem Fréjorgue pripravljaj za skok iz dvosedežnega letala. Padalo se je prezgodaj odprlo, potegnili Chionnija iz letala in se na nesrečo zapletlo še v rep. Nemočno letalo je začelo padati proti zemlji. Chionni ni izgubil živcev, ampak bliskovito odprl še rezervno padalo in s tem precej zmanjšal silovitost padca. Sam je odnesel samo odrgnine, pilot Christian de la Beaume pa si je zlomil nogo. Letalo je seveda popolnoma uničeno, komaj še na staro železo.

Bacchus svojim prijateljem!

Upam, da mi je doslej vsaj delno uspelo obrniti vašo pozornost na pomembno vprašanje: kako, kdaj in kakšno vino pijete. Če boste ob izbiri vin ravnali smotno in po preudarku, ne boste imeli nikakih težav, niti z želodcem niti z glavobolom. Upoštevati morate namreč, da je vino zdravilo! Ne verjamate? To trditev vam takoj dokazem!

V rokah imam pismo, ki ga je nek moj častilec pisal SLOVENIJA-VINU in v katerem hvali pitno konzumno vino EN STARČEK. Med drugim piše tudi to-le: prestal sem želodčno operacijo, pri kateri mi je bil želodec izrezan... Ker je prebava, ki je odvisna od želodčnih sokov, ki jih moj organizem sedaj ne proizvaja, zelo važna, moram po zdravniškem nasvetu redno uživati vino. Vaš EN STARČEK uspešno opravlja nalogo želodčne kisline in ga zaradi teh odlik priporočam vsakomur, ki ima prebavne motnje.

To je le en primer zdravilnega vpliva vina. Drugih, takih in podobnih, je še cela vrsta. Do istega zaključka pridete tudi sami, če prisluhnete narodnim pesmim in pregovorom. Vince ima povsod sila važno vlogo.

Njega dni sem slišal nekega možaka, ko je na široko dokazoval, da je pitje vina sončenje notranjosti telesa. To smelo trditev je dokazoval s tem, da je grozdje skozi vse leto izpostavljeno toplim sončnim žarkom in da ni vrag, da se tudi ono ne bi prijelo teh žarkov oziroma njihove moči. Če potem piješ vino, ki je narejeno iz grozdja, preliješ vase tudi sončne žarke, ki so v trti. Tako razglabljanje je sicer malo naivno, dokazuje pa dejstvo, da ima vino v sebi neko zdravilno moč.

Kdo ne pozna starega običaja, da po težkem delu, ko se ves poten in upehan vračaš domov, spišes kozarček žganja ali brinjevca ali česa podobnega. Nihče pa ne ve, da ima enako, če ne boljšo moč tudi vino, ki služi kot odlično zdravilo proti gripi. Tu gre za toplo vino, ki predstavlja že staro navado naših očetov, da se z njimi ubranijo nadležnih boleznih. Toplo vino ima namreč v sebi pektine, ki ščitijo dihalne organe, dragocene organske mineralne snovi pa krepijo oslabiljeno telo.

Naj vam torej zaupam recept proti gripi, ki bo prav prikladen za jesenske dni:

Vzemite dobro črno vino, naj bo GRAJSKO ČRNO ali CABERNET-SLOVIN, osladite ga po vašem okusu in segrejte v topli vodi. Na noben način pa vina ne smete zavreči! Ko bo vino dobro pogreto, dodajte malo limone in ga pijte zelo toplega. Videli boste, da vas gripa nikdar več ne bo povohala.

Še in še bi lahko govoril o zdravilnosti vina, toda čas mi ne dopušča, da bi pisal kaj več. Grem namreč na trgatve oziroma iskati dobro kapljico letošnjega pridelka, kot honorarni nabavljaj SLOVENIJA-VINA.

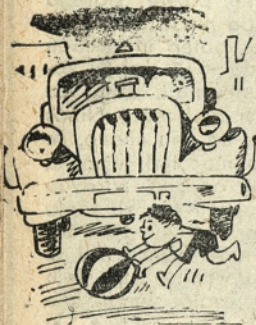
Pozdrav

Bacchus

ZAVARUJMO OTROKA V PROMETU

»Kjer je na cesti žoga, tam je tudi otrok.« pravijo stari, izkušeni vozniki. Otrok, zaverovan v igro, le redko pomisli na to, da cesta ni igrišče in da preži nanj na cesti nešteto nevarnosti. Skratka, otrok ne razsoja tako kot odrasli, zato se tudi tako ne zaveda nevarnosti. Starejšim je zato zaupana odgovorna naloga, da jim to zavest privzgojimo. V tem pogledu je vsekakor treba pozdraviti prizadevanja Zveznega sveta za varnost v prometu ter Republiške in vseh ostalih komisij za vzgojo in varnost v prometu, ki so prav sedaj sredi velike prometne akcije z naslovom »Zavarujmo otroka v prometu«.

V naši republiki lahko z zadovoljstvom ugotovimo, da smo z vzgojo šolske mladine dosegli že kar lepe uspehe. Otroci v glavnem poznajo prometne predpise skoraj bolje od starejših in se v glavnem po njih tudi ravnaajo. Če jih seveda ne zanese igra ali kakšna druga nepremišljena dejanja. V zvezi s tem je mogoče ugotoviti tudi, da se je število prometnih nesreč, pri katerih so udeleženi šolski otroci, precej zmanjšalo. Imamo pa prav v tem pogledu še vedno velike razlike.

V prizadevanjih za prometno vzgojo otrok lahko zelo mnogo store šole. In to tudi so. Zal pa so prav v tem pogledu velikanske razlike. Mnogo šol zato tudi nima najosnovnejših pogojev. Če pa pride tak otrok enkrat v mesto ali na bolj prometni odsek, si ne ve pomagati in lahko kaj hitro postane žrtev prometne nesreče. Se teže pa je seveda s predšolskimi otroki. Zato menimo, da je prav, če posvetimo prometni vzgoji otroka vso skrb v šoli, vendar to ni dovolj. Osnovno prometno vzgojo bi moral dobiti otrok od staršev. Predvsem bi moralo biti jasno, da je otrok na cesti vedno v nevarnosti, če se ne ravna oziroma če se ne zna ravnati po pravih sodobnega prometa. Zal pa imamo še vedno mnogo primerov, da so otroci na cesti bolj disciplinirani kot njihovi starši. Vzglede pri starejših pa pri otrocih vleče. In če je otrok videl starejšega, da je ob rdeči luči prekorajl križišče ali pa cesto tam, kjer ni prehoda za pešce, bo prihodnjič storil podobno tudi on.

Sedanja prometna akcija za zavarovanje otrok v prometu je zastavljena zelo na široko. Od prizadevanj, da se omogoči otrokom igranje na posebnih igriščih in ne na cesti, do vzgoje samih otrok ter pomoči šolam in drugim institucijam pri vzgoji šolskih in predšolskih otrok. Izredno pomembno vlogo ne samo pri tej konkretni prometni akciji, ampak za zmanjšanje prometnih nesreč otrok sploh pa imajo tudi vozniki motornih vozil. Okvir te prometne akcije je po našem mnenju najboljša priložnost, da voznikom motornih vozil ponovno pokažemo dejstvo, da je otrok na cesti končno le v njihovih rokah. Res, ob nepremišljenem ravnanju otrok pogosto nesreče ni mogoče preprečiti, pogosto pa bi se to dalo, če bi voznik že naprej mislil na to, da so otroci mlada in nepremišljena bitja, ki jih moramo starejši varovati. Eno so prometni predpisi, drugo pa je prijetna zavest, da ohranimo mlado življenje, pa čeprav morda otrok ravna nepremišljeno.

Prve takšne ali podobne naslove smo tudi letos že lahko prebrali v dnevnih časopisih. Posledice — mrtvi in težko ranjeni, materialna škoda pa toliko in toliko milijonov. Pa vendar ni bila kriva megla. Ta je sicer res neprijetna in nevarna ovira hitremu prometu, krivi smo pa sami. Naša lahko-miselnost, fatalizem, slepo zaupanje v srečo ali kako bi pač imenovali ravnanje voznikov, ko se vidljivost na cesti zmanjša na nekaj metrov in ko žarometi ne morejo predreti mlečne zaves pred vozilom.

Če bi kdo pripovedoval, da je prevozil toliko in toliko kilometrov po avtomobilski ali kakšni drugi zelo prometni cesti z zavezanimi očmi, bi bili prepričani, da imamo pred seboj blazneža, ki mu je treba takoj odvzeti vozniško dovoljenje. Toda ali ne ravna mnogo in preveč voznikov v bistvu prav tako?

Je že tako, da v Sloveniji skoraj ni območja, za katero bi lahko trdili, da ni »meglenok«. Posebno neprijetno pa je še to, da nastaja megla najraje na območjih, ki spadajo med najbolj prometna. Na avtomobilski cesti, na cesti Ljubljana—Postojna in še naprej proti Reki ali Kopru, na gorenjski cesti vse do Bleda in pogosto še naprej, prav tako pa tudi na celotni cesti od Ljubljane do Maribora. V tem času ob nastopu jeseni skoraj vsako daljšo vožnjo začnemo in končamo v megli.

V avtošoli, ko smo se pripravljali na vozniški izpit, smo se učili, da moramo vedno voziti tako, da lahko ustavimo vozilo v mejah vidljivosti. Toda šola in izpit sta že tako zelo daleč. Od takrat smo prevozili že na desetstisoče kilometrov, postali smo spretnejši za krmilom in toliko in toliko prevoženih kilometrov brez nesreče nas je prepričalo v našo srečno zvezdo. Zal pa imajo določeni fizikalni zakoni povsem drugačna merila in ne odstopajo od dejstva, da je zavorna pot enako dolga, če sedi za krmilom začetnik ali star maček. In

MEGLA JE BILA KRIVA

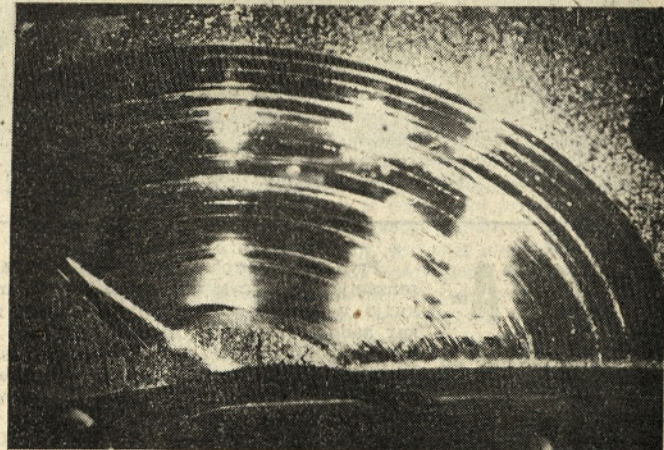
še da nekaj pozabljam. Da naše ceste niso več prazne, ampak ob določenih dneh in določenih urah skoraj prepolne tudi za promet ob normalnih pogojih, kaj šele v megli, in da se zato na srečo in slučaj ne moremo več zanašati.

Voziti v megli in ob slabi vidljivosti počasi ni sramota, voziti v takšnih pogojih hitro in morda celo prehitovati pa je neodgovorno dejanje ne samo do sebe in potnikov v lastnem avtomobilu, temveč predvsem do drugih, ki jih takšno ravnanje brez njihove krivde lahko privede v nesrečo.

Kako hitro torej vozimo v megli? Številki ni mogoče navajati. Vsekakor pa tako, da bomo varno prispeli tja, kamor nameravamo. Ko opazimo, da vidimo na cesti pred seboj vse manj fug, ki vežejo posamezne betonske plošče in vedno manj obcestnih kamnov, je to dovolj jasen znak, da je megla gosta in da smo prehitri.

V megli je treba prižgati luči. Toda ne parkirne, kajti to je toliko kot nič. Pač pa zasenčene, oziroma meglenke, če jih

Tudi hudi prometni nesreči, ki se je pred kratkim zgodila na avtomobilski cesti (slika levo zgoraj) je botrovala megla. Voznik gotovo ni mislil na to, da se bo prehitovanje v megli končalo tako tragično. V jesenskih pogojih vožnje ni neobhodna samo previdnost voznika, ampak tudi brezhibno vozilo, predvsem pa luči in brisalci. Slabi brisalci še bolj zameglijo že tako slabo vidljivost (spodaj).

imamo. Zarometi nam v megli ne koristijo, saj vidljivost prej zmanjšajo kot povečajo. Zapomnimo si tudi to, da v megli ne prižigamo luči zato, da bi sami bolje videli, razen ponoči, seveda, ampak zato, da bi drugi nas prej opazili in seveda tudi obratno. Pa pojdimo ob takšni priložnosti na cesto. Prav neverjetno je, da vsaj polovica voznikov vozi samo s parkirnimi lučmi. Ali takšni vozniki vsaj pri tistih, ki jim vozijo nasproti in ravnajo prav tako, ne opazijo, da parkirnih luči ne zaznamo niti meter prej kot celotno vozilo, ki se kot fantom pojavi iz meglene zavese? Oziroma, da so prižgani zasenčeni žarometi relativno dobro opozorilo in da jih zagledamo precej prej kot vozilo. Ne samo tiste, ki nam prihajajo

nasproti, ampak v vzvratnem ogledalu tudi tiste, ki vozijo za nami.

Osnovno pravilo za vožnjo v megli je torej, da prilagodimo hitrost vidljivosti. Opravičila za drugačno ravnanje ni. Če se nam še tako mudi, je bolje, da zamudimo na sestanek, konferenco ali karkoli nas že čaka, kot da sploh ne pridemo tja. Nobeno še tako važno opravilo ni bolj važno kot človeško življenje. Sicer pa je treba v jeseni upoštevati, da se bomo na poti zelo verjetno srečali z meglo in je treba oditi na pot toliko prej.

Pri nas nimamo cest z dvojnimi cestiščem, tudi na avtomobilski cesti ne. Zato prehitavamo le takrat, ko smo povsem gotovi, da nam v tem času ne bo privozilo nasproti drugo vozilo. Tega pa v gosti megli ne moremo nikoli zagotovo trditi. Raje dvakrat premislimo, preden se odločimo za prehitovanje tudi zelo počasnega vozila. V megli tudi tovornjaki ne vozijo mnogo bolj počasi kot mi (ali pa vozimo mi prehitro), vprežno vozilo ali traktor pa navadno ne vozi daleč, zato raje počakajmo, da bo zavilo s ceste. Tudi pri redkejši megli se odločimo za prehitovanje le tedaj, če smo povsem gotovi, da bomo prehiteli v vidni razdalji. Pri tem pa ne gre pozabiti, da vozi tudi morebitno naproti vozeče vozilo, ki ga še ne vidimo, z določeno hitrostjo. Če vozita dve nasproti si vozeči vozili vsaka s hitrostjo 50 km na uro, je to dejansko 100 km na uro.

Pri vsaki akciji, ki jo začnemo v megli, pomislimo predvsem tudi na to, kaj se dogaja za nami in ne samo pred nami, kajti tisti, ki vozijo za nami, niso v nič boljšem položaju kot tisti, ki vozijo pred nami, oziroma nam nasproti. Pred zaviranjem zato nekajkrat narahlo pritisnemo na zavorno ročico, tako da se nam na vozilu prižgo zavorne luči. Te so namreč precej močnejše od pozicijskih. Če že moramo v megli ustaviti, potem je treba s cestišča. Ali na skrajni rob ceste, če je dovolj širok, drugače pa raje na travnik ali tudi njivo. Varnostni trikotnik je sicer koristno pomagalo, nikakor pa ne pomeni stogodstotne gotovosti, da se ne bo kdo zaletel v nas, posebno še, če ga postavimo le nekaj metrov za našim vozilom. (Ta razvada je vse bolj pogosta, čeprav pravi predpis

o uporabi varnostnega trikotnika, da ga je treba postaviti vsaj trideset metrov za vozilom.)

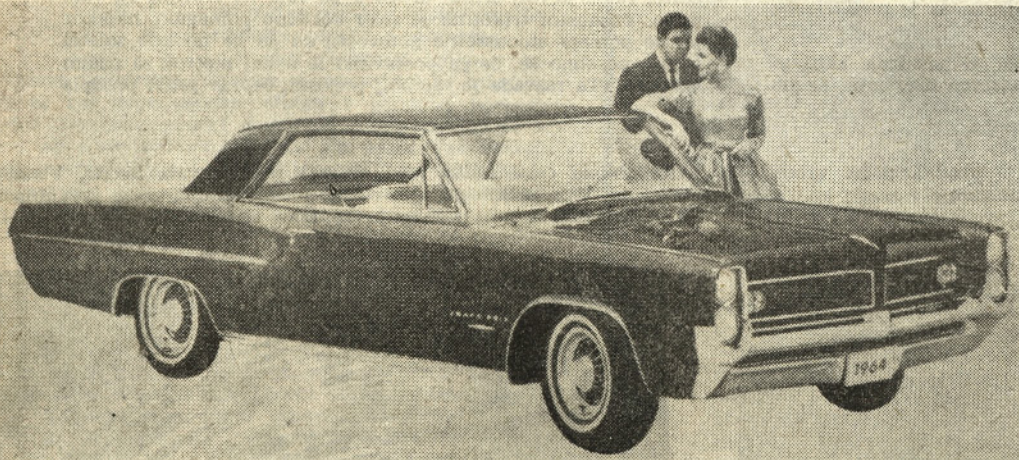
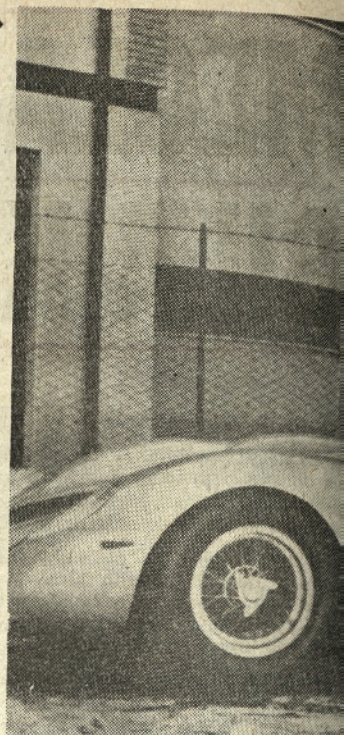
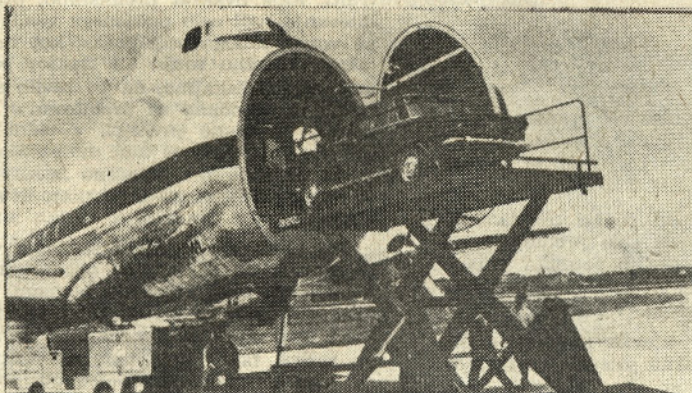
In še eno navodilo. Megla se vseda kot vlažen film na vetrobransko šipo in nam še bolj zamegli vidljivost. Marsikdo tega sploh ne opazi. Sicer si hočejo pomagati s tem, da obrišejo notranjo stran šipe, ker pa to ne pomaga, pač mislijo, da je megla tako gosta. Šele če jim kdo vključi brisalce, spoznajo, da megla niti ni tako gosta, ampak je povzročila slabo vidljivost le kondenzirana vlaga. Seveda pa se z vlago vseda na šipo tudi umazanija, ki jo težko odstranimo. Za varno vožnjo v jesenskih dneh so zato zelo pomembni tudi dobri brisalci.

PRED SEMAFOROM

Tudi avtomobilska industrija ZDA se že krepko pripravlja na prihodnjo sezono in so njeni glavni modeli že znani. Zanimivo je, da so tudi Američani že pred nekaj leti uvideli, da preveč kroma tudi na najtežjih cestnih križarkah ni okras, ampak predvsem obremenitev. Vse manj je tudi značilnih »repnih plavuti« in podobnih pritklin, s katerimi so se ponašali ameriški avtomobili. Tudi vozila za prihodnje leto se odlikujejo po razmeroma skromnih in elegantnih linijah. Vse bolj pa tudi prevladujejo športni modeli. O konjskih silam ameriških avtomobilov se ne izplača razpravljati — teh je dovolj. — Na sliki: Pontiac Grand Prix Sport Coupe.

Vse za turizem. Italijani so že v letošnji sezoni uvedli na relaciji Napoli—Palermo posebna letala za prevoz avtomobilov bogatih turistov. Stirimotorno letalo ATL 98 Corvair družbe »Alisud« lahko vzame na pot pet avtomobilov in 22 potnikov.

Aerodinamična oblika je že od nekdaj igrala zelo pomembno vlogo pri gradnji avtomobilov. V zadnjih letih graditelji pri limuzinah sicer precej odstopajo od načela aerodinamičnosti, ker so pač motorji dovolj močni, da lahko premagajo odpor zraka in pa zato, ker je prvenstvene važnosti prostornost in udobnost vozila. Zato pa igra toliko večjo vlogo aerodinamična oblika pri športnih avtomobilih z odsekano zadnjo stranjo. Tak je tudi italijanski Ferrari 250 GT, ki spada med najhitrejšje športne avtomobile na svetu.

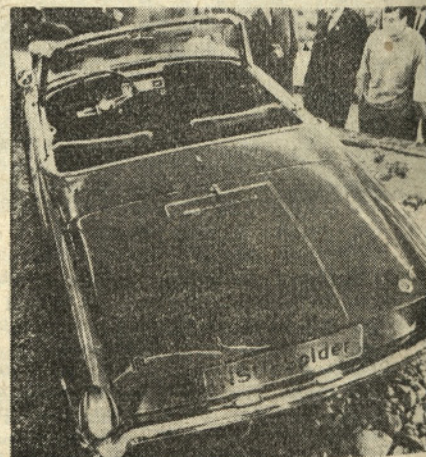

— Najprej vesela novica! Vaše tapete so še kar v redu!

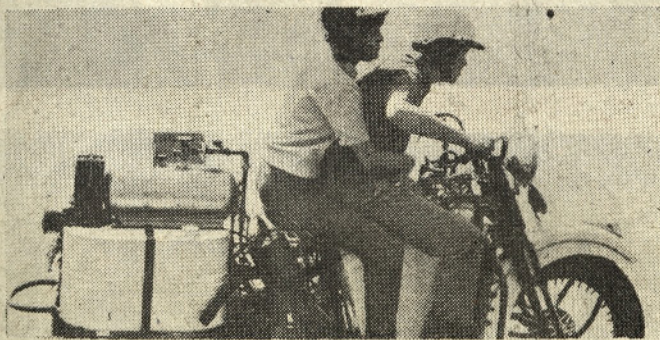
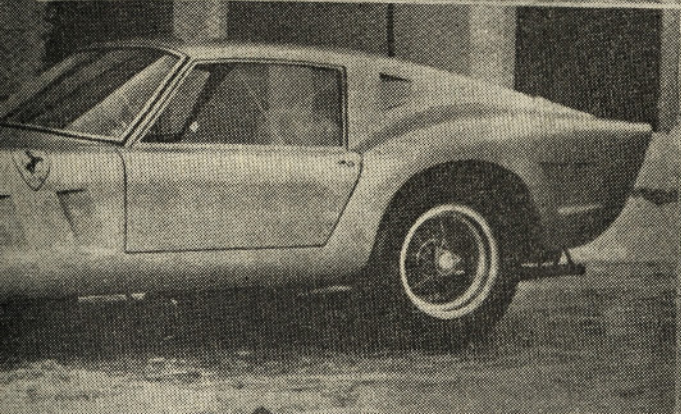
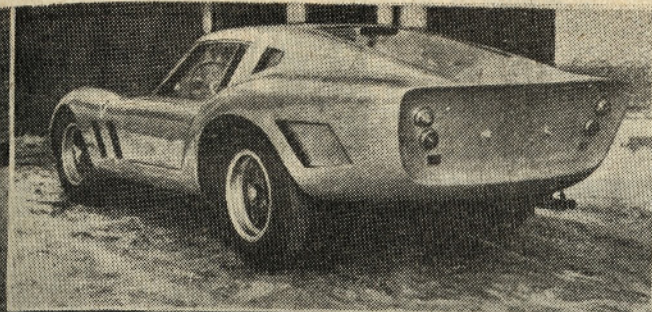
ROTA- CIJSKI MOTOR NE SAMO PRI NSU

Prve vesti o rotacijskem motorju izumitelja Wankla so bile senzacija. Pričakovalo se je, da bo pomenil Wanklov motor revolucijo v gradnji motorjev z notranjim izgorevanjem, predvsem kar zadeva razsežnost in moč glede na kubaturo. Potem se je prvo navdušenje pleglo. Pojavile so se težave okrog tesnitve, hlajenja in še nekatere druge. Nekaj let je preteklo od prvih poročil do prvega avtomobila, v katerega je vgrajen Wanklov rotacijski motor. Obiskovalci letošnjega frankfurtskega avtomobilskega salona so lahko občudovali NSU športno vozilo, ki mu je izdelal karoserijo italijanski stilist Bertone in z novim motorjem, ki da pri 500 ccm okrog 50 konjskih moči in poganja vozilo s hitrostjo 150 km na uro.

Kakor so tudi ti podatki impresivni, pa vendar Wanklov rotacijski motor še ni to, kar so ljudje od njega pričakovali. Predvsem je še vedno v poskusni fazi in se bo šele čez nekaj časa pokazalo, kako deluje tudi v praksi. Na drugi strani pa hladilne in druge naprave zavzemajo toliko prostora, da celotni agregat dejansko ni nič manjši od drugih podobnih klasičnih. Kljub vsem tem pomanjkljivostim pa bo verjetno le res, da pripada bodočnost rotacijskim motorjem. Ne samo zato, ker prvo vozilo s takšnim že vozi, ampak predvsem tudi zato, ker sta dve veliki tovarni napovedali, da skupno razvijata rotacijski motor. To sta francoski Renault in American Motors Corporation. Šele zdaj smo tudi izvedeli, da je začel Renault s temi deli že leta

NSU — Spider z Wanklovim motorjem, prostornina 500 ccm, hitrost 150 km na uro

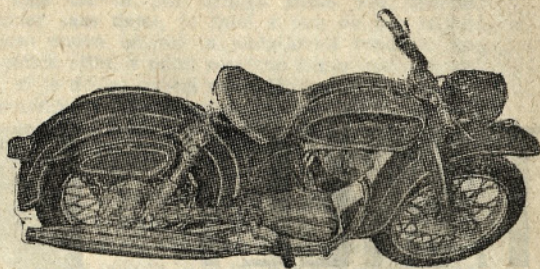
Para vse bolj izgublja svoj pomen kot pogonsko sredstvo celo pri ladjah in lokomotivah, kaj šele pri avtomobilih. Iz ZDA pa prihajajo vesti o novem motornem kolesu na parni pogon. Verjetno je to le ena izmed raznih kapric, kajti velike koristi si strokovnjaki od tega vozila ne obetajo.

1956. Po prvih vesteh je Renaultov rotacijski motor zasnovan po novih konceptih in ima nekaj posebnih značilnosti, ki jih je Renault že patentiral.

Vsekakor bi bilo za zdaj še prezgodaj soditi, kako daleč so že glede rotacijskih motorjev v svetu, pa tudi o tem, koliko je pri Renaultu in American Motors Corporation novega glede na Wanklov rotacijski motor, dejstvo pa je, da NSU v tem pogledu ni več edini, čeprav za zdaj vodi, kajti njegovi avtomobili s takšnim motorjem so že na cestah. Dejstvo je gotovo, da tako velike firme najbrž ne izdajajo denarja za nekaj, kar bi ne obetalo uspeha.

Model Renaulta in American Motors se sestoji iz ohišja, ki se ne vrti (statorja) z določenim številom izgorovalnih prostorov. Ti so razporejeni okrog centralne ročične gredi. Pritisk izgorelih plinov se ne prenaša na ročično gred prek običajnih batov, temveč prek posebnega telesa. Število izgorovalnih prostorov je lahko različno, vendar je vedno liho. Sedanji poskusni modeli imajo pet izgorovalnih prostorov. Je pa zanimivo, da deluje motor po štiristaktnem sistemu in da ima vsak izgorovalni prostor vsesni in izpušni ventil. Te ventile poganja odmična gred, vsak izgorovalni prostor pa je opremljen tudi s svečko.

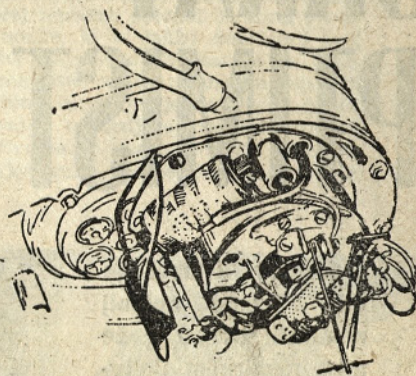
To je za zdaj približno vse, kar vemo o teh poskusih. Vsekakor pa lahko pričakujemo, da bomo doživeli tudi v tem pogledu marsikaj novega.

MALI „PRETIS“ SERVIS

Tudi za »Maxija« velja isto, kar smo napisali že za »Primo«. Priporočamo vam namreč, da prepustite popravilo raznih napak pri električni opremlitvi motorja strokovnjaku v Pretisovem servisu. Sami pa seveda lahko kontrolirate kable in njihove priključke, zamenjate žarnice in varovalke.

Posebno vas opozarjamo na to, da nikoli ne perete notranje strani pokrova dinama z bencinom. Če ga perete z bencinom, se penasta guma, s katero je prevlečena notranja stran pokrova, napoji z bencinom.

Kot vemo, nastajajo pri prekinjevalcu električne iskre in te lahko vžgo bencinske hlape, tako da pride do eksplozije, ki nam dinamno močno poškoduje.

Pač pa mora vsak voznik »Maxija« vedeti, da znaša odprtina prekinjevalca 0,3 do 0,35 mm. Ta razmah je treba pregledati pri novih vozilih vsaj po 1500 km vožnje in če povsem ne ustreza, ga je treba spet pravilno naravnati. Razmah med elektrodama svečke pa znaša 0,6 do 0,7 mm. Če je manjši ali tudi večji, je treba ukrivljeno elektrodo pravilno naravnati. Svečko kontroliramo tako, da jo izvijemo iz cilindra in naslonimo z njenim kovinskim delom na glavo cilindra in motor zavrtimo. Če je svečica v redu, mora med obema elektrodama preskakovati iskra. Lahko se nam pa tudi zdi, da svečka pri takšni kontroli pravilno deluje, pod velikimi obremenitvami pa odpoveduje. Kje je napaka, je zelo težko ugotoviti in je bolje v tem primeru svečko zamenjati.

Zgodi pa se tudi, da začne motor prekinjati zaradi umazanij platin. Umazane platine je treba seveda očistiti. To najlažje storimo s čistim kosom pločevine, debelim približno toliko kot je dopisnica. Takšno pločevinasto ploščico vtaknemo med oba kontakta in jo nekaj časa premikamo sem in tja. Ne priporočamo čistiti platin s smirkovim papirjem, ker jih z njim preveč opilimo, skoraj gotovo pa ostanejo med kontakti tudi ostanki smirkovega papirja in motor nam zaradi tega ne vžge. Kontakti čez nekaj časa nekoliko ogorijo in postanejo neravni. Če niso preveč izrabljeni, to delovanju motorja ne škoduje, drugače pa jih je treba zamenjati z novimi.

ŽELIMO VAM Z »MAXIJEM« PRIJETNO VOŽNJO!

STANLEY KRAMER, TOKRAT OPTIMIST

Stanley Kramer je eden izmed najbolj nemirnih duhov v že tako nemirnem Hollywoodu. Svojo največjo filmsko premiero namerava Kramer, ki je istočasno producent in režiser, izrabiti tudi za to, da bi filmskemu svetu dokazal, da Hollywood še ni mrtev in da skeptičnost, s katero gledajo na nekdanjo svetovno filmsko metropolo, ni upravičena.

Zbrana elita komikov. Če nekoliko natančneje pogledate, boste spoznali: Ethel Merman in Petra Falka (spodaj — od leve proti desni). Prvi v levem kotu je Mickey Rooney, nato Spencer Tracy (s klobukom), ob njem pa Dorothy Provine in Eddie Adams. (levo poleg nje). Lovec na denar je tudi Buster Keaton, na sliki skupaj s Sidom Caesarjem in Philom Silversom (prva slika zgoraj). Zakonca Crump (igrata ju Sid Caesar in Eddie Adams) v prizoru splošnega uničevanja (druga slika zgoraj).

Tretjega novembra bodo v Hollywoodu, za katerega je značilno, da v njem že 33 let niso zgradili nobenega novega velikanskega kinematografa, odprli po novih »geodetskih« principih skonstruirani mamutski kinematograf s Kramerjevim novim filmom, ki ima tokrat dokaj čuden naslov: »To je nori, nori, nori, nori svet.« V preostalem pa nameravajo v najbližnji bodočnosti nasiti pol sveta s kinematografi, ki bodo zgrajeni po tem hollywoodskem modelu, posebno za predvajanje filmov po sistemu Cinerama. Ta sistem je znan po tridelnem filmskem traku, ki ga projicirajo istočasno iz treh projektorjev in sta zato na platnu vedno vidni dve migljajoči črti tam, kjer se stikajo slike, kar dokazuje, da ta iznajdba še ni dokončno izpolnjena. Kramerjev film je posnet po sistemu Cinerama.

To je sicer manj pomembno. Morda je tehnikom med tem uspelo odstraniti motnje na platnu, zakaj tudi režiser George Stevens snema svoj zelo dragi biblijski film »Največja zgodba vseh časov« po sistemu Cinerama. Vajneje pa je, da se je Kramer, ki je doslej veljal za »milsleca« med ameriškimi producenti — posnel je tako pogumne filme kot so »Sampion«, »Točno opoldne«, »Smrt trgovskega potnika«, »Divjak«, »Upor na Cainu«, »Beg v verigah«, »Poslednja obala« in »Sojenje v Nürnbergu«, zadnje tri je tudi sam režiral — tokrat lotil popolnoma drugačne tematike, namreč zabavne komedije. To je še toliko bolj omembe vredno, ker je 1948 debutiral kot producent z zabavnim filmom »To je New York« in s tem, seveda nezaljubljenim neuspehom, bi bil skoraj moral zaključiti svojo filmsko kariero. Zelo izvirni in šaljivi film, ki je bil precej pred svojim časom, je režiral Richard Fleischer in ga šele zdaj z velikim uspehom predvajajo po svetu. Kramer pa se je od takrat komičnim temam raje na daleč izognil. Zato predstavlja film »To je nori, nori, nori, nori svet« njegovo vrnitev v svet humorja.

Zgodba je preprosta: nekaj ameriških državljanov dobi nepričakovano možnost obogatitve za 350.000 dolarjev, o katerih seveda ne vedo ničesar niti policija niti finančniki.

V filmu letijo ljudje po zraku, avtomobili dobijo nenadoma krila in vrsta komikov počne takšne neumnosti, da je na koncu tega tri in pol urnega filma vse drobno. Kot je Kramer sam dejal, je želel s tem svojim najnovejšim filmom znova oživeti in nadaljevati tradicijo komedij v slapstick stilu, v edini resnično filmu lastni umetniški obliki, ki je doslej uspela samo v Hollywoodu in katere glavni predstavniki Charles Chaplin, Buster Keaton, Harold Lloyd, Fatty in Mack Sennett so prišli v filmsko zgodovino in se jim pri ponovnem predvajanju njihovih starih filmov še danes od srca nasmejimo.

To ni bila lahka naloga (in kako je Kramerju uspela, bo pokazala seveda šele premiera), še zlasti ker klasiki te klasične zvrsti niso več na razpolago. Chaplin prebiva v Švici, Lloyd je že leta v pokoju in se ne ogreje za noben načrt več, Fatty in Sennett pa sta mrtva. Preostane le Buster Keaton in tega je Kramerju res uspelo pritegniti k sodelovanju.

Veliko vprašanje pa je, kako se bo akrobatska komika nekdanjega slapsticka prilegala Kramerjevim glavnim igralcem. Na čelu je namreč Spencer Tracy, katerega komiko bolj odlikuje prefinjenost kot pa akrobatika. Res pa je, da so vsi drugi komiki — in njihov seznam ni kratek — manj prefinjeni. To so Milton Berle, ki že od 1950 dalje uganja šale v radiu in na televiziji, dalje Sid Caesar, Buddy Hackett, Mickey Rooney, Dick Shaven, Phil Silvers ter Angleži Terry Thomas, Jonathan Winters, Jim Backus, toda tudi Jimmy Durante in Rochester Anderson, imena, ki so zelo dobro znana vsakemu ameriškemu televizijskemu gledalcu. Kramer se je torej resnično potrudil in zbral v svojem filmu prav vse komike, ki bi lahko doprinesli svoj delež k ponovni oživitvi slapsticka. Ta seznam pa zagotavlja Kramerju nedvomno tudi veliko zanimanje najširših ameriških množic za film. Sicer pa je tudi eden izmed namenov tega filma zvabiti televizijske gledalce ponovno v kino. Kako bo stara Evropa, ki ima popolnoma drugačen okus, sprejela Kramerjev smeh, pa je drugo vprašanje.

FOTOTELEGRAMI

FRANK SINATRA se je pred kratkim odrekol solastništva dveh igralnic v razvpitem Las Vegasu. Obtožen je bil kršitve zakona, ker je bil pustil gangsterju Samu Giancani vstopiti v igralnico. Frankiejev kesajoči ukrep je pravzaprav le spretna poslovna poteza: pred kratkim so ga imenovali za podpredsednika družbe »Warner Bros.«

MIRA NIKOLIĆ je nehoti filmsko počivala kar dve leti in pol. Njen zadnji film je bil »Dan štirinajsti«. Zda jo je angažiral Jože Babič za vlogo medicinske sestre Helene v »Sporu«. Izjava Mire Nikolić: »Z obema rokama sem zgrabila priložnost. Veseli me, ker me bo publika spet videla in ker me režiserji še niso pozabili.«

HORST BUCHHOLZ bo takoj, ko bo posnet »Dolčas«, prihitel v Jugoslavijo, da bo zaigral v novi verziji »Marka Polak«. Ta film so že nekaj časa snemali, pa so se vsi po vrsti spri. Novi režiser je Denis de la Patellière, v filmu pa bodo tudi igrali Anthony Quinn, Robert Hossein, Gino Cervi, Pierre Brasseur in Vittorio de Sica.

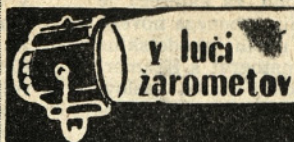
AVA GARDNER se je le pustila pregovoriti, da bo po »55 dneh v Peking« še igrala. Prepričljivi režiser je bil John Huston, ki snema v Mehiki zadnji uspeh Tennesseeja Williamsa »Noč v Iguani«. Avina soigralca sta Richard Burton in mlada »Lolita« Sue Lyon. Liz Taylor se je tako zbalala za Burtona, da bo ves čas snemanja v Mehiki.

ORSON WELLES se je pred kratkim izkazal kot spreten picador na bikoborbi. V Madridu so namreč priredili velik spopad z biki, čisti dobiček pa je bil namenjen domu onemoglih. Orson Welles je prišel do vloge picadorja le zaradi tega, ker je velik prijatelj slavnega bikoborca Antonia Ordoneza. Sicer bi bika gledal od daleč...

MARINA VLADY je zaradi vloge v »Matic« Marca Ferrerija zaslovela tudi v ZDA. Na letošnjem canskem festivalu je sicer dobila prvo nagrado, toda popularnost v ZDA se meri drugače. Kaj se ne bi, ko pa je reklama za film takale: »Ta film je spravljal Italijo v sramoto, vas pa bo spravil ob zdravje in ob spoštovanje do žene.«

Popularna novinarja

Beograjske »Večernje novosti« in enajst let mlajši večernik »Politika-Ekspres« sta rekrutirala dva novinarska pripravnika, ki pa ju pozna skoraj vsa Jugoslavija. Za »Večernje novosti« piše »Reporter Raf«, ki je Mija Aleksić, za »Politiko-Ekspres« pa Miodrag Petrović-Čkalja. Odlomek iz »Rafove« ocene opatijskega festivala: »Radmila Karaklajić je pela Kosovko devojk — če sem prav slisal in razumel — po nekem turškem aranžmaju...« Čkalja piše o cenah: »Uvoženajca so cenejša, ker je tam — pravijo — tehnika na višji ravni. Ni pa mi jasno, zakaj stane domače jajce 35 dinarjev, zakaj je meso tako drago in kaj je pravzaprav z maslom, ko pa vemo, da ga kopljejo v borskem rudniku.«

Вечерње НОВОСТИ

20 мин. Београд. Година XI

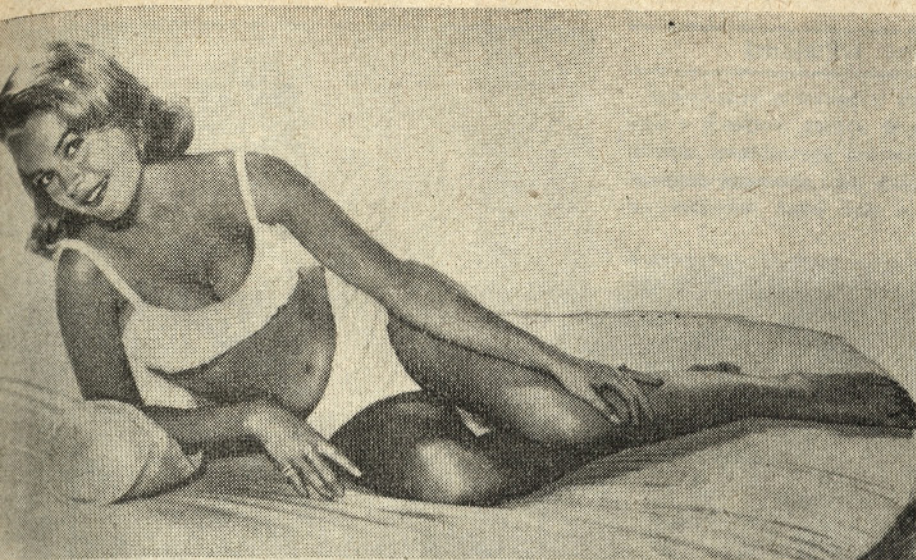

ПОЛИТИКА ЕКСПРЕС

Avala film med festivaloma

Medtem ko so v Sloveniji težave s filmskimi producenti vse večje, pa so prišle iz Beograda razveseljive novice. Tamkajšnja »Avala« bo do prihodnjega puljskega festivala posnela devet domačih in dva koprodukcijjska filma. Našejmo nekaj domačih novosti: dalmatinska komedija »Lito valovito« z Bebo Lončar in Mileno Dravič, »Spanija 1939«, »Glorija« (po drami Ranka Marinkovića), »Človek ni ptica« (thriller, ki ga bo režiral Vladimir Pogodčič) in »Moški izlet«, za katerega je napisal scenarij odlični francoski scenarist Charles Spaak, oče mlade igralkice Catherine.

Sandra je zrastle

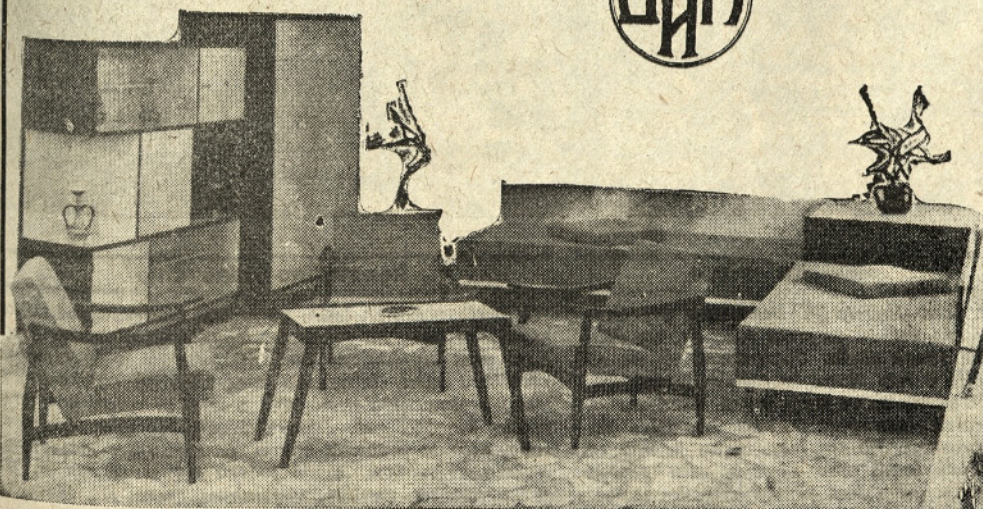
Cisto drugačno vlogo od nekdanjih ima Sandra Dee v filmu »Vzemi jo, moja je«: nekoč je igrala mlada in nepokvarjena dekletca, zdaj pa se je že začela slačiti. Igra hčer starokopitnega Američana (James Stewart), ki pa povroča očetu precej težav: pozira mlademu pariškemu kiparju, na maskarado gre skoraj gola, ker misli, da je Kleopatra itd. Res, Sandra je zrastle...

Bette Davis ne odneha

Po uspehu v filmu »Kaj se je zgodilo s punčko Jane?« ima Bette Davis dela čez glavo. Zdaj igra hkrati v dveh filmih: v italijanskem »Dolčasu« (ob Catherini Spaak in Horstu Buchholzu) in ameriškem »Mrtvem zvonarju« s popularnim Petrom Lawfordom. Takole pravi izkušena Bette: »Še vedno so imena, ki dobro prodajo film — imena, ki so si ustvarila sloves z delom v preteklosti.«

„JEDINSTVO“ ZAJEČAR

Razstavlja na IV. MEDNARODNEM SEJMU »MODA V SVETU« v Beogradu, Hala I, stojnica 1811, dva okusna tipa sodobne kombinirane sobe, ki se odlikujeta z moderno obliko in nenavadnimi kombinacijami barv. Razstavlja tudi kosovno pohištvo: TV omarice za radio in gramofon, klubske garniture lepih oblik, omare in drugo.

Katedrala z dvema urama

Katedrala v Makarski pravzaprav ne bi bila nič posebnega, če ne bi bili v njenem stolpu vgrajeni dve uri, ki že od vsega začetka namenoma kažejo različni čas. Meščani pravijo, da je bila to zelo genialna ideja graditeljev, ker tiste, ki ne slišijo bitja prve ure, na to opozori druga, ki bi je nekaj minut za njo.

Tekmovanje v hoji na rokah

V mnogih vaseh v okolici Doboja se je ohranil svatbeni običaj, da svatje tekmujejo v hoji na rokah. Navadno izberejo med svati deset tekmovalcev. Zmaga tisti, ki progo, ki se konča pri nevesti, prehoči najhitreje. Nevesta ga za zmago nagradi z litrom najboljše domače »ljute« in s pečeno kokošjo.

Stoletnik s 140 vnuki

Mihajlo Karadžić iz Petnice pri Savniku je rekorder med starimi očeti. Toliko vnukov ima, da jih še prešteti ne more, kaj šele, da bi vedel za vsa njihova imena. Tisti, ki so jih šteli, pravijo, da jih je natanko 140.

Najkrajša jugoslovanska reka

Najkrajša jugoslovanska reka je, pravijo, Studenac v Bosni, saj se že po 220 metrih izliva v reko Biočico. Ime je dobila zaradi zelo hladne vode.

Železniške postaje v predorih

Železniška proga Sarajevo—Ploče, ki jo prav zdaj gradijo, bo nenavadna predvsem zaradi železniških postajališč pod zemljo. Zaradi nenavadnega terena so bili projektanti namreč primorani, da so predvideli železniški postaji v Gradu in Ovčarih v ogromnih, posebno grajenih tunelih. Pri nas bo to prvič, da bo železniška postaja pod zemljo.

»Rimska miza«

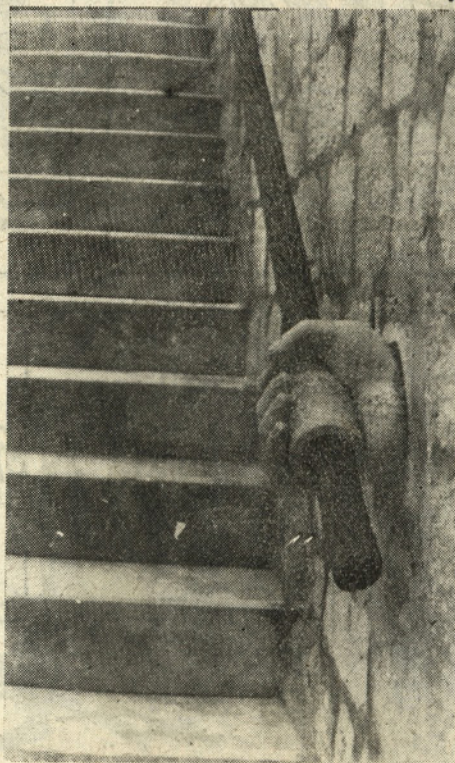
Med Jajcem in Banjaluko pri Gornjem Šeharu je sredi reke Vrbasa velika ravna skala. Ugotovljeno je, da so bile v tem kraju že rimske terme. Tudi sedaj so tu topli vrelci. Rimljani so imeli tam gotovo tudi kopališče na prostem. Ljudje menijo, da je bila to skala sredi reke, ki je še zdaj idealna plaža, in ji tudi pravijo »rimska miza«.

Nenavadno stanovanje

V prvih poveljnih letih, ko je bila stanovanjska stiska hujša kot zdaj, sta zakonca Sulgaj zasedla bunker v soteski med Mostom na Soči in Cerknim, v katerem je prebivalo med italijansko okupacijo 90 vojakov. Vojaske pralnice sta preuredila v izbo in v njo postavila veliko kmečko peč. Oficirska soba je zdaj spalnica, soba, kjer so prebivali vojaki, pa kuhinja in drvarnica. Nekdanja kuhinja, ki je ločena od »stanovanja«, pa je kozji hlev. Mesečna najemnina znaša 176 dinarjev.

Iznajdljivi arhitekt

Marsikateri obiskovalec dubrovniškega muzeja v Knežjem dvorcu je navdušen nad zamislijo iznajdljivega arhitekta, ki je znal že navadno stopnišče tako duhovito in nenavadno oblikovati, kakor kaže naša spodnja slika.

Goriški kapitan in ljudožrci

V Mirnu pri Gorici stoji star spomenik z doprskim kipom kapitana avstrijske trgovske mornarice, domačina Jožefa Marušiča, ki je, kot pravijo domačini, umrl zaradi strahu, ko so ga ujeli ljudožrci. Na svojem zadnjem potovanju je moral v hudem neurju pristati na nekem avstralskem otoku. Domačini, ljudožrci, so zajeli vse člane posadke, jih privezali h kolom, pripravljali pojedino in plesali obredne ples. K sreči je bila blizu otoka neka angleška fregata, ki je posadko rešila. Po vrnitvi v tržaško pristanišče je prišel Marušič na dopust v Miren, pa je med dopustom umrl.

SY-1248

**ZDENKA VUČKOVIĆ
IN VOKALNI
KVARTET**
»PROBLEM«
**MOJ RODNI KRAJ
KRALJ PAJACA**
z malim ansamblom
Krešimirja Oblaka

EPY-3281

**POJE VASKA ILIEVA
DOJDI LIBE DO
VEČER**
**OSTANALA ŽENA
UDOVICA**
**MORE ČIČA RECE DA
ME ŽEMI**
**V NEDELA DOJDE
EDNO MLADO LUDO**
Narodni ansambel
Stevo Teodosievski

LPS-121

LPS-122

LPS-123

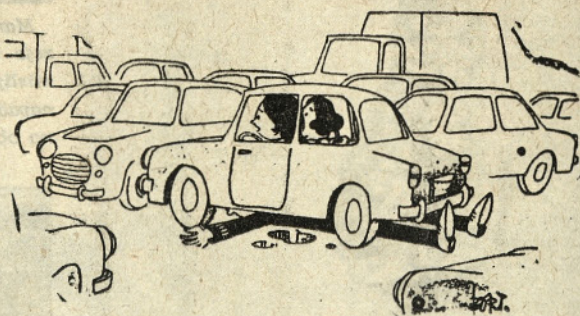
Bedrich Smetana:
MOJA DOMOVINA
(Mà vlast)
Ciklus simfonijskih
poem
**VYSEHRAD-VLTAVA-
ŠARKA-IZ ČESKIH
LUGOVA I GAJEVA-
TABOR-BLANIK**
Češki filharmonični
orkester
Dirigent:
Vaclav Talich

LPY-33

Jakov Gotovac:
SIMFONICNO KOLO
Zagrebska
filharmonija
Dirigent:
Milan Horvat
KOLEDA
Narodni obred v
petih delih
Moški zbor
RTV Zagreba
i Komorni pihalni
orkester
Dirigent:
Emil Cossetto

— Očka, to je tista brezžična telegrafija, ne?

— Ali ne stoji na tem križišču navadno prometni mi-
ličnik?

— No, ali mi zdaj verjamate, da je
šef na dopustu?

— Ne bo težko najti krivca, ... manj-
kal mu bo tale las!

— Praviš, da je bil tvoj prejšnji
zaročenec pri letalstvu?

ČAS UČENJA IN ČAS IZPITOV

Bližam se zaključnim izpitu na harvard-
ski pravni fakulteti. Prav sedaj sem odkril
štiri stopnje duševne napetosti, katero do-
življa vsak študent v času pred izpiti.
Predizpitna mrzlica v času spomladan-
skih terminov zadnjih treh let mojega štu-
dija potrjuje to mojo študijo.

Označanje pred izpiti lahko razdelimo:

1. stopnja : doba prikrite in očitne pa-
nike,
2. stopnja : obdobje začasnega študija,
3. stopnja : začetek intenzivnega študi-
ja,
4. stopnja : čas resnega študija.

Prva stopnja, stopnja panike, je najbolj
neprijetna in traja skoraj mesec dni. Sam
sem prebolel obdobje izpitne panike v
dveh tednih. Čeprav se že bliža trenutek,
ko bom zapustil visoko šolo, je še ved-
no čas, da v tej točki popravim svojo te-
orijo.

Ta doba pa ni neprijetna samo zame,
temveč tudi za vse moje okolje. Med pri-
krito paniko v meni vse tiho kipi. Sanjam
o študentih, ki imajo na prsih napisano
»Harvard — Pravna fakulteta«. V tem ča-
su sem podvržen izbruhom jeze, kadar-
koli slišim besede: ocena, izpiti, bodoč-
nost.

Očitna panika me popade, ko mi sob-
ni kolegi začnejo praviti, koliko se je tre-
ba pripravljati za en izpit, koliko časa
je potrebno za študij narodnega gospo-
darstva. Na tej stopnji nisem samo raz-
dražljiv, ampak postanem tudi nevzdržen.
Vse pogovore, pa naj bodo o izdatkih,
kubanski krizi ali športu, spremenim v
razburljivo temo.

S približevanjem izpitnih terminov na-
stopi delno olajšanje. Prične se druga
stopnja študija. Duševno olajšanje pa ni
posledica marljivega študiranja. V tej stop-
nji se pravzaprav še sploh ne učim. Z
drugimi besedami povedano, v tem ob-
dobju obiskujem knjižnico, v kateri pa
ne študiram. Misel, da je še dovolj časa
do izpitov, mi dovoljuje, da si na tej stop-
nji študija lahko privoščim še malo počit-
ka.

Zato tudi večkrat grem iz knjižnice na
kavo, zvečer pa na pivo h Croninu. V

knjižnici imam včasih sestaneke z dekle-
tom. Navadno se zgodi, da je tudi dekle
pred izpiti.

Letos imam deklo, ki je pri študiju ze-
lo marljiva, oziroma ki jo zelo skrbi iz-
piti. Med vožnjo v knjižnico se pogovar-
java, koliko imava še preštudirati. Zad-
nji sedež mojega avtomobila je nabit z
vsemi mogočimi knjigami. Susan je vzela
s seboj dve ogromni torbi, polni knjig.
Iz žepa ji štrlijo skripti o italijanski re-
nesansi. Na obrazu ima očala in vem, da
je pripravljena na študij. Opremljena sva
tako, da bi lahko študirala vse dni, ne da
bi pri tem potrebovala še kakšne dru-
ge knjige. Ko sva se pripeljala pred knjiž-
nico, je minilo precej časa, preden sva za-
čela študirati. Že samo delo, ki sva ga
imela s tem, da sva raztovorila vse knji-
ge, nama je vzelo precej časa. Pa tudi ko
sva bila že v knjižnici, sva porabila pre-
cej časa, da sva si poiskala primerno
mesto. Končno sva našla prazno mizo.
Razporedila sva knjige po njej in se pri-
pravila za študij. Bila sva že precej utru-
jena in morala sva si privoščiti malo po-
čitka, zato predlagam: »Ljubica, ne mo-
rem kar takoj začeti študirati. Pojdva k
Harnessu in popijva skodelico kave. Po-
tem se bova resno poglobila v delo.«

SLEČENE BESEDE

ABNORMALEN — državljan, ki ima pameti čez normo.
ABORTUS — Honorarni zaslužek marsikaterega mazača z diplomo ali brez nje.
ABRAKADABRA — Čudežna formula, s katero se da rešiti iz vode še tako zavoženo podjetje, zlasti izvozno.

ADAGIO — Delovni tempo administracije.

ADAPTACIJA — Brezno, ki nenehno žre fonde, namenjene gradbeni dejavnosti.

AGA — Turška beseda, ki ustreza slovenskemu šefu.

AGRESOR — Medvojni turist.

AKONTACIJA — Znesek denarja, manjši od mesečne plače, če si je kaj tako majhnega sploh možno predstavljati.

AKROBAT — Človek, ki živi samo od svojega rednega zaslužka.

AKUMULATOR — Tisti del fička, ki je vedno prazen.

A LA CARTE — Pretveza, s katero ti v sleherni slovenski gostilni izvajajo kup denarja iz žepa.

ALIGATOR — Ime novega ljubljanskega hotela, ki ga bodo zgradili, ko Slon in Lev ne bosta več zadovoljvala.

AMNEZIJA — Bolezen računovodij, ki se po naključju znajdejo pred sodiščem.

ANALFABET — Nušičeva enodejanka, ki je še dandanes nenavadno aktualna. Beseda sama označuje človeka, ki ne pozna abecede, temveč samo poštevanko.

Zarko Petan

— Kadar se smejem, z menoj nekaj ni v redu.

— Žena, opozarjam te, da sem ti pravkar povedal zelo šaljivo zgodbico.

ŠILCE GRENČICE ZA: IZLET

Kmalu bo 29. november, čas praznovanja, čas izletov, veselja in zadovoljstva. Letos ga bomo proslavili še posebej slovesno, saj je minilo dvajset polnih let od zgodovinskega zasedanja v Jajcu. Med izleti, ki jih bodo letos ob tej priliki organizirali turistični uradi in podjetja, pa vzbujajo posebno pozornost neki izlet, ki ga reklamira v svoji izlozbi ljubljanski »Kompas« ...

Cilj tega izleta je »obisk opustošenega mesta Longarone« ... Cena izleta je pač taka, kakor po navadi, na pot pa se gre z osebnimi avtomobili, mimogrede bodo izletniki obiskali tudi Cortino d'Ampezzo.

Denimo, da ne bodo osebni avtomobili, s katerimi se bodo Kompasovi izletniki podali

na pot ob reki Piavi mimo Longarona, naredili na zasilni cesti prevelike gneče, ker jih morda niti ne bo veliko; denimo tudi, da niti ni tako hudo siliti tja, kjer je prometa že itak več kakor preveč, kjer je veliko vozil tistih, ki pomagajo pri izkopavanju trupel in predmetov — toda ali je Longarone res najbolj primeren kraj, res taka atrakcija, da mora Kompas prav tja peljati svoje praznične izletnike?

Ali ni stvar precej neokusna?

Eno je turizem, atrakcija in iznajdljivost za vsako ceno — drugo pa je pri vsem tem imeti občutek za spoštovanje ali vsaj, če ne drugega, imeti smisel za »lepo obnašanje«.

DRAGO KRALJ

— Vozne karte, prosim!

Prav gotovo je kramljanje pri kavi veliko bolj zanimivo kakor pa študij zavarovalnega prava ali italijanske renesanse. Ostala sva in se pogovarjala vedno bolj o intimnih stvareh, kar sicer za nas ni običajno. Tako sva se zatopila v pogovor, da so postali izpiti v primerjavi z najinimi osebnimi problemi popolnoma nepomembna stvar.

Tako zatopljena v razgovor sva presenečeno ugotovila, da je ura že ena popoldan. Naložila sva avto s knjigami. Na poti domov sva se pogovarjala, kako malo sva opravila in kako nujno je, da se jutri zvečer resnično usedeva k mizi in študirava.

Tej stopnji študija je sledila tretja stopnja, to je obdobje intenzivnega študija. Prijatelji me ne smejo več vabiti na pijačo in s Susan se vidiva samo vsakih štirinajst dni. Med intenzivnim študijem se ne ukvarjam z ničimer drugim kot s študijem. Vse drugo je več ali manj prekinitiv. Bolj ko se bližajo izpiti, manj je teh prekinitev. Ponavadi nastopijo take prekinitve le takrat, ko se grem kopat v kopalnico, ali ko grem h kosilu. To pa so tudi največji užitki dneva. Kosilo v študentski restavraciji se običajno zavleče in traja eno uro. To zaradi tega, ker je po-

strežba zelo slaba. Za izpit moram biti fizično pripravljen, zato si privoščim dunajski zrezek, včasih pa tudi ostrige. Vse to me stane dva dolarja in petindvajset centov. Če srečam pri kosilu prijatelja Briana, je ta takoj pripravljen za pijačo.

Pri tej stopnji študija prelistam toliko knjig, da me že obračanje listov popolnoma zadovolji in mi dvigne moralo. Med intenzivnim učenjem preberem toliko knjig kot sicer v vsem letu skupaj. Le polovica tega branja je namenjena študiju prava. Poleg študija prava me namreč takrat zanimajo vse stvari in začnem raziskovati predmete, katerim pred tem nisem posvečal nobene pozornosti. Tako ni čudno, če vas prav pri reševanju nerešljivih matematičnih problemov začne zanimati poezija in ji dajete poseben pomen. Jaz sem začel celo razmišljati o duhovniškem stanu. Morda sem zgrešil smisel življenja s tem, da nisem vstopil v ta stan. To me prisili, da začnem prelistavati knjigo »Poklicno posvetovanje«. Ko prebiram kazalo in pridem do besede »PRAVO«, odložim knjigo in si najdem boljše razvedrilo. Prišel je čas, ko so ostali samo še trije dnevi do izpitov. Dovolim si večjo sproščenost,

Zadnja stopnja je stopnja resnega študija. Sele sedaj sem zmožen popolne koncentracije. Mislim samo še na dneve, ki so ostali do izpitov. Čas naglo beži. Ne hodim več v restavracijo, da ne bi srečal Briana. Raje skočim čez cesto na zrezek. Prav tako ne hodim več v harvardsko knjižnico, ampak grem v malo mestno knjižnico, kjer si najdem zakoten prostor, odrezen od ostalega sveta. Glava mi visi zatopljena v knjige in ne vidim osladnih kitic pesmi, ki so načeckane na klopi.

Čas beži neverjetno hitro. Kmalu nastopi dan, ko moram odgovarjati pri izpitu.

Previdno vstopim v sobo, kjer bom opravljal izpit. Bojim se, da mi ne bi spodrsnilo na gladkih tleh. Krhka zgradba znanja v moji glavi bi se lahko ob mojem padcu na gladkih tleh sesula. Z nikomer ne govorim o izpitu, ker se bojim, da ne bi podrl ravnotežja v moji glavi. Prišel sem nekaj minut prezgodaj. Sam stojim v kotu sobe. Nekdo pride k meni in me nagovori: »Dave, resnično izgledaš utrujen. Ali si toliko študiral?«

Pogledam mu v oči: »Študiral? Prejšnjo noč sem malo pogledal material.«

DAVID KUESTER

Dober teden po tistem, ko se je v Opatiji končal festival žalostink zabavne glasbe, je bilo na Bledu, prvič pri nas, zanimivo in edinstveno tekmovanje naših gozdnih delavcev, ki smo mu v redakciji spričo poplave različnih (baje okoli 99 festivalov v naši deželi) nadeli ime »Festival žag in sekir«. Ko boste prebrali reportažo na 16. in 17. strani, boste verjetno opazili, da sta naša reporterja s tega tekmovanja prinesla boljše vtise kot pa s »konkurenčne« prireditve v Opatiji. Foto: E. Selhaus

**to
va
rio**

80
DIN
LETO
XIX.
25. X.
1963

42